

Viața noastră

65

Revistă cu apariție variabilă de cultură și viață a Asociației Casa de Ajutor Reciproc
a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad • Nr. 65 • Mai 2025

Revista „Viața noastră”

Revistă de cultură și viață a Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad

CUPRINS

Alexandrina PASCAL	3	Ghiță CRISTIAN	34	Constantin CHIPER	56
<i>Datinile neamului – esență spirituală și bucurii de suflet (Editorial)</i>		<i>Un menestrel la porțile nemuririi și arta lui poetică</i>		<i>80 de ani de la încheierea celui de Al Doilea Război Mondial</i>	
Mihai BATOG-BUJENIȚĂ	5	Petruș ANDREI	36	Irina NECHIFOR	61
<i>Despre graiuri</i>		<i>Balade...</i>		<i>Băta dreptății</i>	
Nicolaie MIHAI	8	Ionel DORIN	37	Zânica TĂMĂȘANU	63
<i>Cincizeci de ani sub harul lui Dumnezeu - Nunta de Aur 2025</i>		<i>În memoria profesorului-poet Cezar Stegaru</i>		<i>Interesanta poveste a înființării orașului Vatra Dornei - Perla Bucovinei</i>	
Realizările Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad – 2024	9	Alexandrina PASCAL	38	Nicolae IONESCU	66
REDACȚIA	19	<i>O româncă înstrăinată - Elena Văcărescu</i>		<i>Pelerini vasluieni la locurile sfinte din Grecia</i>	
<i>O viață, un veac... Maria Rășcanu</i>		Ion DOBRIN	41	Eugen DEUTSCH	73
Lucia MUNTEANU, Maria BUDESCU	20	<i>Poetul francez Charles Baudelaire la Bârlad</i>		<i>Poezii</i>	
<i>Medalion cultural. Luna mai – luna florilor și nu numai...</i>		Ghiță CRISTIAN	49	Gabriela Ana BALAN	75
Neculai GHEȚĂU	23	<i>O viață de martir – Sfântul preot-mucenic Constantin Sârbu</i>		<i>Poezii</i>	
<i>70 de ani de la moartea lui George Enescu</i>		Liliana GOGA	50	Florentina Loredana DALIAN	76
Alexandrina PASCAL	24	<i>Poezii</i>		<i>Zi de martie cu vals și tango</i>	
<i>O verigă din „Lanțul slăbiciunilor” omenești. Omagiu marelui clasic Ion Luca Caragiale</i>		Dorina STOICA	51	Nelu Vasile - NEVA	77
Ionel DORIN	27	<i>Am plecat spre gară într-o noapte cu lună să iau un tren spre o lume mai bună</i>		<i>Selecție epigrame</i>	
<i>Să ne apreciem valorile</i>		Nicolae IONESCU	53	Maximilian OPAIȚ	78
Liviu ȚĂȚAN	28	<i>Recenzie: Maria Popa, Alexandra Chiliman-Juvara, „Mălăiești - o biserică neogotică pe Valea Elanului”</i>		<i>Epigrame</i>	
<i>Un tezaur cât veșnicia</i>				Serghei COLOȘENCO	79
				<i>Rebus</i>	

Colectivul de redacție

Coordonatori:

Petruș ANDREI, Ion DOBRIN, Cosmin-Emil MIHAI, Nicolaie MIHAI

Consiliul Director al Asociației C.A.R.P.:

Veronel AIONIȚOAIIE, Vasile CHELARU, Nicolaie MIHAI, Tincuța SIBERESCU, Veruța TĂNASE

Foto: Sorin Gheorghită BOCAN

Tehnoredactare: Bogdan ARTENE

Adresa redacției:

ASOCIAȚIA C.A.R. A PENSIONARILOR „Elena Cuza”
Str. Nicolae Iorga nr. 7A, cod 731182, Bârlad, jud. Vaslui,
et. 2, cam. 13, Tel.: 0235 421 340, Fax: 0235-421.341,
0235-425.933, E-mail: revista@carpbarlad.ro,
Web: www.carpbarlad.ro

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad
ISSN 2247 – 3580; ISSN-L = 2247 – 3580

Responsabilitatea pentru conținutul textelor aparține autorilor.

Datinile neamului – esență spirituală și bucurii de suflet

Prof. Alexandrina PASCAL

Evoluția omului – de la forma primitivă a începutului, până la ființa civilizată care este astăzi – a fost o permanentă luptă pentru existență și autodepășire. Factorii materiali i-au asigurat existența, iar cei spirituali, care-i dovedesc superioritatea asupra celorlalte forme de viață, i-au dat bucuriile sufletului, fără de care omul n-ar fi împlinit.

Este vorba despre o permanență de suflet – datinile, transmisă din generație în generație, obiceiuri despre care Nikolai Alexandrovici Berdiaev, gânditor rus, preocupat de filozofia sufletului, spunea: „Tradiția este o luptă împotriva imperiului timpului și a trecutului care durează încă.”

I-a fost dat românului să trăiască pe un pământ binecuvântat, râvnit de alții și apărat cu sânge, loc în care tradițiile au fost cinstite ca un omagiu adus omeniei.

Din baza acestor adevăruri ale vieții s-a născut folclorul și datinile au devenit tradiții care s-au împământenit și se manifestă prin mai multe mijloace de exprimare: limbă, muzică, gestică, coregrafie, încât fiecare transmite un mesaj. Timpul datinilor nu poate fi determinat, este o permanență,

fiecare anotimp are datinile lui.

PRIMĂVARA – anotimpul reînvierii naturii – aduce cu sine obiceiuri pline de entuziasm legate de Sfintele Sărbători creștine (Floriile, Sfânta Înviere, Ispasul) sau se datini străbune (Babele, Mărțișorul).

VARA – bucuria lanurilor aurii aduce cu sine un ritual de origine agrară – Drăgaica, sau Sânzienele, la 24 iunie; un ceremonial închinat zeiței Santa Diana, simbol al iubirii și al fertilității.

TOAMNA – mai matură decât suratele ei, toamna ne amintește că timpul se scurge în veșnicie după reguli prestabilite, dar nu de om. Dacă primăvara Sfântul Gheorghe „încuie iarna”, toamna, la Sfântul Dumitru, datina spune că se întâmplă exact invers și „căldura intră în pământ”, turmele sunt coborâte de la munte și românul se pregătește pentru bucuriile anotimpului alb.

IARNA – acum se încheie un ciclu, și bucuria unui An Nou aduce cu sine noi speranțe. Este anotimpul cel mai bogat în datini, prilej de purificare a sufletului, mai ales acum când românul trăiește evenimente mai puțin creștinești și în decembrie în mass media s-au auzit mai mult sloganuri electorale, decât colinde, zurgălăi și tradiționalul buhai care

însoțește urătura.

Dar, gândindu-ne la afirmația lui Lucian Blaga: „veșnicia s-a născut la sat”, acest adevăr prinde viață și-n zilele noastre, fiindcă satele românești mai păstrează încă aceste comori.

Interdependența elementelor materiale cu practicile și respectarea datinilor (așa cum spun legendele) dau mult de gândit în logica unui răspuns: legendele s-au născut din experiența unor datini, sau datinile respectă ritualul unor legende? Astfel:

- POSTUL – hrana, necesitatea care ne întreține existența, este de factură materială, dar, spiritual vorbind, ne purifică sufletul apropiindu-ne de Tainele SACRE.

- PORTUL – ia, fota, sumanul, ținuta – sunt elemente de vestimentație, dar prin specificul lor național și estetic ne cultivă gustul pentru frumos, pe lângă cel de mândrie patriotică: un produs național apreciat în universalitate.

- POMENIREA MORȚILOR – practică în mod diferit, în funcție de zonă, ne învață să dăruim și totodată să cinstim memoria celor trecuți în lumea umbrelor.

- CLACA ȘI ȘEZĂTORILE – sunt cele mai vechi

obiceiuri care au susținut relațiile interumane la sate, practici străbune din vremurile când tehnologia nu invadase viața socială. Erau prilej ca oamenii să se cunoască, se legau prietenii, se promova folclorul și în final totul avea un caracter moralizator, ca un semn divin al faptului că Dumnezeu este în toate și peste tot, dar mai ales în sufletul nostru.

Nimic din practica datinilor nu este lipsit de o semnificație. Firul roșu al mărțișorului este simbolul dragostei, florile de sânziene cu care fetele își fac pe ursită sunt simbolul speranței în a-și găsi perechea, iar sacrificarea porcului, la Ignat înseamnă belșug pe masa creștinului care va sărbători nașterea Mântuitorului.

Datinile sunt și prilej de a vedea sufletul românului, într-un spațiu spiritual, când nu se dezmințe și toate acțiunile sale sunt condimentate cu cele două ingrediente de bază: ironia și umorul. Este vorba despre textele satirice din urături care nu prea fac cinste celui colindat, sau de practici obișnuite de Anul Nou. În unele zone există un obicei – „se fură poarta” de la fetele care nu prea stau bine cu morala, spre amuzamentul satului.

În zonele cu populație eterogenă, cum ar fi Dobrogea sau Sudul Dunării, oamenii se împrietenesc și își împrumută obiceiurile, fiindcă folclorului nu-i trebuie pașaport pentru a trece granița.

Revista „Viața noastră” este un adevărat album al amintirilor vieții și toate evenimentele de acest gen au fost evidențiate alături de cele care au intrat în viața societății datorită evoluției pe scara civilizației, cum ar fi Ziua Națională a României sau Ziua Culturii Naționale.

Este adevărat că legea dialecticii impune lupta dintre nou și vechi, dar la fel de adevărat este și faptul că echilibrul este dat de *îmbinarea valorilor tradiției cu cele pe care le aduce inovația*.

A fi receptiv la nou, nu înseamnă a nega valorile trecutului, ba dimpotrivă, înseamnă a le respecta și a le promova înțelepciunea.

Străbunii noștri aveau credința că la anumite date prestabilite, sau la marile sfinte sărbători creștine „se deschid cerurile”. Vremurile au evoluat, dar civilizație nu înseamnă modernism și refuzul valorilor trecutului, înseamnă înțelepciune, înseamnă a respecta scara valorilor, înseamnă respect pentru străbuni, dar în primul rând înseamnă etică morală.

Și să nu uităm nici faptul că respectarea acestor bucurii de suflet, care sunt datinile neamului, este de fapt și o datorie uman-patriotică.

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

DESPRE GRAIURI

Dacă vom lua în considerație doar definiția graiului, cea prezentată în Dicționarul Explicativ al Limbii Române, constatăm că acest concept deosebit de complex este definit ca: **Facultatea de a vorbi. Loc. adv. Prin viu grai = oral. Limbă. Fel de a vorbi. Dar și, ceva mai extins, ca: Unitate lingvistică subordonată dialectului, caracteristică pentru o regiune mai puțin întinsă; p. ext. dialect, ceva mai rar: Vorbă, cuvânt.**

Având probabil valențe strict didactice această definiție, contestabilă măcar prin faptul că nu are gen proxim și diferență specifică nu face nici măcar o trimitere credibilă la o etimologie, ceea ce ar putea ușura înțelegerea conceptului, eventual ne-am da seama prin ce diferă cu adevărat graiul de altele precum limbă, dialect sau idiom. Problema etimologiei, una deosebit de importantă pentru cel ce-și dorește să afle mai multe despre cuvintele limbii sale, este expediată în, din păcate, stilul foarte superficial cu care ne-a obișnuit această lucrare științifică, una din acelea ce nu ar trebui să lipsească din biblioteca nici unei locuințe, oricât de modestă ar fi ea. Referitor la cuvântul grai, DEX rezolvă problema etimologiei apelând la primul cuvânt asemănător fonetic, aflat în limbile înconjurătoare României. Găsește astfel în limba bulgară cuvântul graia (nu am semne grafice chirilice deci nici posibilitatea de a scrie cu aceste semne), dar și în sârbo-croată cuvântul grájati. Pot să admir abilitățile fonetice ale celor care ne propun ca etimologie aceste cuvinte din respectivele limbi, dar mă gândesc și la bogăția semantică de o profunzime impresionantă a construcțiilor lingvistice în care găsim cuvântul grai în limba română: *a prinde grai, a-i pieri graiul, într-un grai, prin viu grai* etc...

Desigur, nu cunosc limba bulgară și nu pot afirma că aici vom găsi mai multe expresii în care cuvântul să fie și mai extins folosit decât în limba română, mai precis în graiurile ei, indiferent de regiunea la care ne-am referi. Exact aceleași expresii sunt folosite și de moldoveni, inclusiv cei de peste Prut, dar și de olteni, ardeleni sau maramureșeni. Faptul în sine mă face să cred că acest cuvânt se află în tezaurul lingvistic al limbii și duce cu gândul la un fond lingvistic ceva mai îndepărtat, acea limbă vorbită de precursorii noștri din zona traco-dacă. Evit desigur ipoteticii indo-europeni cei pe care îi tot folosim ca populație de referință uitând de faptul că nimeni nu s-a preocupat și de identificarea

lor în tenebrele istoriei.

Personal, dar fără nici o intenție patrimonială, consider graiul ca fiind, metaforic vorbind, sâmburele în jurul căruia se construiește fructul pe care îl numim limbă. Așa cum, în cazul fructului, influențele exterioare transformă aspectului acestuia, și în cazul limbii necesitățile de exprimare și de contact duc la îmbogățiri sau sărăciri lingvistice de cele mai multe ori temporare. Deși nu iau în serios ipoteza formării limbii române abia după colonizarea romană, considerând-o doar o lăudabilă acțiune a Școlii Ardelene care dorea, într-un context istoric absolut defavorabil, să arate vechimea și noblețea limbii române, putem observa lesne că de-a lungul timpului limba noastră a suferit influențele majore ale unor limbi de contact vremelnice: slavă, turcă, greacă, franceză sau, ceva mai târziu, rusă, iar în prezent engleză. Și dacă un călător în timp ar constata cu uimire că în secolele al XVII-lea și al XIX-lea limba română vorbită de negustori sau dieci era destul de greu de înțeles datorită prezenței masive a cuvintelor uzuale grecești și turcești, acest fapt nu a dus la modificarea profundă a limbii, iar adaosurile au dispărut cu timpul, fiind, uneori înlocuite sau, de cele mai multe ori, abandonate, limba întorcându-se la formele ei de bază, cele prin care comunică oamenii locului. Nu același lucru putem spune despre grai, cel care se păstrează în matricea sa originală, cea formată în timp prin practicarea comunicării de tip bazal.

Se poate afirma chiar că sunt cazuri în care limba, devenind oficială, se deosebește total de grai. De exemplu, pe teritoriul Franței este absolut funcțională limba franceză, dar graiurile de tip normand sau occitan

funcționează de sine stătătoare în unele regiuni. Nici nu aduc în discuție faptul că, de exemplu occitan, o limbă definită ca fiind gallo-romană, a cărei vechime este estimată la cam o mie de ani (deci nu prea veche!), are la rândul său șapte dialecte care dau destul de multă bătaie de cap lingviștilor deși ei prognosticează dispariția acestora într-un viitor nu prea îndepărtat.

Este posibil, asemenea evenimente s-au mai produs în istoria omenirii, dar ele nu au fost niciodată de bun augur fiindcă, odată cu graiurile, s-au pierdut și culturile unor popoare. Să ne gândim doar la faptul că pierderea limbii poporului (popoarelor?) din insula Paștelui ne împiedică să găsim, de mai multe secole, explicații pentru surprinzătoarea lor cultură. Și nu este singurul caz!

Cât de important este graiul pentru un popor o putem deduce din ofensiva pe care imperiile sau unii cuceritori vremelnici o duc împotriva limbii celor cucerțiți. Și nu numai prin măsuri administrative, de exemplu redactarea unor acte strict necesare doar în limba stăpânitorilor, ci și schimbarea numelor proprii, desființarea școlilor cu predare în limba respectivă sau prigonirea cultelor care desfășoară ritualuri în limba celor cucerțiți. Un asemenea efort ar părea ciudat, ba chiar prea costisitor sau poate inutil, însă politica de ignorare a graiului, implicit trecerea acestuia în uitare este foarte importantă în procesul subjugării fiindcă acel popor care-și uită limba (graiul!) este condamnat la dispariție prin asimilare.

Oricum, dacă, de regulă, limba unui popor este vizată prin tehnicile de anihilare, graiurile, fiind mai restrânse ca arie și mai puțin reprezentate numeric, scapă destul de des din țelurile politicii de nivelare, devenind astfel mesageri peste timp ai culturilor profunde, cele care definesc ființa socială umană prin ceea ce numim specificul ei zonal, elementul care definește conceptul de diversitate în unitate, temeiul unei continue evoluții a speciei.

Conceptul de limbă, mult mai elastic și mai cuprinzător, este găsit uneori ca definind un popor sau chiar o națiune, așa cum atât de frumos o spune poetul: **Un sultan dintre aceia ce domnesc peste vro limbă, Ce cu-a turmelor pășune, a ei patrie ș-o schimbă...** și poate, din necesități istorice, să se schimbe suficient de mult pentru a nu se mai confunda cu graiul, mai ales atunci când limba este reprezentativă pentru un areal mult mai vast care cuprinde mai multe graiuri. În consecință, pentru a afla adevărata identitate culturală a locuitorilor din patria unei limbi trebuie să mergem în profunzime până la graiuri.

Referitor la limba română, una din limbile vechi ale Europei ale cărei origini se pierd în negura veacurilor mai ales datorită dezinteresului nostru față de adevăr, ea este desigur, în parte, influențată de latina numită de chiar romani **lingua priscua** (limba veche), iar de epigoni **latina vulgară** (în sensul derivat din cuvântul vulgus, popor), deși controversate pe această temă

nu lipsesc, iar mai nou se preferă termenul de limbă romanică față de mai vechiul limbă latină.

Este fără îndoială un mare pas în față, spre adevăr, un pas susținut de noi descoperiri documentare, dar și de unele opinii greu de ignorat fiind ele venite din partea unor înalți prelați ai Sfântului Scaun. Oricum, la nivel didactic, adică foarte schematic, se consideră că: *Dialectul este o varietate a unei limbi mai veche decât graiurile, vorbindu-se într-un anumit spațiu geografic, având anumite trăsături distincte, mai ales la nivel fonetic și lexical, prin care se deosebește de alte ramificații teritoriale ale limbii respective, și căreia i se subordonează graiurile.*

În consecință, tot la acest nivel sunt luate în discuție cele patru dialecte ale limbii române, respectiv: dialectul **dacoromân** (adică limba română vorbită la nord de Dunăre, pe teritoriul României de astăzi), dialectul **aromân** sau **macedoromâna** (vorbită de populația românească din anumite zone din nordul Greciei, în Macedonia, Albania și Bulgaria), dialectul **meglenoromân** (într-o zonă la nord de Salonic, împărțită între Macedonia și Grecia), și dialectul **istroromân** (vorbit în câteva localități din Peninsula Istria, Croația). Nu voi aduce în discuție straniile apropieri lingvistice pe tot palierul limbii retoromane (Romanche în franceză, Rumantsch în germană și Romancio în italiană, recunoscută ca atare în anul 1938!) nici pe cele din graiul sard, (limba vechilor sarzi, locuitorii Sardiniei, este o limbă romanică totuși foarte diferită de italiană) dar nici prezențele și mai surprinzătoare ale unor cuvinte românești în graiurile berberilor aflați totuși în nordul Africii, ex. brâu, dar și colina Barsa (bârsana fiind un vechi cuvânt românesc), cea pe care s-a început construcția anticei Cartagina. Sunt, desigur, convinși că adepții noului internaționalism vor găsi, ca de obicei, explicații pentru această situație, explicații care, dincolo de infantilism, se vor bucura de aprecierea zgomotoasă a comilitonilor.

Cele patru dialecte ale limbii române, cum este și firesc, au trăsături lexicale și gramaticale asemănătoare, dar cu sublinierea că dialectele de la sudul Dunării, fiind despărțite de secole de limba română de la nordul Dunării, sunt mai conservatoare, deci mult mai apropiate de ceea ce a însemnat limba română la începuturile ei, cea pe care o numim acum protoromână. În plus, dialectele limbii române din sud nu au beneficiat, așa se spune în concepție didacticistă, de o cultură scrisă, iar în prezent sunt tot mai puțini vorbitori ai acestor dialecte.

Așa numita cultură scrisă, ca expresie folosită în cazul acestei aserțiuni, este probabil legată de un eventual alfabet specific, lucru destul de incert pentru a promova ideea, însă exclude posibilitatea exprimării vorbirii proprii într-un alt alfabet, așa cum de exemplu și limba română a folosit la un moment dat scrierea chirilică drept modalitate de exprimare în scris. Deci poate mai analizăm situația și, cine știe, poate o

apropiem de adevărul istoric.

Însă dincolo de dialectele despre care am vorbit, cred că este foarte bine să luăm în considerație și Atlasul Lingvistic al Institutului Sextil Pușcariu, cel care, spre cinstea celor care l-au întocmit, detaliază problema și prezintă situația ca fiind mult mai complexă, deși se reamintește faptul că limba română este surprinzător de unitară, dat fiind istoricul zbuciumat al teritoriului pe care există și funcționează de veacuri.

Acest Atlas vorbește despre o grupă nordică a dialectelor și anume: grupa moldo-ardelenească, aceea care are în componență graiul ardelenesc, graiul crișean, graiul crișean din Ungaria, graiul bănățean, graiul ungurean, graiul maramureșean, bucovinean, cele românești din Ucraina și graiul moldovenesc. Cu referire la acesta din urmă fac precizarea că atât Mihail Sadoveanu cât și Alexandru Oswald Teodoreanu (Păstorel) îl foloseau în mod curent, ceea ce ar putea părea destul de ciudat pentru oameni cu nivelul lor cultural și de instruire. Mai mult, ei argumentau folosirea acestui dialect, considerat rural și nepotrivit cu statutul lor intelectual, vorbind despre vechimea și puritatea lui și consider că este greu de contrazis o asemenea atitudine a unor oameni care aveau cunoștințe mult peste media culturală a vremii.

Graiurile din grupa sudică sunt considerate a fi cel muntenesc, făgărășean, graiul oltenesc și cel numit Țăran analizat în lucrarea România Timoceană.

Nu sunt uitate nici unele ciudățenii ale limbii române, respectiv limbajul numit totoian din satul Totoi, acolo unde locuitorii, din motive de securizare a convorbirilor, folosesc o limbă „întoarsă” în care silabele cuvintelor uzuale sunt combinate după anumite reguli cunoscute numai de ei. A rezultat astfel un limbaj care deși este cât se poate de românesc, nu poate fi înțeles decât de cei care-l practică. Îmi amintesc, pe vremea copilăriei a fost o perioadă (anii cincizeci!) când copii foloseau cu o oarecare mândrie așa numita: păsărească. Erau trei modalități de a combina silabele, tot după niște reguli, iar ceea ce se auzea părea total diferit de limba română deși exact asta era. Tot în această gamă de invenții lingvistice intră și „gumușca”, un limbaj special inventat de sticlarii din zona comunei Mărgău, special folosit tot în sensul secretizării de tip profesional, dar cum această meserie este aproape dispărută odată cu oamenii ei, mă tem că și graiul acesta atât de special va intra în acea uitare din care nimic nu te mai poate salva.

Desigur scepticii și-ar pune întrebarea aparent firească și ce dacă? Da! Întrebarea este firească doar atunci când tu nu ai lăsat în urma ta decât stupide nedumeriri interogative rezultate dintr-o indiferență absolut caracteristică zonei de incultură.

În final ne putem pune însă și o altă întrebare! Este oare importantă cunoașterea, studierea și dezbateri academice pe subiectul intitulat graiuri?

Fără îndoială, NU! Așa ar răspunde, în marea lor

majoritate, factorii de decizie! Fondurile uriașe ce ar trebui alocate, resursele umane și tehnice la fel de costisitoare, o muncă de cercetare care ar putea dura decenii, angajarea unor forțe din mediul academic posibil a fi folosite în scopuri mult mai practice, de exemplu migrația fluturului de varză și multe alte argumente, unele dintre ele de necontestat. Ca să aflăm ce? Cum s-au format limbile străvechi, cum au migrat cu adevărat populațiile continentului, care au fost acestea sau cum au influențat ele culturile? Adică să ne apropiem cu încă un pas de adevărurile istorice? Păi, ce interes avem?

Corect! Din această cauză cred că lumea academică va ignora această uriașă oportunitate de aflare a adevărului istoric și va prefera să născocască noi reguli gramaticale pe care să le declare norme de lucru pentru a observa că nimeni nu ține cont de ele.

Dar pentru a încerca să înțelegem importanța graiurilor voi apela, așa cum este firesc, la informațiile biblice: „Și Domnul a coborât să vadă cetatea și turnul și atâta vreme cât toți vorbeau aceeași limbă, turnul se înălța văzând cu ochii. Domnul le-a încurcat-o, dând naștere mai multor graiuri ca să nu se mai poată înțelege între ei apoi i-a împrăștiat pe toți pe suprafața Pământului” Cartea Genezei. **QED!**

NeUITARE

O altă primăvară mijește la fereastră,
Vine să povestească din nou iubirea noastră
Din timpuri de demult, când primii pași cu frică
Mă îndemnă să-i fac: "Hai, mama te ridică!"

Bucata cea de pâine, păstrată într-un ștergar,
Mi-ai dat-o cu iubire când mi-era foame iar.
Nu te-ai gândit o clipă că tu erai flămândă,
Foamea ți-o potoleai spunând în gând o rugă.

Și câte slove dulci la căpătâi, nainte de culcare
La fel seară de seară, pân-am crescut om mare.
Mi-aduc aminte mamă, de toate câte-au fost
Căci datorită ție în viață am un rost.

Mă uit cu dor la tine, căci eu sunt cea bătrână,
Cu ochii obosiți și părul parcă-i lână
Știu că te-ai rătăcit de-o vreme și ți-e frică,
Dar mâna mea-i întinsă, acum ea te ridică!

Irina NECHIFOR

Cincizeci de ani sub harul lui Dumnezeu - Nunta de Aur 2025 -

Felicităm cu mult drag și admirație pe toți cei care își sărbătoresc Nunta de aur! Într-o lume dezbinată, tulburată și aproape pierdută, în care rata divorțurilor a atins culmi fără precedent, aceste cupluri care au rămas neclintite în Taina Căsniciei timp de jumătate de secol ne oferă încredere și speranță într-un viitor mai bun. Căsnicia trainică și armonioasă este garantul unor urmași destoinici, înțelepți și echilibrați emoțional; ea este izvorul fericirii și propășirii neamului omenesc pe pământ.

O căsnicie dăinuie și are roade frumoase numai atunci când raportarea se face la Dumnezeu. Trăinicia există numai când căsnicia este închinată lui Dumnezeu și este trăită conform legilor divine, care exprimă de fapt firescul unei vieți împlinite. Doar închinată Domnului, iubirea celor doi e mereu vie și nimic nu o poate vreodată stinge sau zdruncina cu adevărat.

O căsnicie fericită și trainică a devenit în aceste vremuri o raritate. Acest lucru se reflectă negativ în toate aspectele societății. Tocmai de aceea, dumneavoastră, cei care sărbătoriți anul acesta 50 de ani de căsnicie, reprezentați pentru noi modele demne de urmat și ne încredințați că fericirea și căsnicia de durată sunt posibile! Ne încredințați că încă mai este loc pentru iubire în această lume zbuciumată! Iubirea curată dintre bărbat și femeie, binecuvântată în Biserică în numele Mântuitorului Iisus Hristos prin Taina Nunții, capătă astfel valențe cosmice divine, unind cerul cu pământul într-o mântuitoare iubire.

Drumul nu e deloc ușor, dar dumneavoastră ne dați speranța că se poate! Doar doi oameni în inima cărora și-a făcut sălaş Dumnezeu pot duce pe o cale fericită căsătoria... și mai ales 50 de ani sau mai mult!

De aceea, felicităm și ne înclinăm cu respect tuturor cuplurilor care sărbătoresc Nunta de aur; vă mulțumim! La mulți ani, plini de fericire și binecuvântare! Doamne ajută!

magistrat (pens.) **Nicolaie MIHAI**,
Președintele Asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad

Realizările Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad – 2024

Prezentare generală de Președintele Asociației,
magistrat pensionar Nicolaie Mihai și consilier Tincuța Siberescu

Astăzi, 1 martie 2025, ne bucurăm de sosirea primăverii – motiv de speranță și reînnoire! Cu sosirea ei, natura revine la viață, iar noi, cu ea, ne bucurăm de un nou început. E ca și cum natura însăși ne șoptește că viața renaște, că bucuria e din nou posibilă. Nu mai e mult și ne vom bucura de parfumul delicat de flori și de lumina caldă a soarelui ce ne umple sufletele de speranță, în timp ce Dumnezeu va binecuvânta încă o dată renașterea minunată a naturii din jurul nostru! Primăvara e un anotimp al curajului: ca printr-o minune vom uita tot greul și ne vom bucura de Viață, visând la noi și noi realizări!

Tocmai de aceea la începutul primăverii sărbătorim Ziua Mamei și a Femeii. Mamele noastre: dânsule ne-au purtat în pânțe și ne-au născut! Ele, alături de tații noștri, reprezintă rădăcinile noastre, sursele noastre de iubire necondiționată și de înțelepciune. Alături de bunicii și bunicii noștri ne-au învățat să trăim, să simțim, să iubim, să sperăm, să muncim și să credem. Ne-au fost lumină, ne-au luminat calea și ne-au dat aripi să zburăm.

Soțiilor și ficelor noastre și tuturor femeilor care ne-au fost aproape le mulțumim pentru brațele calde care ne-au adăpostit, pentru sfaturile înțelepte ce ne-au ghidat și pentru dragostea neclintită ce ne-a susținut mereu; au fost, sunt și vor fi nădejdea noastră, inspirația și sprijinul nostru! Le mulțumim și mulțumim Bunului Dumnezeu, Mântuitorului nostru Hristos, fără de care nimic nu e posibil, nimic nu are sens și pe care îl rugăm să ne acopere pe toți cu dragostea și ocrotirea Sa și toată țara noastră. În acest cadru desfășurăm lucrările Adunării Generale Ordinare a Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad, adresând delegatelor, funcționarilor economice, colaboratoarelor, simpatizantelor și un călduros „La mulți ani” și „O Primăvară binecuvântată, cu pace în suflet!”

Adunarea Generală Anuală a Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” din Bârlad, în îndeplinirea prevederilor art. 13 din Statut, are următoarele competențe:

- a) stabilirea strategiei și a obiectivelor generale ale Asociației;
- b) aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli, precum și a bilanțului contabil;
- c) alegerea și revocarea membrilor Consiliului Director;
- d) verificarea activității Comisiei de Cenzori;

- e) modificarea actului constitutiv și a Statutului;
- f) stabilește numărul membrilor Consiliului Director;
- g) analizează și aprobă raportul de activitate al Consiliului Director;
- h) analizează și aprobă raportul de activitate al Comisiei de Cenzori și descărcarea de gestiune;
- i) dizolvarea și lichidarea asociației, precum și stabilirea destinației bunurilor rămase după lichidare;
- j) rezolvă contestațiile împotriva hotărârilor luate de Consiliul Director;
- k) îndeplinește orice alte atribuții prevăzute în lege sau în Statut.

Din examinarea competențelor Adunării Generale Anuale rezultă că o atenție deosebită se acordă de către membrii delegați a îndeplinirii sau neîndeplinirii atribuțiilor de către Consiliul Director și de către Președintele Consiliului Director și al Asociației în anul supus analizei, respectiv anul 2024.

Atribuțiile Consiliului Director, conform art. 14 punctul 4 din Statutul de Organizare și Funcționare a Asociației, sunt următoarele:

- a) asigură respectarea legislației ce privește activitatea Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, a prevederilor statutare și a hotărârilor Adunării Generale;
- b) stabilește ordinea de zi și convocă anual Adunarea Generală a membrilor sau reprezentanților acestora precizând locul unde se desfășoară aceasta;
- c) întocmește și supune aprobării Adunării Generale raportul de activitate al Consiliului Director, bilanțul și raportul financiar-contabil pe anul expirat, precum și proiectul bugetului de venituri și cheltuieli pentru anul în

curs;

d) analizează trimestrial îndeplinirea planului de muncă și bugetul de venituri și cheltuieli, stabilind măsuri pentru înlăturarea eventualelor nerealizări;

e) aprobă ajutoarele rambursabile sub formă de împrumut ce depășesc competența președintelui, aprobă ajutoarele nerambursabile și alte ajutoare cu caracter de protecție socială pentru membrii Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad;

f) urmărește activitatea financiar-contabilă, evidența membrilor și modul de încasare a cotizației, contribuției și a ratelor, la împrumuturile membrilor;

g) confirmă înscrierea de noi membri, transferurile, retragerile și prescrierea celor, care nu-și achită obligațiile față de Asociația C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad;

este în relații profesionale.

În caz de indisponibilitate a Președintelui de a lăsa un înlocuitor, Consiliul Director numește un interimar până la prima Adunare Generală, respectiv, de regulă, pe consilierul cu drept de semnătură la unitățile bancare menționate la lit. j) varianta 2;

k) Consiliul Director aprobă încheierea de contracte de cooperare cu persoane fizice sau juridice, contracte, ce pot aduce avantaje pentru Asociație și facilitățile pentru membrii Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad;

l) în intervalul dintre două Adunări Generale, Consiliul Director poate modifica, completa sau renunța la unele prevederi ale Statutului, dacă acest lucru se impune, însă are obligația de a le supune spre aprobare Adunării Generale a Reprezentanților (Delegaților) Membriilor

h) aprobă scoaterea din evidența contabilă a bunurilor reformate și declassate, ce apar cu ocazia inventarierii anuale;

i) angajează personalul salariat al Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” cu respectarea legislației în vigoare și hotărăște în funcție de situația financiară, activitatea desfășurată și rezultatele obținute pe o perioadă de respectiv un an de zile sau în cazuri deosebite (nerespectarea Statutului, a Regulamentului de funcționare internă, a actelor normative în materie, a sarcinilor de serviciu, etc) sau în cazuri de păgubire a avutului Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad sancționarea disciplinară sau, după caz, revocarea, desfacerea contractului de muncă sau diminuarea numărului de personal;

j) va lua la cunoștință, în cazul când Președintele lipsește, de persoana desemnată de acesta să-l înlocuiască în perioada respectivă, fiind, de regulă, consilierul cu drept de semnătură în unitățile bancare cu care asociația

Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad;

m) ia măsuri pentru recuperarea pagubelor produse patrimoniului Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad, stabilind și sancțiuni pentru cei vinovați;

n) stabilește anual salariile personalului angajat, precum și indemnizațiile pentru organele alese și colaboratori conform legislației în vigoare;

o) Consiliul Director rezolvă orice alte probleme ce privesc activitatea Asociației, având în vedere prevederile Legii 540/2002 cu privire la activitatea Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad, statutul propriu și hotărârile Adunării Generale;

p) soluționează contestațiile la măsurile dispuse (indiferent de natura lor) împotriva salariilor, în general, de către Președintele Consiliului Director;

r) organizează alegerea delegaților care să-i reprezinte pe membrii Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” în Adunările Generale conform numericului stabilit la art. 12 pct. 2 din Statut și stabilește delegați în teritoriu

pentru localitățile cu număr mare de membri în vederea unor comunicări mai rapide a măsurilor luate la nivelul conducerii Asociației;

s) hotărăște schimbarea sediului;

ș) încheie acte juridice în numele și pe seama asociației;

t) aprobă organigrama și politica de personal a asociației;

ț) îndeplinește orice alte atribuții prevăzute în statut sau stabilite de Adunarea Generală, precum și de alte acte normative ce vizează activitatea Asociațiilor Caselor de Ajutor Reciproc a Pensionarilor din România;

u) numește membrii Comisiei de Cenzori, în condițiile legislației muncii, civile, financiar contabile și a altor acte normative în materie, fără ca membrii comisiei să fie numiți doar din membri pensionari...

La rândul său, PREȘEDINTELE Asociației C.A.R. Pensionari „ELENA CUZA” Bârlad, care este și președintele Consiliului Director, este ales de Adunarea Generală pe baza majorității simple de voturi și are următoarele atribuții:

a) asigură conducerea curentă a Asociației C.A.R. Pensionari, răspunzând de activitatea sa, atât în fața Adunării Generale, cât și a Consiliului Director;

b) în cazul când Președintele lipsește din localitate pe o perioadă mai îndelungată de timp, prin dispoziție scrisă, delegă un membru al Consiliului Director să-l înlocuiască pe perioada respectivă, de regulă, pe consilierul care are drept de semnătură în unitățile bancare cu care asociația noastră are relații profesionale.

În caz de imposibilitate de a delega un consilier, Consiliul Director va proceda conform art. 13 alin.4 lit. j);

c) examinează și aprobă documentele care angajează bunurile materiale și bănești ale Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, după ce, în prealabil, acestea au fost verificate și avizate de contabilul-șef al unității;

d) aprobă cererile de înscriere, retragere sau transfer, precum și împrumuturile rambursabile conform prevederilor statutare;

e) aprobă ajutoarele de deces și alte ajutoare materiale prevăzute de Statut pentru membrii Asociației;

f) reprezintă Asociația C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” în raporturile cu terțe persoane, fizice sau juridice;

g) urmărește ducerea la îndeplinire a planului de investiții;

h) urmărește eliminarea deficiențelor constatate de Comisia de Cenzori sau alte organe de control;

i) acordă ajutoare bănești și materiale ocazionale membrilor aflați în dificultate.

Ne aflăm astăzi aici pentru a sărbători un an de activitate, un an plin de provocări, dar și de satisfacții. Un an în care am demonstrat că suntem o echipă unită, capabilă să depășească orice obstacol.

Suntem încântați să avem toți angajații, colaboratorii și colegii reușiți pentru a reflecta împreună asupra realizărilor noastre. În ciuda vremurilor dificile,

suntem convinși că vom depăși această perioadă și vom ieși mai puternici. Vă asigur că vom continua să investim în programele noastre, în dezvoltarea noastră profesională și în bunăstarea financiară, culturală și socială a membrilor și beneficiarilor noștri.

Știm cu toții că ultimul timp a fost dificil, cu schimbări neașteptate și presiuni semnificative. Cu toate acestea, Asociația noastră a demonstrat o rezistență remarcabilă, o atitudine pozitivă și o dorință neclintită de a depăși obstacolele.

În anul 2024 Asociația noastră a avut realizări de 113,84%, mai puține decât în anul 2023, când procentul de realizare a fost de 130%. Scăderea procentului realizărilor la 113,84% s-a datorat în primul rând situației economico-financiare a țării, a creșterii ratei inflației, a diminuării veniturilor, a creșterii prețurilor și pe cale de consecință a numărului ajutoarelor rambursabile sub formă de împrumut, de la 5900 în anul 2023, în valoare de 41.294.661 lei, la 4866 în anul 2024, în valoare de 33.818.450 lei.

O altă cauză a realizărilor din anul 2024 a fost aceea a scăderii numărului de membri:

- înscrieri: 663;

- retragerea calității de membru: 584;

- retrageri la cerere: 406;

- decese: 761;

- transferuri la asociații de același tip: 10.

Din analiza prezentată, rezultă că s-au înscris 663 de membri, iar numărul celor care le-a încetat calitatea de membru a fost de 1761, rezultând o diferență de 1177 în favoarea celor care și-au pierdut calitatea de membru. Se impune cu necesitate ca membrii Consiliului Director, delegații Adunării Generale și salariații de la punctul de lucru Bârlad și cele 28 de sucursale să depună diligențe pentru îmbunătățirea activității de înscriere, reînscrisere și reactivare de noi membri. Este o activitate dificilă, pentru că populația județului Vaslui este foarte îmbătrânită, neavând posibilități financiare sau bănești care să le permită să devină membri, să-și plătească lunar cotizația și contribuția pentru deces.

O altă activitate de bază, pe lângă cea a înscrierilor, reînscrierilor și reactivării membrilor, este aceea a acordării, la cerere, a ajutoarelor rambursabile sub formă de împrumut și a ajutoarelor nerambursabile bănești, materiale, medicale, juridice, social-culturale, științifice etc.

În anul supus analizei, respectiv anul 2024, Asociația Casa de Ajutor Reciproc „Elena Cuza” din Bârlad a oferit către 4866 de membri un total de 33.818.454 lei prin ajutoare rambursabile: filiala Bârlad 15.583.763 lei către 2.345 de membri, iar cele 28 de sucursale 18.234.691 lei către 2.521 membri.

Realizările în anul 2024 au fost în procent de 113,84%.

Din analiza realizărilor pe anul 2024 rezultă că un număr de 20 de sucursale au procent de peste 100% (Tutova – 384,95%; Pogana – 280,08%; Viișoara – 256,77%; Iana – 256,10%; Ciocani – 209,83%; Hălărești

– 199,73%; Băcani – 167,79%; Bogdănești – 166,38%; Mălușteni – 160,10%; Murgeni – 151,70%; Voinești – 146,35%; Ivești – 145,89%; Zorleni – 144,85%; Vetrișoia – 124,82%; Popeni – 121,65%; Fălciu – 119,57%; Puiești – 118,99%; Șuletea – 116,76%; Epureni – 108,71%; Perieni – 107,51%). Punctul de lucru Bârlad are realizări în valoare de 101,72%.

Se evidențiază în mod deosebit sucursalele Tutova – procent de realizare 384,95% (responsabil - funcționar economic Ghețău Viorica), Iana și Pogana – procent de realizare 256,10% + 280,08% = 536,18% (responsabil – funcționar economic Țurcanu Gina) și sucursala Vișoara – 256,77% (responsabil - funcționar economic Bogos Gina).

Propunem Adunării Generale să se acorde două premii I (responsabile sucursale - Țurcanu Gina și Ghețău Viorica) și un premiu III (responsabilă sucursală Bogos Gina).

În cazul ajutoarelor nerambursabile, am acordat în anul ce abia a trecut, unui număr de 19.939 de membri ajutoare nerambursabile în sumă de 2.493.301 lei. Enumerarea ajutoarelor nerambursabile este prezentată amănunțit în raportul de activitate pe anul 2024, primit de fiecare delegat, fiecare salariat și de ceilalți participanți la lucrările Adunării Generale Ordinare.

Enumerăm cele mai importante ajutoare nerambursabile acordate membrilor noștri, după cum urmează:

- ajutoare nerambursabile bănești, în baza grilei din anul 2024, au fost în valoare de 1.145.683 lei, fiind acordate unui număr de 7415 membri;

- ajutoare nerambursabile bănești acordate cu ocazia Nunții de aur (4 iulie 2024) celor 175 de membri, în valoare de 17.500 lei, la care se adaugă cheltuielile făcute de Asociație, cu ocazia Slujbei religioase de la Biserica „Sfântul Ilie” din Bârlad și a mesei festive de la „Salonul Royal” Bârlad;

- ajutoare nerambursabile bănești în valoare de 71.800 lei acordate unui număr de 362 de membri, cu ocazia Zilei Internaționale a Persoanelor Vârstnice;

- ajutoare nerambursabile bănești în valoare de 147.700 lei acordate unui număr de 1477 membri, cu ocazia sărbătorilor religioase;

- ajutoare nerambursabile bănești în valoare totală de 10.434 lei acordate unui număr de 109 membri care au beneficiat de bilete de tratament în stațiunile balneo-climaterice din România;

- ajutoare de fidelitate în valoare de 46.400 lei acordate unui număr de 464 de membri;

- un număr de 1800 de membri au mers la spectacolele susținute la Teatrul „Victor Ion Popa” din Bârlad, în baza unui contract anual încheiat de acest teatru cu asociația noastră; valoarea totală a acestui tip de ajutor a fost de 20.400 lei, sumă economisită de cei 1800 membri;

- 1740 de membri au apelat la cabinetele noastre medicale și au economisit 57.730 lei;

- 4577 de membri au folosit serviciile noastre de

frizerie (Bârlad, Perieni, Zorleni) și au economisit în total suma de 111.940 lei, sumă de bani suportată de Asociație în baza contractelor de prestări servicii;

- 268 membri au beneficiat de consultații juridice gratuite, economisind suma de 53.600 lei.

Lista cu ajutoare nerambursabile poate continua cu succes, dar lăsăm delegaților și participanților să ia la cunoștință de această listă din raportul detaliat primit.

Un rol important în activitatea Asociației l-au avut Compartimentul Juridic (prin Cabinet de Avocatură Carmen Frățiman) și Biroul de Recuperări Debite, cele două compartimente completându-se reciproc. Activitatea celor două birouri este prezentată amănunțit în Raportul înmănat fiecărui delegat și salariat, la pagina 24.

Concluzionăm că am încercat și am și reușit în continuare să păstrăm standardele de calitate și serviciile dedicate membrilor asociației noastre, la costuri avantajoase, mult sub prețul pieței, precum: cabinete medicale, cabinet juridic, magazine cu produse de bază, ateliere de prestări servicii, saloane; decontarea unei cote-părți din costul biletului de tratament în stațiunile balneare, dar mai ales, așa cum v-am obișnuit, atenția noastră s-a focalizat pe membrii noștri aflați în mari nevoi - precum cei care au trecut prin incendii, inundații, cutremure, alunecări de teren și alte evenimente cu implicare de pierderi materiale; în caz de boli incurabile sau deces.

O atenție deosebită, încă din anul 2010, s-a acordat acelor membri care au împlinit vârsta de 100 de ani, acordându-li-se câte un ajutor nerambursabil bănesc, câte o diplomă aniversară, medalia jubiliară a Asociației, tort, șampanie, flori, revista „Viața noastră”, pix, agendă, etc. În anul 2024, 11 membre ale Asociației au împlinit vârsta de 100 ani și peste 100 de ani: Andone Ilinca, Andronic Maghița, Baci Lucreția, Bădărău Elena, Băscu Maria, Biclea Maria, Botezatu Paraschiva, Butunoi Victoria, Dobre Eraclida, Marinescu Alexandra și Zaldea Catinca.

Ca de fiecare dată, nu am neglijat activitățile religioase și culturale, promovând ca de fiecare dată întâlniri benefice cu ocazia marilor sărbători religioase sau naționale, diverse spectacole și activități artistice sau activități precum sărbătorirea Nunții de Aur, a Zilei Asociație C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad, înființată la 24 ianuarie 1898, a Zilei Internaționale a Persoanelor Vârstnice etc.

În anul de referință, evidențiem următoarele activități de suflet, de spirit:

- spectacolele Teatrului „Victor Ion Popa” Bârlad: „Hotelul celor două lumi”, „Încurcă lume”, „Boeing - Boeing”, „Palmaresul lui Don Juan”;

- spectacole muzicale și artistice: „Primăvara din inima mea” (concert aniversar Paul Surugiu – Fuego), „Seara șlagărelor nemuritoare” (cu artiștii Daniel Iordăchioae, Gabriel Dorobanțu, Carmen Rădulescu și Ciro de Luca), „Împreună de Crăciun” (concert extraordinar de colinde și

cântece de Crăciun alături de Fuego Band);

- conferință și manifestarea literar – artistică „150 de ani de la deschiderea porților Școlii Gimnaziale „Dimitrie Negruțiu” Pogonești și 535 de ani de atestare documentară a satului Pogonești, județul Vaslui;

- lansări de carte: „Evoluția învățământului și a școlilor în satele de pe Valea Horincei”, autor prof. Ghiță Cristian, „O viață, o cale, un destin”, autor George Forcos Palade;

- dialog cu Ministrul Muncii și Solidarității Sociale, Simona Bucura Oprescu și Secretarul general al Casei Naționale de Pensii Publice, Vasilica Valentina Robu, despre Noua Lege a Pensiilor;

- lansări de revistă: Revista „Viața noastră”, numerele 62,63,64 și suplimentul revistei, „Crypto”, numerele 32, 33, 34 a regretatului profesor și om de cultură Serghei Coloșenco, precum și revista acestuia, „Labirint”, tipărită sub egida Asociației noastre, numerele 68, 69.

Menționăm că, în virtutea relațiilor de parteneriat, conlucrare și colaborare, membrii Asociației noastre au participat în anul 2024 și au avut contribuții la diverse conferințe, simpozioane, dialoguri, concerte muzicale, organizate de Muzeul „Vasile Pârvan”, Academia Bârlădeană, Casa Națională „Stroe Belloescu”, Societatea de Științe Istorice, filiala Bârlad, Centrul „Mihai Eminescu” Bârlad, Uniunea Pensionarilor Bârlad, precum și de Primăria și Consiliul Local Bârlad, Primăriile și Consiliile Locale din mediu rural, unde avem sucursale.

Din cele expuse cu privire la activitățile social culturale, de spirit și de suflet, se poate observa că în anul 2024 au apărut și editat doar trei numere ale revistei „Viața noastră”. Nu s-a editat și publicat numărul din luna decembrie 2024 datorită posibilităților financiare ale Asociației, care a suportat prin cheltuială proprie apariția celor trei numere.

În anul 2025 credem că nu mai putem edita și publica

revista „Viața noastră”, Asociația neavând posibilități bănești pentru a susține această activitate. Sperăm în ajutorul persoanelor de bună credință care să-și aducă aportul pecuniar pentru a asigura continuitatea revistei; desigur, vom depune toate eforturile, prin aportul financiar personal al salariaților, al membrilor Consiliului Director și Comisiei de Cenzori, al membrilor Asociației, al colaboratorilor, simpatizanților și al altor persoane fizice, ca revista să dăinuiască.

Sunt multe de spus, datorită timpurilor unele lucruri nu vor mai fi posibile, dar nădăjduiesc că prin unire și calitate umană, vom putea urma în continuare pe umerii noștri responsabilitatea la care liber ne-am înscris. Calitatea umană este definitorie în aceste momente, deoarece există o specie de oameni care la bine își sunt aproape, dar la prima furtună te părăsesc. Tocmai din pricina unor astfel de oameni, timpurile asupra țării noastre nu se arată tocmai bine, nici din punct de vedere financiar, nici politic și nici cultural. Dar am credința nestrămutată că tocmai dacă în aceste momente ne vom păstra intacte principiile, omenia și credința în Dumnezeu, vom ieși învingători!

Privind în urmă, putem spune cu recunoștință că am reușit să ne atingem obiectivele propuse.

Am consolidat relațiile cu partenerii noștri (Primăria și Consiliul Local Bârlad, Federația Națională „Omenia”, Episcopia Hușilor și Protopopiatul Bârlad, Instituția Prefectului Județului Vaslui, Consiliul Județean Vaslui, IPJ Vaslui, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, Teatrul „Victor Ion Popa” Bârlad, Muzeul „Vasile Pârvan”, Cercul Militar Bârlad, Societatea de Științe Istorice – Filiala Bârlad, Casa Națională „Stroe S. Belloescu” Bârlad, SC Irimpe SRL Bârlad, Mass-media etc) și am reușit să prezervăm (apărăm) serviciile noastre inovatoare, nefăcând rabat de la calitate – servicii din care și astăzi se inspiră celelalte asociații din țară.

Succesul nostru se datorează și s-a datorat în totalitate salariaților care au înțeles și susținut viziunea, a celor care s-au angajat la această misiune cu drag de muncă și aproapele și care nu au făcut rabat de la valorile demnității noastre profesionale, umane și spirituale. Această Asociație de ajutor reciproc s-a ridicat pe baza credinței, moralității, sincerității, fidelității și hărniciei celor puțini. Dedicarea, pasiunea și profesionalismul acelor care au făcut această meserie din suflet au fost elementele cheie care ne-au propulsat înainte. Mulțumesc salariaților pentru munca asiduă, pentru spiritul de echipă și pentru entuziasmul cu care au abordat fiecare provocare. Angajamentul, talentul și munca lor asiduă sunt elementele fundamentale care ne mențin pe linia de plutire. Mulțumesc tuturor care, în momentele mai puțin ușoare, au dat dovadă de recunoștință, maturitate și înțelegere; tuturor le mulțumesc, cu respect, pentru flexibilitatea și sprijinul necondiționat pe care l-au oferit.

Activitatea Asociației noastre a fost pusă în acord cu teoria și practica europeană, în anul 2024 implementându-se Declarația 3000, iar până la data de 31 martie 2025 Declarația 406.

I) Conform prevederilor art. 62 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală cu modificările și completările ulterioare, în scopul realizării schimbului automat de informații în temeiul instrumentelor juridice de drept internațional la care România este parte, instituțiile financiare raportoare au obligația să raporteze anual A.N.A.F. informații referitoare la conturile financiare.

În acest sens, prin OPANAF nr. 1711/2022 a fost aprobat modelul și conținutul formularelor utilizate de instituțiile financiare și nefinanciare raportoare în vederea îndeplinirii obligațiilor prevăzute la art. 62 alin. (1) și art. 291 alin. (4) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală cu modificările și completările ulterioare.

Declararea informațiilor referitoare la conturile financiare ale contribuabililor nerezidenți se realizează prin transmiterea către Agenția Națională de Administrare Fiscală a formularului F3000 prin mijloace de transmitere la distanță, până la data de 15 mai inclusiv a anului calendaristic curent pentru informațiile aferente anului calendaristic precedent, conform prevederilor art. 62, alin. (7) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare.

De asemenea, Agenția Națională de Administrare Fiscală a pus la dispoziție pe portalul ANAF o secțiune dedicată schimbului automat de informații în domeniul impozitelor directe (ghiduri care cuprind aspecte detaliate referitoare la Standardul comun de raportare (SCR) și Acordul FATCA, întrebări frecvente și clarificări, lista partenerilor pentru schimb automat de informații cu privire la conturile financiare ale contribuabililor nerezidenți etc) în vederea facilitării conformării voluntare cu obligațiile instituite în sarcina instituțiilor financiare.

Față de problematica ce face obiectul prezentului comunicat se atrage atenția că urmează a fi inițiate acțiuni de control de către inspecți din cadrul Direcției Generale de Informații Fiscale, în ceea ce privește atât respectarea termenului legal de raportare precum și în ceea ce privește corectitudinea tuturor informațiilor prevăzute a fi transmise prin formularul F3000.

II) Raportarea SAF-T (406) a fost inițiat de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) pentru a crea un format unitar de raportare fiscală.

În România, implementarea SAF-T a început în 2022 pentru marii contribuabili, din 2023 a fost extinsă la contribuabilii mijlocii și din ianuarie 2025 la toți contribuabilii. Declarația SAF-T este o declarație non-contabilă, formată din 80% informații din sistemul de gestiune și 20% date din contabilitate. Practic, sunt toate acele informații pe care le cere ANAF în cadrul unui control fiscal.

Obligația de raportare a Declarației 406 este reglementată prin OG 11/2021, care modifică Codul de Procedură Fiscală. Termenele și obligațiile legale sunt detaliate în acest act normativ, iar contribuabilii trebuie să respecte aceste reglementări pentru a evita sancțiunile.

Magistratul pensionar Mihai Nicolaie a prezentat STADIUL NEGOCIERILOR DINTRE ASOCIAȚIA C.A.R.P. "ELENA CUZA" BÂRLAD ȘI CONSILIUL LOCAL PENTRU RECUPERAREA INVESTIȚIEI ÎN CONSTRUIREA CENTRULUI REZIDENȚIAL DE ASISTENȚĂ ȘI ÎNGRIJIRE A PERSOANELOR VÂRSTNICE, parte integrantă a Raportului Consiliului Director, informând Adunarea că din data de 16 martie 2024 și până în prezent, în calitate de Președinte al Asociației și al Consiliului Director, a avut întâlniri cu Primarul Municipiului Bârlad, avocat Dumitru Boroș, precum și cu profesor Adrian Solomon, Președintele Comisiei de Muncă și Protecție Socială a Camerei Deputaților, convenindu-se soluționarea litigiului pe cale amiabilă, în prezent Primarul Municipiului Bârlad dispunând efectuarea de către o comisie abilitată un studiu de specialitate la clădirile Centrului Rezidențial pentru a stabili dacă întrunesc și respectă normele ISU și posibilitatea atribuirii unor alte destinații clădirilor respective, iar Asociația să-și recupereze cheltuielile, investiția, cu respectarea Protocolului nr. 22/2003 modificat și completat prin Încheierea de dată certă nr.2 a Biroului Individual Notarial „Biciușcă Mihaela Elena”, din 30 martie 2015.

În prezentarea raportului privind activitatea Asociației pe anul 2024, a Consiliului Director și a Președintelui, pe scurt, scoatem în evidență că membrii Consiliului Director în perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 2024 au emis un număr de 22 de hotărâri, iar în perioada 1 ianuarie – 28 februarie 2025 un număr de 5 hotărâri.

Esențiale au fost Hotărârile nr.:

- 15/ 12 noiembrie 2024, cu privire la ajutoare nerambursabile ce se vor putea acorda membrilor Asociației începând cu 1 ianuarie 2025

**ASOCIAȚIA CASA DE AJUTOR RECIPROC
A PENSIONARILOR "ELENA CUZA" BĂRLAB**
Împreună suntem mai puternici!

Hot. C.D. Nr.: 15/12.11.2024

AJUTOARELE NERAMBURSABILE

ce se pot acorda membrilor începând cu data de 01.01.2025

I. CONDIȚII GENERALE DE ACORDAREA AJUTOARELOR NERAMBURSABILE:

- VECHEME ÎN ASOCIAȚIE – MINIM 36 LUNI (pct. II 2, 3, 4, 5, 6 și 8);
- COTIZAȚIA LUNARĂ LA ZI;
- CONTRIBUȚIA LUNARĂ LA ZI;
- RATELE LA ÎMPRUMUT LA ZI (DACĂ ESTE CAZUL);
- SĂ NU FIE ÎNCADRAT ÎN NOȚIUNEA DE "RĂU-PLATNIC";
- SĂ NU FI BENEFICIAT DE NICI UN AJUTOR NERAMBURSABIL BĂNESC ÎN ULTIMII 3 ANI;
- VALOAREA CUMULATĂ A TUTUROR AJUTOARELOR PRIMITE SĂ NU DEPĂȘEASCĂ 50% DIN VALOAREA FONDULUI COTIZANT;
- EXISTENȚA POSIBILITĂȚILOR ȘI RESURSELOR FINANCIARE.

II. CLASIFICAREA AJUTOARELOR NERAMBURSABILE:

Nr. Crt.	FELUL AJUTORULUI ACORDAT	CUANTUMUL	CONDIȚII SPECIFICE
1	Ajutoare nerambursabile materiale (facilități și servicii – cabinete medicale, magazine, ateliere de prestări servicii, saloane, etc...).	Nelimitat.	Se acordă la solicitarea membrilor cu legitimația vizată trimestrial, semestrial sau anual.
2	Ajutor nerambursabil pentru decontarea unei cote-părți din costul biletului de tratament în stațiunile balneare.	20% din valoarea fondului cotizant, dar nu mai mult de 200 lei pentru venituri până la 2500 lei; 15% din valoarea fondului cotizant, dar nu mai mult de 300 lei pentru venituri peste 2500 lei.	Se acordă pe bază de documente justificative (vezi afișier).
3	Ajutor nerambursabil pentru membrii aflați în nevoi (fără venit sau cu un venit până la 2.500 lei).	Până la 10% din valoarea fondului cotizant, dar nu mai mult de 300 lei.	Se acordă pe bază de anchetă socială și alte acte justificative (vezi afișier).
4	Ajutor nerambursabil în caz de incendiu (la casă sau anexe, dacă nu este din culpa membrului), inundații, cutremure, alunecări de teren și alte evenimente cu implicare de pierderi materiale.	Până la 15% din fondul cotizant, dar nu mai mult de 400 lei.	Adeverință de la Primărie, Pompieri, anchetă socială și pe baza soluției organelor judiciare (Parchet, Judecătoria, Tribunal, Curte de Apel) în cazul incendiilor și altor evenimente.
5	Ajutor nerambursabil în caz de boli incurabile, pentru pierderea unui organ vital (picior, mână, ochi, etc...) membrilor cu un venit până la 2.000 lei.	Între 5%-15% din valoarea fondului cotizant, dar nu mai mult de 500 lei.	Se acordă pe bază de anchetă socială și alte acte justificative (vezi afișier).
6	Ajutoare nerambursabile acordate cu ocazia unor zile laice și religioase, precum și pentru probleme sociale, culturale, sportive și excursii.	În funcție de posibilitățile financiare ale asociației în cuantumul stabilit de Consiliul Director raportat fondului cotizant.	Se acordă membrilor și în special celor implicați activ în organizarea și desfășurarea activităților asociației.
7	Ajutor de fidelitate	În funcție de posibilitățile financiare ale asociației în cuantumul procentual stabilit de Consiliul Director.	Se acordă anual membrilor în cotă procentuală din fondul cotizant existent, stabilită de Consiliul Director.
8	Ajutoare acordate de Președinte și Consiliul Director	Membrilor aflați temporar în dificultate financiară, precum și în nevoi, până la 25% din valoarea fondului cotizant, dar nu mai mult de 400 lei.	Stare de necesitate, caz fortuit, caz de urgență, situație materială precară, nevoi speciale, etc.
9	Ajutorul de deces	Conform grilei de ajutor deces: minim 1 an = 100 lei ; maxim 30 ani = 2000 lei ; peste 30 ani, câte 40 lei / an.	Se acordă rudelor până la gradul 4, soțului supraviețuitor, imputernicitului (-ților) sau persoanei ce a suportat cheltuielile de înmormântare pe bază de documente justificative.

*Ajutoarele de la punctul II. 1 se acordă permanent.
*Ajutorul de la punctul II. 4 se acordă în situațiile enumerate.
*Ajutoarele de la punctul II. 7 se acordă anual.
*Ajutoarele de la punctul II. 8 se acordă ocazional.
*Ajutoarele de la punctele II. 2, 3, 5 și 6 se acordă o singură dată la 3 ani.

NOTĂ:

Aceste ajutoare se pot acorda membrilor în funcție de posibilitățile financiare; valoarea însumată a tuturor ajutoarelor primite de un membru nu poate depăși 50 % din valoarea fondului cotizant cumulat, în condițiile stabilite de Consiliul Director.

Hotărârea Consiliului Director Nr.: 15/12.11.2024

- 16/ 12 noiembrie 2024, prin care s-a stabilit grila ajutoarelor de deces începând cu data de 1 ianuarie 2025, stabilindu-se o contribuție lunară pentru ajutorul de deces de 5 lei, iar la o vechime de peste 30 de ani în Asociație, în cazul decesului, să se acorde câte 40 de lei pentru fiecare an împlinit;

ASOCIAȚIA CASA DE AJUTOR RECIPROC A PENSIONARILOR "ELENA CUZA" BÂRLAD

Hot. C.D. Nr.: 16/12.11.2024

Împreună suntem mai puternici!

AJUTOARE DE DECES

de la 1 ianuarie 2025

Nr. crt.	Vechime în C.A.R.P.	Cuquantumul (lei)	Nr. crt.	Vechime în C.A.R.P.	Cuquantumul (lei)
1	1 an	100	16	16 ani	1100
2	2 ani	250	17	17 ani	1150
3	3 ani	300	18	18 ani	1200
4	4 ani	350	19	19 ani	1250
5	5 ani	450	20	20 ani	1350
6	6 ani	550	21	21 ani	1400
7	7 ani	600	22	22 ani	1450
8	8 ani	650	23	23 ani	1500
9	9 ani	700	24	24 ani	1550
10	10 ani	750	25	25 ani	1650
11	11 ani	800	26	26 ani	1700
12	12 ani	850	27	27 ani	1750
13	13 ani	900	28	28 ani	1800
14	14 ani	950	29	29 ani	1900
15	15 ani	1050	30	30 ani	2100

• Contribuția lunară pentru ajutor de deces: **5 lei.**

• Cotizația lunară: **1%** din veniturile lunare (salariați și pensionari).

• Cotizația lunară minimă pentru cei fără venit sau cu venituri ocazionale: **5 lei/lună.**

• La o vechime de peste 30 de ani se acordă **40 de lei** pentru fiecare an împlinit.

* NOTĂ

Plata contribuției și cotizației sunt condiții cumulative. Neplata uneia din ele, fără motive temeinice, pe perioadă mai mare de 6 luni atrage încetarea calității de membru, implicit pierderea ajutorului de deces.

Este obligatorie, potrivit art. 10 litera b din Statut, plata lunară cumulativă a cotizației și contribuției pentru deces.

Plata cotizației nu este obligatorie în cazul membrilor care au un fond cotizant ce însumează 3 salarii minime pe economie.

Cuquantumul ajutorului de deces se va calcula în funcție de modul corect și concret de achitare lunară a cotizației și contribuției.

Valoarea ajutorului de deces se va calcula în funcție de modul corect și concret de achitare lunară cumulativă a cotizației și contribuției pentru deces.

Hotărârea Consiliului Director Nr.: 16/12.11.2024

- 17/ 14 noiembrie 2024, prin care s-a reactualizat metodologia cu privire la condițiile de înscriere, reînscrisiere, reactivare ca membru, începând cu data de 1 ianuarie 2025;

ASOCIAȚIA CASA DE AJUTOR RECIPROC
A PENSIONARILOR "ELENA CUZA" BĂRLAD

Împreună suntem mai puternici!

Cum să devii membru al Asociației !

	Pensionari	Salariați / Fără venit
TAXA DE ÎNSCRIERE	30 lei	40 lei
CONTRIBUȚIE PENTRU DECES	30 lei/6 luni	30 lei/6 luni
COTIZAȚIE MINIMĂ LA FOND SOCIAL ÎMPRUMUT	40 lei	40 lei
CARNET DE MEMBRU	6 lei	6 lei
ALTE IMPRIMATE - STATUT	6 lei	6 lei
LEGITIMAȚIE	1 leu	1 leu
TOTAL	113 lei	123 lei
TAXĂ DE REÎNSCRIERE *	50 lei	100 lei
TAXĂ DE REACTIVARE MEMBRU **	100 lei	150 lei

COTIZAȚIE LUNARĂ:

1% din veniturile lunare

CONTRIBUȚIE FOND DECES:

5 lei/lună

* În cazul reînscrierilor sau reactivărilor ca membru în Asociația noastră se va percepe, pe lângă taxa de reînscrisiere / reactivare propriuzisă, și celelalte contribuții necesare oricărei înscrieri (contribuție deces, cotizație minimă, carnet, etc.)

** Informăm că la reactivarea calității de membru se plătește contribuția de deces restantă - respectiv de la pierderea calității de membru - la zi, precum și cotizația.

Hotărârea Consiliului Director Nr. 17/14.11.2024

- 21/ 11 decembrie 2024, privind pregătirea și desfășurarea Adunării Generale Anuale la fiecare sucursală, pregătirea și desfășurarea Adunării Generale Anuală a delegaților (reprezentanților) membrilor Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad;

- 23/ 30 decembrie 2024, cu privire la acordarea ajutorului de fidelitate în cotă de 1% din fondul cotizant existent la 31 decembrie 2024, cu aplicare din data de 8.01.2025; această hotărâre a fost pusă deja în aplicare și un număr de 24.101 membri au beneficiat de un ajutor de fidelitate în sumă totală de 577.164 lei.

Președintele Asociației, singur sau împreună cu domnul Dima Dumitru, Contabil șef, au emis 49 de decizii cu privire la prevederile din contractele individuale de muncă și 421 de decizii privind activitățile administrative, în perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 2024 și un număr de 50 decizii în perioada 1 ianuarie – 28 februarie 2025.

Raportat realizărilor anului 2024, suntem încântați de participarea la această adunare a majorității delegaților membrilor Asociației noastre și a salariaților noștri, cărora le mulțumim și deviza noastră să rămână și în perspectivă: „Nu ne oprim aici!” Avem ambiții mari pentru viitor. Ne dorim să continuăm să creștem, să fim uniți și să ajutăm cât mai mulți oameni. Suntem conștienți că viitorul aduce noi provocări, dar suntem pregătiți să le întâmpinăm cu încredere. Avem o echipă

talentată, o strategie clară și o dorință arzătoare de a reuși. Prin dăruire, fidelitate, smerenie, muncă asiduă și credință în Dumnezeu, vom reuși.

Mulțumim călduros tuturor delegaților, salariaților, colaboratorilor, simpatizanților și lui Dumnezeu că am reușit încă o dată a ne întâlni, pentru a reflecta împreună asupra realizărilor noastre, a discuta despre provocările cu care ne confruntăm și spre a stabili împreună obiectivele și strategii de succes pentru anul următor.

Dumnezeu să ne binecuvânteze pe toți și o primăvară frumoasă!

O viață, un veac... Maria Rășcanu

Vineri, 21 martie 2025, o delegație a Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” din Bârlad, condusă de doamna consilier Siberescu Tincuța, s-a deplasat la domiciliul din localitatea Sărățeni - Murgeni, județul Vaslui al doamnei Rășcanu Maria, membră a Asociației timp de 12 ani, pentru a o felicita cu ocazia împlinirii a 100 de ani de viață dăruți de Bunul Dumnezeu.

Am fost primiți cu bucurie și emoție și am reușit, alături de cei dragi, să-i oferim momente minunate.

Din partea Asociației a primit în dar un buchet de flori, un tort aniversar, șampanie, o icoană sfințită, medalia și diploma aniversară, ultimul număr al revistei „Viața Noastră” și un ajutor financiar nerambursabil.

Pe această cale îi dorim multă sănătate, putere și liniște sufletească.

La mulți și binecuvântați ani!

MEDALION CULTURAL

Luna mai – luna florilor și nu numai...

Prof. Lucia MUNTEANU

Prof. Maria BUDESCU

Se știe că luna mai este luna din an plină de lumină, de parfumuri florale și de cântec de privighetoare. Sufletul nostru vibrează parcă mai intens în această lună în fața bogăției de culori cu care ne răsfășă florile, în fața verdelui copleșitor care îmbracă pădurea sau la auzul trilurilor ce răsună în văzduh.

Totul pare să îmbrace haine de sărbătoare.

Noi însă dorim să aducem în fața cititorilor noștri alt aspect, legat de spiritualitatea românească. Luna mai este legată de apariția unor nume nemuritoare în cultura națională: în mai, au văzut lumina zilei Lucian Blaga, Tudor Arghezi și Nicolae Grigorescu, și tot în mai aveau să părăsească această lume Octavian Goga și George Enescu, lăsând în urma lor nume adânc săpate în inimile și conștiința românilor, mândri că din trupul acestui neam s-au născut asemenea genii.

Prin fiecare dintre aceștia, cultura românească avea să-și îmbogățească patrimoniul, prin opera fiecărui artist, fie el poet, pictor sau muzician, românii reușind să fie mai cunoscuți în lume.

Spiritul național s-a impus în mod incontestabil, atât în țară, cât și în afara granițelor ei. Europa se minuna, la acea vreme, de geniul lui Enescu, iar pictorul Nicolae Grigorescu, care s-a format la Școala din Barbizon, avea să fie întemeietorul picturii moderne românești.

În domeniul literaturii, Octavian Goga a devenit trâmbița unui popor oprimat, Lucian Blaga și Tudor Arghezi, prin creațiile poetice urmau să se impună în literatura modernă, deschizând noi drumuri poeziei românești.

Iată că pe lângă alte evenimente fericite petrecute în viața poporului nostru – în luna mai, pe 9 MAI avea loc cucerirea Independenței, avem reale motive să iubim această lună, să ne bucurăm de lumina divină, pe care Creatorul o revarsă asupra noastră, și de lumina spirituală adusă în viața noastră de marii slujitori ai artelor.

Nicolae Grigorescu, născut la 15 mai 1838 în Pitaru, aproape de București, este întemeietorul artei moderne în pictură. Prin acest pictor, figura țaranului român a început să se impună în artă. În tablourile sale, țaranul român apare cu ceea ce are el mai caracteristic: frumusețe fizică, demnitate, noblețe în gânduri, voie bună și optimism.

În desfășurarea marelui său talent, pictorul apare cu aceleași trei mari însușiri pe care, până acum, nu le împarte, nici în cea mai mică măsură, cu nimeni.

Nota dominantă a sufletului său de artist este adevărul. Tablourile sale sunt reale, autentice. Altă însușire este poezia, o poezie a decorurilor și a subiectelor rare, iar credința veșnică se îmbină cu gândul, cu spusa și cu fapta sa.

În 1873 participă cu un număr de 146 de lucrări la Expoziția Societății Amicilor Bellelor – Arte, lucrările sale bucurându-se de un real succes. Acestea se impun atât prin subiectele propuse, cât și prin măiestria artistică a lui Grigorescu. Rafinamentul de culoare se îmbină desăvârșit cu desenul. Compozițiile sale sunt perfect încheiate, impresionând prin simplitate.

Creația sa reprezintă ulițe de sat, portrete, figuri de țaran ori peisaje rurale, motiv pentru care a fost numit pictorul țărănimii.

În 1877, pictorul a însoțit trupele românești pe teatrul de luptă împotriva oștilor turcești. Din această experiență a rezultat lucrarea sa de mari dimensiuni „Atacul de la Smârdan”, unde adevărații eroi nu sunt ofițerii, ci soldații recrutați din rândurile țărănimii și ale muncitorimii.

După terminarea războiului, pictorul se întoarce în pictură, la tematica țărănească. Tablourile sale sunt expresia sentimentelor optimiste ale pictorului care redă chipurile de țărani, dealurile, colinele, luminișurile de păduri. Din această perioadă reținem câteva tablouri: Fata cu zestre, Luminiș la Posada, Țărancă cu maramă, Țărancă voioasă, Carul cu boi, Ciobănaș.

Nicolae Grigorescu este cel care a pictat interiorul Mănăstirii Agapia.

Prin tematica lucrărilor, prin felul în care a prezentat subiectele și prin realizarea tehnică superioară, Nicolae Grigorescu a fost un inovator în arta românească, un pictor autentic național, tablourile sale exprimând totodată puternicul patriotism al marelui pictor.

George Enescu – un nume scris cu aur în istoria muzicii românești și internaționale.

George Enescu, al optulea copil al familiei lui Costache și al Mariei Enescu și singurul rămas în viață,

avea să recompenseze pe părinții lui pentru pierderea celorlalți șapte copii, ducând numele lor peste hotarele satului Liveni – astăzi „George Enescu” – și peste hotarele țării.

Conul Costache și mama sa, Maria, l-au încurajat pe viitorul muzician de la vârsta cea mai fragedă, simțind că fiul lor este pătruns de fiorul muzicii încă de la 4 ani, când singur și-a „închipuit” o scripcă la care cânta ceea ce auzea de la muzicanții satului, lăutarii.

Copil precoce, Jurjac, așa cum îl alintau părinții, la 4 ani învățase deja să scrie, să citească, să adune, să scadă.

Primind în dar de la tatăl său o vioară, învață să cânte, după ureche, cunoscutul vals al lui Ivanovici, „Valurile Dunării”. Este momentul hotărâtor care îi va determina pe părinți să se ocupe de educația muzicală a fiului.

Drumul anevoios al devenirii sale începe cu o vizită la Iași, la profesorul Eduard Caudella. Acesta îi cere să învețe notele, ceea ce copilul va face, învățându-le de la un inginer, vecin cu ei. La vârsta de 5 ani avea să noteze pe o coală cu portative „Țara Românească – operă pentru pian și vioară de George Enescu.”

La îndemnul profesorului Caudella, Jurjac însoțit de mama sa va lua drumul Vienei, patria muzicii, unde avea să pătrundă în tainele muzicii, studiind cu cea mai mare seriozitate cu profesori și compozitori renumiți ai vremii.

Prima apariție pe scenă, ca violonist, avea să fie în țară, la vârsta de 9 ani, la Slănic Moldova, într-un concert de binefacere, unde s-a bucurat de un mare succes.

Dar visul său nu era să devină violonist sau pianist, instrumente pe care deja le stăpânea. Visul său era să devină compozitor. Va reuși să-și împlinească acest vis la Paris, unde va studia cu profesori renumiți tehnica legată de compoziție.

Rezultatul? George Enescu va deveni unul din cei mai apreciați compozitori și dirijori ai vremii. Celebrele sale compoziții, „Poema română”, scrisă la doar 16 ani, dar mai ales „Rapsodia I” și „Rapsodia a II-a” sunt creații nemuritoare, care fac să vibreze sufletul oricărui român și nu numai, acestea având la bază pilonul de care s-a sprijinit compozitorul George Enescu, folclorul românesc.

Prin creațiile sale, George Enescu, dirijorul și compozitorul român, a dus faima poporului său pe toate scenele lumii, fiind răsplătit cu aplauze frenetice și după atâtea decenii de la trecerea în neființă.

Octavian Goga, „poetul pămîntului nostru”, s-a născut la Rășinari, în 20 martie 1881, sat românesc așezat la poalele munților ca o cetate de veacuri, un sat renumit pentru inteligența, hărnicia și noblețea morală a oamenilor. Poetul din Rășinari continuă energia spirituală, ținuta demnă, fermitatea și aspirațiile spre înălțimi ale confrăților

rășinarieni, adunând totodată în suflet jalea și mânia mocnită a strămoșilor iobagi de pe Târnava.

Folclorul a avut o înrăurire puternică asupra sufletului poetului, după cum el însuși mărturisea: „Dacă aș căuta să hotărâsc, printr-un fel de analiză, ...de unde purced legăturile mele indestructibile cu viața populară, aș ajunge până acolo, la acele clipe ale serilor de vară când, împreună cu părinții mei, acel preot de țară, cu mama și frații mei, toată familia ne cufundam în marele suflet al țăranului nostru.”

Ca poet, Octavian Goga își înscrie numele în patrimoniul literaturii cu volumele „Poezii” - 1905, „Ne cheamă pământul” - 1909, „Din umbra zidurilor” 1913 și „Cântece fără țară” - 1916, iar postum, volumul „Din larg” - 1935.

Crezul său poetic a fost formulat de însuși poetul: „Eu, grație structurii mele sufletești, am crezut întotdeauna că scriitorul trebuie să fie un luptător, un deschizător de drumuri, un mare pedagog al neamului din care face parte, un om care filtrează durerile poporului prin sufletul lui și le transformă într-o trâmbiță de alarmă, am văzut în scriitor un semănător de credințe și de biruință.”

La noi sunt codri verzi de brad
Și câmpuri de mătășă;
La noi atâtea fluturi sunt,
Și-atâtea jale-n casă.
Privighetori din alte țări
Vin doina să ne-asculte;
La noi sunt cântece și flori
Și lacrimi multe, multe...

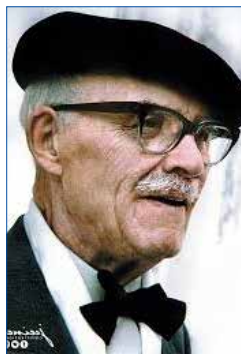
Pe boltă, sus, e mai aprins,
La noi, bătrânul soare,
De când pe plaiurile noastre
Nu pentru noi răsare...
La noi de jale povestesc
A codrilor desigur,
Și jale duce Murășul,
Și duc tustrele Crișuri.

La noi nevestele plângând
Sporesc pe fus fuiorul,
Și-mbrățișându-și jalea plâng
Și tata, și feciorul.
Sub cerul nostru-nduioșat
E mai domoală hora,
Căci cântecele noastre plâng
În ochii tuturor.

Și fluturii sunt mai sfioși
Când zboară-n zări albastre,
Doar roua de pe trandafiri
E lacrimi de-ale noastre.
Iar codrii ce-nfrățiți cu noi
Își înfioară sânul
Spun că din lacrimi e-mpletit
Și Oltul, biet, bătrânul...

Avem un vis neîmplinit,
Copil al suferinții,
De jalea lui ne-au răposat
Și moșii, și părinții...
Din vremi uitate, de demult,
Gemând de grele patimi,
Deșertăciunea unui vis
Noi o stropim cu lacrimi...

Din volumul „Poezii” – „Noi”

Tudor Arghezi – un nume de referință în literatura română, s-a născut la 23 mai 1880, în București. Pe numele adevărat Ion N. Theodorescu, este fiul lui Nae Theodorescu și al Mariei și avea să devină unul din întemeietorii poeziei moderne românești.

Debutul său ca poet are loc în 1927, la vârsta de 47 de ani, cu volumul „Cuvinte potrivite”, volum ce a stârnit comentarii

contradictorii, autorul fiind socotit un scriitor atipic, contribuind prin creațiile sale la dezvoltarea lexicului poetic și la modernizarea stilului liricii românești. Poetul însuși avea să mărturisească: „Am căutat să supun cuvintele și, din materia lor plastică, să le modelez după gând și simțire cu veșmânt nou, pentru idee, pentru sentiment.”

Arghezi vedea în poezie însăși viața. După el, poezia „e umbra și lumina care catifelează natura și-i dă omului senzația că trăiește cu planeta lui în cer. Pretutindeni și în toate e poezie, ca și cum omul și-ar purta capul cuprins într-o aureolă de icoană... Poezia nu e numai dragoste; poezia e în uzină, în chinul omului de a realiza, în muncile, în intențiile lui - ea trebuie numai găsită.”

Menționăm câteva titluri din creația argheziană, titluri care să vă îndemne, să redeschideți măcar una din cărțile sale și să re trăiți miracolul arghegian: „Cuvinte potrivite” – 1927, „Flori de mucegai” – 1931, „Prisaco” – 1948, „Cântare omului” – 1955 și volumele de proză „Cimitirul Buna-Vestire” și romanul „Lina”.

Reproducem mai jos o strofă din binecunoscuta poezie „Testament” – care este crezul poetic al autorului:

„Nu-ți voi lăsa drept bunuri, după moarte,
Decât un nume adunat pe-o carte,
În seara răzvrătită care vine
De la străbunii mei până la tine,
Prin râpi și gropi adânci,
Suite de bătrânii mei pe brânci,
Și care, tânăr, să le urci te-așteaptă
Cartea mea-i, fiule, o treaptă.”

Și o poezie al cărei mesaj este esența înțelepciunii:

Inscripție pe o ușe

Când pleci, să te-nsoțească piaza bună,
Ca un inel sticlind în dreapta ta.
Nu șovăi, nu te-ndoi, nu te-ntrista.
Purcede drept și biruie-n furtună.

Când vii, pășește slobod, răzi și cântă.
Necazul tău îl uită-ntreg pe prag.
Căci neamul trebuie să-ți fie drag
Și casa ta să-ți fie zilnic sfântă.

Lucian Blaga, poet, filozof, eseist, vede lumina zilei la 9 mai 1895, în satul Lancrăm, județul Alba, ca fiu al

preotului ortodox Izidor Blaga și al Anei Moga. Despre copilăria lui Lucian Blaga, cel „mut ca o lebădă” până la vârsta de 4 ani, aflăm în lucrarea „Hronicul și cântecul vârstelor”, iar romanul autobiografic „Luntrea lui Caron” va întregi imaginea uneia dintre cele mai complexe personalități ale culturii române moderne.

Volumul de debut „Poemele luminii” apare în 1919, fiind elogiat și de Nicolae Iorga.

Urmează volumul de aforisme

și cugetări „Pietre pentru templul meu”, apoi volumele de poezii „Pașii profetului”, „În marea trecere”, „Lauda somnului”, „Nebănuitele trepte”, „La curțile dorului”, dar și lucrările filozofice „Eonul dogmatic”, „Cunoașterea luciferică”, „Spațiul mioritic”, „Trilogia culturii”, lucrări ce vor înlesni pătrunderea mesajului creațiilor sale poetice.

În discursul „Elogiul satului românesc” rostit la recepția intrării lui în Academia Română, Lucian Blaga afirma: „Eu cred că veșnicia s-a născut la sat.”

Mare om, mare poet, mare filozof, Lucian Blaga va trece în neființă la 6 mai 1961, lăsând moștenire o valoroasă operă poetică inovatoare care va înfrunta timpul.

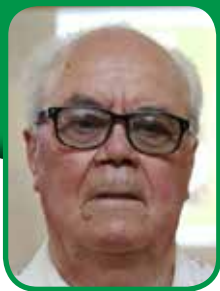
„Lumina ce-o simt
năvălindu-mi în piept când te văd,
oare nu e un strop din lumina
creată în ziua dintâi,
din lumina aceea-nsetată adânc de viață?

Nimicul zăcea-n agonie
când singur plutea-ntunerice și dat-a
un semn Nepătrunsul:
„Să fie lumină!”

O mare
și-un vifor nebun de lumină
facutu-s-a-n clipă:
o sete era de păcate, de-aventuri,
de doruri, de patimi,
o sete de lume și soare.

Dar unde-a pierit orbitoarea
lumină de-atunci - cine știe?

Lumina, ce-o simt năvălindu-mi
în piept când te văd - minunato,
e poate că ultimul strop
din lumina creată în ziua dintâi.
Din „Poemele luminii” – „Lumina”

70 de ani de la moartea lui George Enescu

Prof. Neculai GHEȚĂU

Motto: „Mi-am servit patria cu armele mele:
Pana, Bagheta și Arcușul”

La sfârșitul secolului trecut, muzicienii români acumulasera o suficientă experiență de creație, verificată în contactul permanent cu publicul. Rolul de a sintetiza aceste cuceriri și de a le înălța la nivelul celor mai de seamă valori ale muzicii universale revine lui George Enescu, născut la 19 august 1881 în Livenii Botoșanilor din părinții Costache Enescu (1848-1919) și Maria, fiica preotului Ion Cosmovici și a prezberiterii Zenovia din Mihăileni. Pregătirea muzicală a realizat-o la Viena și Paris.

Enescu este cel mai de seamă muzician român, creatorul Școlii naționale de muzică românească prin folosirea în creațiile sale a folclorului românesc, mărturie stând cele 2 Rapsodii și a lucrării „Poema română.” Folclorul românesc, susținea Enescu „nu numai că e sublim, dar te face să înțelegi totul. E mai savant decât toată muzica „savantă”, e mai melodic decât orice melodie, e duios, ironic, vesel și grav.” Muzica populară exprimă suferințele și bucuriile oamenilor, ea este „emanația sonoră a frumoasei noastre țări nostalgice.”

Muzica în concepția compozitorului, este menită „să stingă urile, să potolească patimile și să apropie inimile într-o caldă înfrățire.” Legătura dintre realitate și artă îl determină pe Enescu să afirme: „La mine n-au existat nicio dată granițe între viață și muzică. A trăi, a gândi, a respira, totul am exprimat întotdeauna prin muzică.”

Referindu-mă la vasta sa creație muzicală voi aminti:

- cele două Rapsodii – precizează compozitorul – prelucrează simfonic melodii populare, multe dintre ele cu un sens dinamic (vezi melodia „Ciocârlia”), iar despre „Poema română” spunea „Aveam 15 ani și jumătate când am compus-o. Încercam să exprim în ea câteva impresii și amintiri din copilărie, transpuse și stilizate muzical.”
- „Sonata I sătească” – lucrare simfonică cu caracter popular, evocă oamenii și natura patriei noastre.
- Din cele 3 simfonii, a treia cu orgă și cor, este o meditație a compozitorului asupra vieții și a morții.
- Din creația vocal-simfonică (voce și orchestră) reținem poemul „Vox Maris” (Vocea mării) când veselă, când tristă.
- Încă de la începutul veacului XX, Enescu a fost preocupat de crearea unei lucrări pentru teatrul de operă. Rezultatul strădaniilor sale s-au concretizat în compunerea tragediei lirice „Oedip”, terminată în 1936 și prezentată prima dată la Opera Mare din Paris, apoi în 1958 și 1961 și la București.

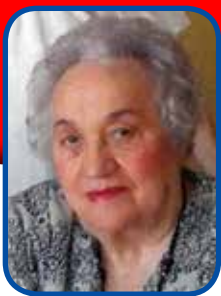
Ajuns în al optulea deceniu de viață, după cel de al doilea război mondial, Enescu rămâne în Franța pentru a-și reface sănătatea, spre a se putea întoarce în țară pentru „odihna cea mare.” Acest lucru însă nu-l mai reușește deoarece o veche

boală îi curmă viața la 5 mai 1955, fiind înmormântat la Paris. „Ajungând la liman, privesc în urmă oceanul vieții; valurile se pierd în depărtare și nu mai rămâne decât o oglindă lucie, care răsfrânge cerul – cerul vieții mele – muzica.”

„Povestea aceasta a marelui compozitor începe acolo, departe, pe plaiurile Moldovei și se isprăvește în inima Parisului. Pentru a merge din satul în care m-am născut, spre marele oraș unde îmi sfârșesc zilele, am străbătut o cale anevoioasă. A fost lung, desigur, acest drum, dar cât de scurt mi s-a părut.”

Referindu-se la personalitatea lui Enescu, scriitorul Liviu Rebreanu spunea: „Nu se poate ca sute de mii de oameni de pe întreg globul care iubesc muzica lui Enescu, să nu cuprindă în această iubire și poporul și țara care au dăruit lumii pe Enescu.”

O verigă din „Lanțul slăbiciunilor” omenești Omagiu marelui clasic Ion Luca Caragiale

Prof. Alexandrina PASCAL

MINI PROLOG

Pentru români, la fiecare început de an scena vieții culturale este dominată de evenimente majore care cinstesc personalități emblematic pentru valoarea noastră națională și „Luceafărul” se dovedește a fi – chiar și peste ani – cel care ne aduce aminte, iar și iar, cine suntem.

Epoca marilor clasici, perioadă de referință pentru exprimarea genialității românești, ne-a lăsat o moștenire greu de egalat, pe frontispiciul căreia scrie EMINESCU, alături de care a stat CARAGIALE, CREANGĂ și SLAVICI.

Destinul a făcut ca venirea pe lume a celor două genii – Eminescu și Caragiale – să aibă loc la date aproximativ apropiate: 15 ianuarie 1850 (Eminescu) și 8 februarie 1852 (Caragiale).

Deci, anul acesta s-au împlinit 173 de ani de la nașterea marelui dramaturg Ion Luca Caragiale, cel care a fost „nenea lăncu” și a mănuit cu măiestrie cea mai originală armă a criticii: râsul, care ustură mai rău ca biciul.

A fost atent și neiertător la „lanțul slăbiciunilor” umane și firești, dar în același timp a fost și el o verigă în lanțul slăbiciunilor vieții. Școala și lecturile personale ne-au dat multe informații despre Caragiale SCRIITORUL, cele ce urmează ni-l vor prezenta pe Caragiale - OMUL.

(8 februarie 1852 - 9 iunie 1912)

În 1901 Ion Luca Caragiale a publicat volumul „Momente și schițe” la apariția căruia jurnalistul George Ranetti a exclamat: „Nu momente, maestre, monumente!” Un adevăr pe care timpul l-a demonstrat, totul este „monumental”.

Autor dramatic, nuvelist, jurnalist și mai ales pamfletar, cu un talent extraordinar pentru satiră, a prins în vârful peniței sale lumea capitalei și a provinciei de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de al XX-lea.

Și viața lui personală a fost subiect de pamflet, dar el nu s-a străduit să facă din asta o taină.

Opera literară a marelui clasic este cunoscută tuturor din manualele școlare, din spectacole și ecranizări sau din lecturi personale, fapt pentru care în expunerea de față îl vom cunoaște nu pe Caragiale – scriitorul, ci pe **Caragiale – omul**, cel știut drept

„nenea lăncu”.

Adevărat, a fost un geniu, dar orice geniu este mai întâi un om și orice om este supus legilor firii, are și bune și rele, dar mai ales „slăbiciuni”. Una din schițele volumului – menționat, intitulată „Lanțul slăbiciunilor” este o înșiruire de slăbiciuni pe fondul social al lumii mondene și fiecare personaj este „o verigă” care are o slăbiciune.

Pe planul vieții personale și Caragiale a fost o „verigă” în lanțul slăbiciunilor erotice cărora nu le-a rezistat. S-a spus despre el că „a iubit cu pasiune, a înșelat fără scrupule până în ultima clipă a vieții”. Cei care l-au cunoscut spuneau că era „șarmant” și dacă ar fi să-i înșirăm slăbiciunile, în ordinea preferințelor sale, ar fi cam așa:

1 – prelucrarea limbii, cu efecte stilistice până la nivelul de artă;

2 – preferința pentru pahar;

3 – pasiunea pentru femei.

Era iute la mânia și încăpățânat, trăsături moștenite genetic din originea de grec. Se autoironiza, strămoșii săi erau din Insula Idra și spunea că el este un neam de IDRIOT, făcând un calambur din finalul cuvântului, că-i „neam de plăcintar” și că-i născut în Haimanale (localitatea îi poartă azi numele), adică un loc unde oamenii sunt fără căpătâi și de pripas. Era felul său de a fi ironic chiar și cu el însuși, fiindcă, de fapt, s-a născut în casa secretarului bogatei Mănăstiri Mărgineni, tatăl său, Luca, fiind secretarul averilor mănăstirii, delegat cu rangul de pitar, adică administratorul unui „imperiu” imobiliar pentru numeroase moșii în Județele Prahova, Teleorman, Râmnicul Sărat, Ialomița, Buzău și Brăila. A fost un funcționar cinstit, care în anii următori a devenit avocat și apoi judecător la Ploiești.

Arborele genealogic al lui Caragiale provine din Ștefan Caraialis, bunicul său, originar din Kefalonia, care a fost bucătarul domnitorului Ion Caragea. A venit la București cu suita domnitorului, aducându-și și familia: soția, Ecaterina Caraboas și fiul, Luca, tatăl scriitorului. Soția provenea dintr-o familie de negustori greci, Caraboas, foarte bogați. Moștenirea pe care o va primi scriitorul peste ani este de la mătușa sa, Ecaterina Momolo.

Au circulat multe picanterii despre viața „grecului” energic și nestatornic, dar inteligent. Cu toate că a absolvit școala primară cu cea mai mare medie din 85 de elevi, mai târziu școala nu a mai fost o prioritate, i-a murit tatăl și la 18 ani devenise întreținătorul familiei (mama și sora). Lui Vlahuță i-a mărturisit că nu a terminat nici liceul și că „am învățat atâta școală câtă, la limite mi-ar fi ajuns să mă pot apuca de învățătura dreptului, să mă fac avocat”, dar chemarea lui era alta.

Unchii săi, Iorgu și Costachi, fiind actori și șef de trupă ambulantă, l-au îndrumat și între anii 1868-1870 a urmat Conservatorul de artă dramatică, clasa mimică și declamație. Teatrul a fost cel care l-a consacrat iar aventurile amoroase i-au adus faima că avea „lipici la femei”. Era plăcut, conversația cu el era o încântare, în vorbirea obișnuită cuvântul lui căpăta alte valențe. Era maestru al calamburului într-o expresie inedită.

A râs de toți, a râs de sine, a râs și de regel! Finalul fabulei „Mare farsor, mari gugumani” realizează un calambur de mare finețe alăturând două cuvinte despre un actor și rolul său, care pronunțate împreună formează numele regelui Carol:

„Ca rol fu mare, mititelul

Hai gugumani la jubileu.”

Limba a fost arma ironiei lui Caragiale, chiar și un bilet scris unui amic devenea o sursă de amuzament. Când era la Iași, obișnuia să meargă cu amicii la o crăsmă numită „La Cujbă”. Plecat din Moldova, are ocazia de a reveni, dorește să-l întâlnească pe Petru

Missir și fiindcă nu-l găsește acasă îi lasă un bilet în care îi scria:

„Missiraș,

Sunt la Iași, sau la Leși,

Dacă ieși de la slujbă,

Vin la Cujbă – al matală,

Caragiale.”

Și-a valorificat măiestria lingvistică valorificând ironia de care nu ducea lipsă la gazetele „Ghimpele” și „Telegraf”, unde răspundea de rubrica „Anecdote”.

Cea de a doua slăbiciune a sa, patima pentru pahar, cât și nevoia de a rezolva probleme de ordin financiar, l-au determinat să caute rezolvarea în negustorie. A fost proprietar de berării: celebra „Gambrinus”, una pe strada Gabroveni și alta în Buzău, dar a fost mai bun consumator decât negustor, așa că n-a făcut avere.

Cealaltă pasiune a sa l-a făcut celebru – pasiunea pentru femei.

A fost protagonistul *triunghiurilor amoroase* care au devenit celebre. Avea tot ce-i trebuia pentru a fi răsfățatul saloanelor: era frumos, talentat și amuzant, a avut succes chiar și în salonul literar al reginei Carmen Sylva.

Amiciția și fidelitatea n-au fost niciodată o piedică în calea pasiunii și așa a devenit veriga în lanțul slăbiciunilor amoroase. Chiar dacă era amic cu Eminescu, asta nu l-a împiedicat ca în perioada cât acesta era la București să profite de o aventură (ce-i drept, trecătoare) cu Veronica Micle. Această slăbiciune era gata să se încheie cu un duel. O aventură trecătoare, un moment regretat mai târziu de Veronica, dar el era mereu „avid de dragoste”, așa că, în timp ce pregătea cu Negruzzi libretul comediei „Hatmanul Baltag” și lucrau acasă la Eduard Caudella, în casa acestuia a cunoscut-o pe LEOPOLDINA REINICHE, pe care o alinta FRIDOLINA, și iată-l din nou în vâltoarea dragostei. Plecat din Iași, prin intermediul lui Petre Missir, îi trimitea zilnic buchețele de violete și o asalta cu cereri în căsătorie. Dar tânăra era logodită cu un maior și amorul nu s-a finalizat printr-o unire matrimonială, a trebuit să renunțe din motive materiale, fiindcă căsătoria cu Fridolina însemna și obligația de a întreține familia fetei și el nu-și permitea.

A urmat apoi aventura cu MARIA CONSTANTIN, o funcționară de la fabrica de tutun „Belvedere”, relație din care s-a născut un băiat, MATEIU, pentru care Caragiale și-a asumat răspunderea, deși nu s-au căsătorit a recunoscut copilul ca fiu legitim și l-a crescut în propria-i casă.

Cea mai scandalooasă aventură a fost cu AMELIA WELNER, soția actorului Constantin Nottara. În perioada 1888-1889 Caragiale era Director general al teatrelor și a fost vrăjit de frumusețea Ameliei, pe care a sedus-o. Aventura se consumă cât soțul era în

turneu, numai că, odată, întorcându-se mai devreme, i-a surprins în dormitor, fericiți și sumar îmbrăcați. Caragiale era în halatul soțului și cu papucii lui de casă. Se zice că Nottara ar fi exclamat: „Coane, înțeleg, soția – dar și halatul și papucii?”

Întâmplarea a fost deliciul bârfei din saloane și subiect de presă care titra cu litere mari: „Balamuc la Teatrul Național din cauza boroboațelor directorului”, iar damele care-și făceau plimbarea cu trăsura, la sosea, mult timp au avut ocazia de a dezbate acest subiect „fierbinte”.

O pasiune, care ar părea imposibilă datorită vârstei, a fost pianista CELLA DELAVRANCEA, ea avea 25 de ani și el 60. Dar Cella, în memoriile din cartea „Un secol de viață”, mărturisește că „l-a cunoscut pe Caragiale în intimitate.” De fapt, datorită prieteniei tatălui său cu Caragiale, cea care mai târziu îi va stârni o pasiune a copilărit mereu în preajma lui „nenea lancu”.

Când Delavrancea era primar în București, l-a numit pe Caragiale „membru onorific al Teatrului Național” și tot el, ca avocat de excepție ce era, i-a pledat în două procese răsunătoare, pe care le-a și câștigat: procesul Caion, în care dramaturgul era acuzat de plagiat al dramei „Năpasta” și în procesul „Momolo” care judeca moștenirea care îi revenea de la mătușa sa. O sumă uriașă în epocă – 433,333 lei – eveniment care i-a schimbat total viața.

În momentul morții lui Caragiale, Cella se afla în Wilmersdorf, i-a cântat la pian fiindcă, zicea el, asta îl liniștea și-l inspira. Gingașa și tânăra pianistă l-a binecuvântat cu dragostea ei pe „eternul amorezat”.

Chiar și căsătoria a făcut-o fără conveniențe sociale, rapid și în mod original, cu fiica arhitectului Gaetano Burelly, o tânără pe care a cunoscut-o la teatru, când i-a făcut favoarea de a-i procura un bilet, fiindcă toate erau epuizate.

Era ALEXANDRA BURELLY, a plăcut-o și a doua zi s-a prezentat la tatăl fetei, adresându-i-se direct:

- „Mi-o dai, tată socrule?”

lubirea lui era mereu înflăcărată, uneori imposibilă, dar el trăia momentul profund și cu pasiune.

Este de mirare că așa un aventurier care a manifestat instabilitate sentimentală și infidelitate față de prieteni, când era vorba de aventuri erotice, ca familist a fost afectuos și tată cu principii morale.

Cele două fiice – Ioana și Agata – au murit de mici, în timpul epidemiei de tuse convulsivă, ceilalți copii au fost botezați după numele părinților – Ecaterina și Luca – și tot în propria-i familie a crescut și fiul recunoscut, Mateiu.

Referitor la numele celor din familia Caragiale, la 31 ianuarie 1936, Eugen Lovinescu a ținut o prelegere la Radiodifuziune Română, intitulată: „Destinul literar al acestei dinastii de evangheliști” (Ion, Luca și Matei).

Avea o mândrie „de grec”, refuză să fie sărbătorit la a șaizecea aniversare și când moștenirea de la Ecaterina Momolo i-a permis să nu mai fie strâmtorat financiar, s-a autoexilat în Germania.

Caracterul vulcanic și excesul de tutun (altă slăbiciune) au fost cauzele decesului. Dezastrul s-a produs la 12 iunie 1912, ora 11 dimineața, când a fost găsit de soția sa, în dormitor, pradă unui atac de cord, iar resturile din scrumieră arătau că în timpul nopții consumase 80 de țigări.

A fost „colosul inteligent” și eternul amorezat, marele clasic al românilor căruia i-a fost dat să fie înmormântat în pământ străin. Dar prietenii, Slavici și Delavrancea, susținuți de Alexandru Davila și de Take Ionescu, care era ministru, peste câteva luni l-au deshumat, i-au adus sicriul în țară și l-au înmormântat, cu onorurile cuvenite, în Cimitirul Bellu.

Pasiunea pentru femei, preferința pentru pahar, ironia, sarcasmul sau alte mici „răutăți” din viața lui Caragiale nu sunt motive de a-l ridiculiza, ba dimpotrivă, îl umanizează, a fost **genial în artă și om în viața personală**.

Discursul lui Delavrancea în fața sicriului rămâne etern valabil. Spunea că doar „se odihnește cu fața în sus, Caragiale nu poate să moară, el este veșnic printre noi.”

Și foarte adevărat, mereu ne întâlnim cu nenea lancu în manualele școlare, în rafturile bibliotecilor sau în replicile acide ale personajelor din comedii devenite zicale de referință în situații comice.

Ager la minte și observator al vieții, a oferit cititorilor adevărata față și moralitatea unei societăți corupte fiindcă, zicea el, „nimic nu-i arde pe ticăloși mai mult ca râsul”.

Adăugăm și noi zicala bătrânească: „Prostul dacă nu-i fudul, n-are haz”.

Ca beneficiari ai unei moșteniri literare de înaltă valoare artistică, noi și generațiile viitoare avem obligația de a-i cinsti memoria.

Ionel DORIN

SĂ NE APRECIEM VALORILE

Cultura și limba se numără printre acele binefaceri care ne pot uni. Poezia lirică a domnului Petruș Andrei va trece peste timp și generații care vor gusta din trestia de miere. Criticii literari de notorietate susțin că din miere pare croită ființa umană a domnului Petruș Andrei. În relația umană, dar și din scris este generos, sensibil, șarmant, echilibrat, înclinat spre armonie și frumusețe scăldându-se în albia unui neoclasicism binefăcător. Aflându-se în mrejele zeiței Euterpe în permanență, de cum deschide ochii caligrafiază versuri. Acestea, de regulă, sunt de formă fixă, aforisme, sonete, rondeluri, epigrame, fabule, catrene, dar și proză. Așa și-a câștigat pe drept numele de poet, scriitor, critic, jurnalist, apreciat în țară, dar și în străinătate, fiind membru al Academiei Italiene. Este cetățean de onoare al municipiului Bârlad din 2023, al comunei Puiești din 2007, al comunei Români, județul Neamț din 2011, unde s-a născut, pe **1 iunie 1946** și unde i s-au inaugurat biblioteca „Petruș Andrei” și Căminul Cultural. A scris peste 69 de cărți fiind prezent în antologii și dicționare, dar și în referințe critice, istorie literară.

A primit premii și diplome, distincții la marile concursuri literare, fiind laureat. A scris la mulți prefețe și postfețe, fiind curtat de scriitori consacrați cât și debutanți, numele său însemnând, desigur, un „certificat de valoare și de autenticitate”, fiind membru al USR. Este un scriitor polyvalent, acoperind largi arii culturale, cultivând specii literare dintre cele mai insolite cu rezultate întotdeauna notabile. Face parte din categoria de poeți care vor conta chiar pe misterul vieții care ne sălășluiește și ne înconjoară, o corolă de minuni a lumii existente în toți și în toate, în fața căreia ne extaziem.

Domnul Petruș Andrei este una din vocile persuasive ale poeziei noastre contemporane, un crepuscul de miere care își ispitește azi cititorii; a fost cititor de năzuințe și făuritor de conștiințe ca profesor și director al liceului din Puiești.

„Oricine scrie în limba română și scrie bine, slujește nu numai literatura română ci întreaga spiritualitate românească”, după cum menționa criticul și istoricul literar, Eugen Simion. Stăpânind pe deplin prozodia cu muzicalitatea tonică și o imaginație bine temperată este un remarcabil sonetist, având o voce distinctă,

sonetul fiind eterna provocare. Așa demonstrează „meșteșugul” de a mânui cuvintele, într-un exercițiu se vede „măiestria”, harul cu care a fost înzestrat de la Bunul Dumnezeu, dar și știința de carte, acreditându-i statutul de poet consacrat. Cărțile sale propovăduiesc binele, adevărul, frumosul, mitologizează omenescul din existența banală, o extinde în sinaxar, iar pe cotidian îl mitizează. Pentru domnul Petruș Andrei viața și cântecul se interferează ca două sfere de lumină intrisece. Domnul Petruș Andrei face mărturisirea că încă se află în căutarea poeziei care să-i încununeze „banchetul” și ar fi descoperit El speciile care au sânge albastru, adică glosa și rondelul. „Nu avem încotro, declarându-l Principe îl vom trata ca pe un membru al familiei regale”, menționa criticul literar, domnul profesor Gruia Novac.

Scriitorul a devoalat o altă latură a creației sale literare publicând însemnări de lector (profesor de profesori), note de lectură, prezentări de carte, cronici literare, eseuri, recenzii în două volume („Lecturi empatică”). Cele două părți propun sistemul a două oglinzi în care stă omul de carte. Autorul îi oglindește pe scriitori, iar în a doua, „Ecouri”, este reversul, în conștiința altor autori ce reflectă opera și personalitatea domnului Petruș Andrei.

Asemenea cronicarilor, marilor scriitori, traducători, a tuturor făuritorilor de frumos, înmulțind talentul, cuvântul Lui Dumnezeu, domnul Petruș Andrei se desparte de cititorul său printr-o binecuvântare: „Această carte o dedic tuturor românilor și romilor din întreaga lume și Bunul Dumnezeu să-i binecuvânteze oriunde s-ar afla ei.”

Liviu ȚĂȚAN

UN TEZAUUR CÂT VEȘNICIA

PETRUȘ ANDREI, „TINEREȚEA FĂRĂ BĂTRÂNEȚEA LUI MIHAI EMINESCU ȘI VIAȚA SA FĂRĂ DE MOARTE”, (244 p., Editura Sfera, Bârlad, 2020 - studii, eseuri, poezii, Ediție alcătuită de LIVIA ANDREI).

La început, autorul cărții adresează mulțumirile și gratitudinea sa celor peste 20 de salariați ai Asociației C.A.R.P. „ELENA CUZA” BÂRLAD, sub conducerea magistratului pensionar Nicolaie Mihai, fost elev de-al meu la Școala Normală – toți iubitori de Eminescu, pentru bunăvoința și contribuția personală la apariția cărții. Cu contribuția mai multor eminescologi, cartea constituie un monument literar închinat lui Mihai Eminescu.

„DESTIN EMINESCIAN” (p.5) este poezia din deschiderea volumului lui Petruș Andrei, o expresie metamorfozată, o transcendere a existențialului din „pământu-n care stăm” până la „stele, mai departe/ În LUCEAFĂR” a destinului conferit și asumat de autor. Citez numai câteva versuri: „Doină, dragoste și dor/ Sub seninul stelelor,/ Lacrimi în curate ploi/ Pe mormintele din voi,/ Pâine caldă pusă-n tăvi,/ Cânt de păsări în dumbrăvi,/ Literă-n abecedar,/ Vie candelă-n altar.../”

Cartea este structurată în trei capitole: „TINEREȚEA FĂRĂ BĂTRÂNEȚEA A LUI EMINESCU”, „ÎNTRE IUBITORII LUI EMINESCU” și „EMINESCIENE”.

Primul capitol, de care se ocupă prezenta lucrare, cuprinde mai multe eseuri de ale lui Petruș Andrei și ale câtorva alți autori, ce-i voi menționa la locul adecvat, sub titlul „Tinerețea fără bătrânețe a lui Mihai Eminescu”.

Primul eseu se numește „Tinerețea fără bătrânețe a lui Mihai Eminescu și viața sa fără de moarte”. Dintru început, autorul subliniază că „locul lui (Eminescu) în literatura universală este alături de marile genii ale lumii: Shakespeare, Dante, Goethe”. Pentru susținerea acestei aprecieri, Petruș Andrei îi citează cu câte o aserțiune esențială pe Titu Maiorescu, Theodor Codreanu (cu o profeție a lui A. D. Xenopol) și Mihai Cimpoi (p. 10 -11). În continuare, autorul eseului introduce în text poemul filosofic „Eminescu (file de poveste)” în care evidențiază că „Tot universul său filopoetic/ E etnic, etic însă și estetic,/ Frumosul oglindind și cu dreptatea”.

Petruș Andrei îl citează pe acad. prof. dr. Theodor Codreanu – absolvent în 1963 al Complexului Școlar, azi Liceul „Mihai Eminescu” Bârlad, unde am fost director prin anii '80, spunând că Mihai Eminescu este „arheu, centru canonic al spiritualității românești”. Dat fiindu-i atribuit acest calificativ – deși unele canoane ne produc alergii – acceptăm cu admirație și respect că Eminescu

a creat poezii privind dragostea de natură, țară, mamă, iubită, poezie... Autorul eseului se ocupă pe larg de simbolistica pădurii, gliei, apei, eternului feminin – culminând cu „Luceafărul”. „Idealul vieții și creației lui Eminescu a fost cuvântul ce exprimă adevărul (p.19)”

În studiul „Eminescu – eterna fascinație” profesorul Petruș Andrei arată că „Geniul eminescian reprezintă leagănul eternității noastre: „Numai poetul ca păsări ce zboară// Deasupra valurilor/ Trece peste nemărginirea Timpului” (Mihai Eminescu, „Numai poetul” (p. 21). În continuare, Petruș Andrei demonstrează de ce Eminescu ne fascinează, mai întâi prin frumusețea fizică („O frumusețe de semizeu”, G. Călinescu), apoi prin calitățile sale senzitivo-senzoriale și intelectuale care să-i permită cunoașterea, analiza și interpretarea realității naturale și sociale. În acest context, autorul studiului evidențiază opiniile și acțiunile lui T. Ștefanelli, Aron Pumnul, Ion Sbiera, Ion Slavici, reginei Carmen Sylva și ale mentorului Titu Maiorescu privind geniul lui Eminescu, ca generator al fascinației noastre.

„Opera eminesciană însă, în totalitatea ei, este aceea care exercită cea mai mare putere de fascinație asupra tuturor...” (p. 24). Mai departe, „În toate limbile Pământului, versul *Nu credeam să-nvăț a muri vreodată* valorează cât o întreagă operă”. Apoi, „Adulat și hulit, divinizat sau lapidat, Eminescu a fost și va rămâne un adevărat *Magister perpetuus* exercitând asupra cititorilor de pretutindeni aceeași fascinație precum marile minuni ale lumii/.../ Trinitatea Homer, Goethe, Eminescu ne cutremură pentru că, prin Eminescu, România se afla pe același plan cu două leagăne ale culturii universale: Grecia și Germania. Dar Eminescu nu s-ar fi transformat în mit dacă nu ar fi avut, pe lângă geniu, și un adevărat cult pentru muncă, ceea ce era mai puțin previzibil la un poet catalogat, de regulă, drept boem, oniric, metafizic și vizionar” (p. 24 -25).

Spre finalul eseului, Petruș Andrei, făcând o paralelă între 1882 și ziua de azi, ne pune să constatăm cronicizarea relelor din societatea românească, „remediul... aplicat cu toată vigoarea... MUNCA, corelată cu ADEVĂRUL” (Eminescu, p. 25). „Nimic nu este mai periculos pentru conștiința unui Popor decât priveliștea Corupției, a nulității recompensate, decât ridicarea/.../nemeritului”.

În concluzia acestui studiu, Petruș Andrei stabilește că „Geniul eminescian se întemeiază pe trei valori autentice și anume Adevăr, Patrie și Muncă”. Autorul speră ca „trinitatea eminesciană să constituie crezul și idealul generațiilor tinere pentru salvarea ființei

naționale (p.26).

„EMINESCU sunt și eu” este într-un limbaj inadecvat, de-al meu - un „autoreferat” profesionist privind creația preferată din opera lui Petruș Andrei: sonetul, din cauză că „o părticică din Eminescu se află, în oricare poet român”. În acest eseu am văzut altitudinea măiestriei poetului, noblețea regală a exprimării sale, contopirea firii poetului cu sorgintea ideatică a creației sale literare. Eseul include considerații privind sonetele eminesciene (cf. P. Creția), transferurile de „inspirație shakespeariană, eminescianizate” (p. 29), enumerarea principalelor volume cu peste o mie de sonete publicate de autor (p. 30) și aprecierile criticilor, dintre care am selectat câteva.

Daniel Corbu, în „Descănțece de inimă rea” (debut, 1995): „Cele zece sonete din finalul volumului par a fi proba de foc a acestui rafinament liric ce se înscrie în linia unui V. Voiculescu, a unui Mihai Codreanu sau, mai aproape de noi, Adrian Păunescu și R. Vulpescu”. Apoi este amintită prefața „De te-ntuneci, îți voi fi lumină” semnată de Valeriu Stancu la volumul „Crepusculul de miere” (2010), iar consacrarea i-a adus-o „profesorul de profesori” acad. Constantin Ciopraga: „Romanticul Petruș Andrei - afirmă C. Ciopraga - rezident în Moldova de mijloc (dar cu rădăcini nemțene) a trecut prin Dante și Petrarca, pe care îi invocă, prin Eminescu și Voiculescu, fiind la curent, deopotrivă cu sonetistica actuală. Din unele sonete se pot decupa numeroase propoziții cu caracter aforistic, discursul de aspect sapiențial devenind reper epic, umanist...” (p. 31).

Întâmplarea a făcut ca eseuul lui Petruș Andrei să includă aprecierile a trei personalități pe care le-am cunoscut și le-am apreciat: C. Ciopraga – când eram adjunct la Complexul Școlar Bârlad - prin anii '70, Gruia Novac - profesor la Colegiul Național „Gh. Roșca Codreanu”, unul dintre stâlpii culturii românești, iar al III-lea - domnul acad. Theodor Codreanu, absolvent 1963 al liceului unde soarta m-a fericit profesor și director (1966-1986), intersectându-ne itinerariile profesionale și vocaționale pe culoarele școlilor și cărților unde-am lăsat urme.

După ce-am selectat un fragment din aprecierea acad. C. Ciopraga, preluăm opinia criticului literar Gruia Novac, redactorul șef al prestigioasei reviste „Baaad-ul literar”, care „contribuie substanțial la consolidarea statutului de „Prinț al sonetului”, afirmând autoritar: „N-avem încotro; declarându-l „Principe”, îl vom trata ca pe un membru al acestei familii regale” (p. 31), prin publicarea, număr de număr, în revistă, a unui grupaj de 5-8 sonete semnate de Petruș Andrei.

Strălucitul eminescolog Theodor Codreanu observă că poezia „Destin” din volumul „Cumpănind cuvinte” (din „Opera Omnia”, 2011) este închinată lui Eminescu, semn că „propria soartă de poet împărtășește pe a geniului național, dăruit „pământului românesc” și înălțat ca „LUCEAFĂR fără moarte”. Dintr-o ritualică moarte, căutătorul de „miere” învie, ca altădată Lazăr, la porunca Mântuitorului: „Și-am înțeles în mintea-mi feciorească/ Destinul meu și crezul pe pământ/ Iar, la porunca cea dumnezeiască,/ Am înviat, ca Lazăr, prin cuvânt”.

Eminentul scriitor prof. dr. Lucian Strochi, în prefața

la volumul „Umblăm, umblăm...” (2018), arată că: „Poetul Petruș Andrei are destule afinități (Eminescu, Șt. O. Iosif, Francois Villon, romanticii germani etc.) cu care dialoghează parodic, asemenea unui alt Topârceanu (...). Eminescu ne este redat prin filtrul unui Vlahuță”.

Poetul Petruș Andrei declară că este onorat să-i „menționeze pe scriitorii acad. M. Cimpoi, acad. N. Dabija, G. Codrescu, E. Marcu, I. Gh. Pricop, V. Stancu, S. Bogdănescu, Gh. Țigău, Elena Popoiu, I. Machidon” ș.a. care i-au citit și comentat poeziile.

Acest eseu al lui Petruș Andrei, cu titlul „Eminescu sunt și eu”, se încheie cu 4 sonete care de care mai frumos, dintre care eu l-am ales pe cel cu titlul „Întâlnirea cu Eminescu”, scris de poet la Viena în 2018, la 50 de ani distanță după ce eu însumi vizitasem capitala Austriei în 1968. O să ziceți ce m-a determinat să abordez acest subiect? N-am auzit să fi fost deschis vreun punct muzeal pe-acolo, că noi acasă chelim munții și punem asfaltul direct pe blana de argilă a drumului și motivăm public că dăm faliment dacă la Viena, poate, românii ajunși pe-acolo s-ar bucura de prețuirea acordată de statul român unui conațional unic, genial, școlit acolo și cu care s-ar mândri orice icerist pe burta goală, fără a-i fi conferit simbolului național pomană creștină măcar un covrig...

Sonetul „Întâlnirea cu Eminescu”, scris de un mare iubitor de România, sună astfel: „Cu ochii-n rouă mă despart de Sena/ Că m-ajută marea mea iubire,/ Azi am dumnezeiască întâlnire/ Cu Eminescu nostru, la Viena// Îl văd student citind cu-n suflete. Și îl adoarme-n cântece sirena/ Iar el inundă cu lumina-i scena/ Și-i mistuit de-un dor de nemurire.// „Trecut-au anii” și m-aduce vântul/ Aici de unde și-a-nceput el cântul/ Zidind, cu mintea lui, o altă lume.”

Vorbind în limba care ni-i stăpâna Lui Eminescu - aici eu i-am strâns mâna/ Că pentru asta am venit anume. (3. Kollergasse - Viena, 26 iunie 2018...)

Eseul „Cromatică eminesciană” (p. 38-52) este o capodoperă a preocupărilor intelectuale ale lui Petruș Andrei. Nu mă refer neapărat la importanța cromatologiei ca ax cardanic al unei arte vizuale, cât, mai ales, la semnificația substanțializării și armonizării culorilor în și cu arta poeziei lui Eminescu.

Personal, sunt fascinat de cromatologie, deoarece în gimnaziu la Rm. Sărat am studiat desenul cu un pictor consacrat - profesorul de matematică T. Lupășteanu, fost prefect postbelic al județului Râmnicu Sărat. În Liceul „Al. Vlahuță” Râmnicu Sărat am studiat desenul cu o profesionistă desăvârșită - M. Nuțu, la care nota maximă era 7; Duminica pictam ori desenam pentru mine sau pentru colegi, până când profesoara le-a spus să-mi lase timp liber pentru mine, cunoscând că-i mâna mea în lucrările afișate de ei. Atunci am învățat că specialistul recunoaște personalitatea pictorului din orice tușă trasată de autor.

Când am început ca profesor la Complexul Școlar Bârlad în 1966, directoarea de studii - omul politic de mai târziu, Margareta Paicu, m-a rugat să iau și catedra de desen a colegului Gheorghe Alupoai, înrolat, în acel timp, ca elev la Școala de Ofițeri, la care urma să plec și eu peste 6 luni. Acest viitor coleg și prieten, ce a devenit

în timp director de școală, inspector și un mare sculptor s-a afirmat la Bârlad, apoi la Vaslui. La câteva zile după ce acceptasem să predau desen, am fost asistat la o oră de către doamna Paicu, devenită, mai târziu, senator, care s-a mirat de cunoștințele mele de desen; i-am lăudat pe profesorii mei T. Lupășteanu și M. Nuțu, care chiar își făceau meseria.

Eu am urmat alte itinerarii profesionale, cu toate că biologia se bazează pe desen, dar l-am avut elev (1966-1971) la Școala Normală Bârlad pe Năstasă Forțu (1952-2021) care a devenit unul dintre marii pictori religioși ai lumii - cu lucrări expuse în toată lumea, om care a fost dat afară din învățământ de către comuniști prin anii '80 și-a câștigat o pâine ca administrator de cimitir. El a mărturisit undeva că eu i-aș fi aprins pasiunea picturii încă din primul an de pedagogic, prezentându-le patetic la oră, prin 1966, echilibrele biologice create de Dumnezeu în jurul nostru. Și ca să nu credeți c-am terminat paranteza, vă mai spun doar că băiatul meu cel mic, azi, profesor de matematică, cu 2 cărți publicate, a obținut acum aproape 40 de ani un premiu la Tokio cu o lucrare îndrumată de părinți acasă. Gata paranteza, trageți singuri concluziile privind rolul școlii și al familiei în cultivarea unei pasiuni.

În lucrarea sa, Petruș Andrei valorifică aprecieri ale lui Horațiu, Th. Codreanu, I. Daghi, M. Proust, L. Blaga, G. Călinescu, L. Olaru Nenati privind rolurile culorilor în poezia, în speță, eminesciană.

Vom reține aserțiunea acad. Th. Codreanu, potrivit căreia „copilăria Poetului constituie destinul gnostic al geniului”. Copilul „Mihai Eminescu, neștiind încă ce va deveni, culege impresii vii care dau aripi fanteziei: „Fantazie, fantazie, când suntem numai noi singuri,/ Ce ades mă porți pe lacuri și pe mare și prin crânguri!” Și mai departe este urmărită de către autor evoluția senzitivității, senzorialității adolescentului, tânărului, adultului cu exemplificări adecvate. Sunt rezervate pagini întregi culorilor fundamentale, amestecului de culori și celor șapte limburi, șapte pământuri și șapte ceruri (p. 48). Petruș Andrei subliniază în finalul eseului că „geniul poetic eminescian nu este sporit de cromatica poeziilor sale, dar frumusețea, farmecul, taina și inefabilul lor da”. În prelungirea eseului „Cromatica...” este inclusă poezia lui Eminescu „Sfintele daruri”, din care citez doar strofa a 6-a din totalul de 17: „Ne-ai dat un dar dumnezeiesc/ Cel mai de preț anume/ Tot raiul nostru pământesc/ Când am venit pe lume.”

Cu eseul „MIHAI EMINESCU - centralitatea canonului românesc”, avem învrednicirea să arătăm lumii că „Mihai Eminescu este arborele cosmic al poeziei și culturii române”.

Acad. Mihai Cimpoi – citat de Petruș Andrei – afirma că „poetii români încă nenăscuți vor fi tot eminescieni pentru că Mihai Eminescu este arheul spiritualității noastre, iar opera sa este izvorul nesecat cu apă vie din care vor bea toți cei însetați” (p.56).

Personal, despre statura morală a poetului Mihai Eminescu și reprezentarea sa în popor am luat cunoștință înainte de a merge la școală, buchisind pe o carte și aflând de la vârstnici că a fost un om aparte, de

care voi afla mai multe la școală. La școală, unde poetului i se zicea Mihail Eminescu, se învăța fragmentul din „Scrisoarea III” cu scena dintre Mircea și Baiazid și se zicea că scriitorul a murit de tânăr, de o infecție congenitală, la un spital anume, și n-a apucat medicul curant să-i studieze encefalul prelevat după deces. Mai târziu am aflat că a fost și jurnalist, de unde i s-ar fi tras problemele cu oficialitățile vremii.

Nu vreau să generalizez, să incriminez, să bagatelizez etc. combinația – devenită deseori amestec dintre activitatea cuiva ca jurnalist, descriptor al zilei, și cea de scriitor – fixarea clipei în eternitate. Nu de puține ori, jurnalistul ucide scriitorul din sine, dar scriitorul e bine când excede jurnalistul, prioritizând temeinicia și veșnicia. Se observă că prețuiesc mai mult ce rămâne după scriitor, deoarece jurnalistul din mine am avut de suferit când pe-o clipă am prelevat fapte de scris „la ziar”.

Revin la eseul lui Petruș Andrei – care este un strigăt de victorie indubitabilă a științei și a moralei contra dilemei și snobismului – făcându-se lumină în cazul suferinței lui Eminescu. Mă bucur pentru profesionalismul somităților medicale de nivel european (Popescu, O. Buda, V. Beliş, C. Giurcăneanu, B. Popescu, D. Prelipceanu, V. Voicu) care au diagnosticat o psihoză maniaco – depresivă agravată iatrogen prin tratament eronat. Mă mai bucur și pentru că, alături de românii eminescofilii, în primele rânduri ale apărătorilor lui Eminescu este acad. Theodor Codreanu, absolvent 1963 al Complexului Școlar din Bârlad – de unde am învățat și eu din profesionalismul unor colegi ca Harry Zupperman, dr. Constantin Parfene - devenit profesor universitar, Mihai Măță, Ecaterina Mărgineanu,

Petruș Andrei

**Tinerețea fără bătrânețe a lui
MIHAI EMINESCU
și viața sa fără de moarte**

Horia Stamatini ș.a.

Th. Codreanu, în cărțile sale, („Polemici incorecte politice”, „Eminescu în captivitatea nebuniei” ș.a.) opune „denigratorilor și dilematicilor” (p.57) expresii ca: „Eminescu - Poet național (G. Călinescu), Eminescu - Expresia integrală a sufletului românesc (N. Iorga), „Eminescu – Omul deplin al culturii românești” (C. Noica), „Eminescu - Coloana infinită a spiritualității noastre naționale” (D. Vatamaniuc), „Eminescu - Personalitatea eponimă a culturii românești” (I. Bădescu), „Eminescu – Centru al canonului românesc, Arheu al spiritualității românești” – (Th. Codreanu) (p. 58).

Petruș Andrei opinează că „Eminescu a radiografiat strălucit societatea românească de atunci și de acum. Citez (p.58): „Neputând să te ajungă, crezi c-ar vrea să te admire?/ Iar deasupra tuturor va vorbi vreun mititel,/ Nu slăvindu-te pe tine... lustruindu-se pe el/ Sub a numelui tău umbră.../”. În finalul eseului, Petruș Andrei spune că Eminescu „a trăit într-o lume inumană, izbitor de asemănătoare cu cea de astăzi, între cei care visau câștigul fără muncă, iată singura pornire: „Virtutea? E nerozie. Geniul? O nefericire”.

Studiul „MIHAI EMINESCU - 150 DE ANI DE LA DEBUT” îi prilejuiește lui Petruș Andrei o radiografiere a epocilor creative ale poetului, cu exemplificări și aprecieri. Poezia de debut „De-aș avea” publicată în revista „Familia” a lui Iosif Vulcan îi aduce schimbarea numelui din Eminovici în Eminescu și, odată cu celelalte apariții, faima de poet.

„Eminul meu iubit” ne aduce sub lupa analizei, pe câteva zeci de pagini, istoria miraculoasă a iubirii lui M. Eminescu cu Veronica Micle, relație care ar putea pune în umbră marile comori ale lumii.

În eseu „Eminescianismul lui Grigore Vieru”, după două dintre definițiile autorizate ale eminescianismului, Petruș Andrei aduce în prim plan afirmația lui Titu Maiorescu, anume că „Tânără generație se află astăzi sub influența operei poetice a lui Eminescu (...). Literatura română va începe secolul al XX-lea sub auspiciile geniului lui...” (p.94) și limba română...va fi punctul de plecare pentru toată dezvoltarea viitoare a veșmântului cugetării românești”. Doi mari eminescologi români întregesc această premoniție: Th. Codreanu referindu-se la „centralitatea canonică a geniului eminescian” și M. Cimpoi, care spune că „Eminescu se află cu toată poezia română într-un raport de intercondiționare scriptural-lectorială”. Marile iubiri eminesciene „țara, mama, limba, natura, poezia, copilăria, femeia, dorul, predecesorii, lumina” (p. 96), devenite teme ale artei eminesciene, vor fi fost împărtășite și de Grigore Vieru – poetul cu bust la Râmnicu Sărat - care, în „Scrisoare din Basarabia”, își arată iubirea: „Din Basarabia vă scriu/ Dulci frați de dincolo de Prut,/ Vă scriu cum pot și prea târziu,/ Mi-e dor de voi și vă sărut”.

Eminescianismul lui Grigore Vieru se manifestă prin „adorarea și venerarea pe care acesta le are pentru opera lui Eminescu”, exprimate într-un „Legământ”: Stinge-mi-s-or ochii mie/ Tot deasupra cărții Sale./ Am s-ajung atunce, poate,/ La mijlocul ei aproape/... S-o lăsați așa, deschisă,/... Așezați-mi-o ca pernă/ Cu toți codrii ei în zbucium”.

Viața noastră

Eseul „Eminescu și actualitatea românească” este un răspuns parțial adresat politicienilor care au încercat să tulbure unitatea poporului român, în contrapondere cu geniul poetului-arheu Mihai Eminescu. Acest eseu ar trebui studiat și însușit nu doar de literați, ci de toți cei care pot influența cât de cât treburile publice, ca un prim efort spre înseninarea vieții publice - diagnosticată pe vecie de gazetarul Eminescu. Ce spune gazetarul? „Elementele nesănătoase în viața publică a statului/.../ caută averi și onoruri/.../ caută a trăi fără muncă, fără știință, fără avere moștenită, cumulând câte trei, patru însărcinări publice...” (p.111).

Mai departe, Petruș Andrei reiterează o parte semnificativă din articolul eminescian pomenit mai sus. Atunci și acum: „Cine s-a repezit să ocupe scaunele puterii? Caraghioșii și haimanalele, plebea intelectuală și morală, lepădăturile Orientului și Occidentului și copiii acestor lepădături” (p. 111).

Eminescu, prin originea sa român bucovinean, prin educație german, prin profesia sa trăitor într-un mediu elevat, nu-i de mirare că se întreabă când ne vom mântui de „domnia demagogilor”. În eseu promovât aici privind actualitatea românească, Petruș Andrei alege un exemplu cunoscut de toată lumea, care zice - printre altele - că „suntem un neam flecar și lipsit de Dumnezeu.../.../ Un astfel de popor este urgisit prin mediocritatea sa/” etc. etc.

Eminescologul Th. Codreanu - citat de Petruș Andrei în acest eseu - îi răspunde „marelui ideolog” (p.113) fără patimă, elegant, argumentat, pe linia speranței nutrite de însuși Eminescu despre tânără generație: „Învață a iubi țara, a o iubi învață/ Și-n el inimă, suflet călește-ți ca-ntr-un foc./ Așa, junime scumpă, frumoasă auroră/ A patriei române, Al nostru viitor...”/ („Închinare lui Ștefan Vodă” (p.116).

La finele primului capitol al cărții sale, Petruș Andrei inseră o lucrare a Luciei Olaru – Nenati și alta a lui Ion Daghi.

Lucrarea dr. Lucia Olaru – Nenati – personalitate proeminentă a culturii – are titlul „EMINESCU. De la muzica poeziei la poezia muzicii” și este un studiu de maxim profesionalism, cu citarea unor mari exegeți, din care eu o voi cita doar pe Svetlana Paleologu Matta „învelișul exterior al poeziei lui Eminescu (...) e transgresat de un centru spiritual, de o muzică a gândirii” (p.121).

Albumul lui Ion Daghi – Chișinău cu titlul „Eminesciana plastică” (Ciclul filosofic) conține 39 de picturi de mari dimensiuni, câte o lucrare pentru fiecare an trăit de marele poet. Lucrările sunt dedicate „vizionarismului cosmic și antropologic eminescian” (Th. Codreanu, p. 130), fiind apreciate de M. Cimpoi, C. Chirilă, Th. Codreanu ș.a. Fiecare dintre tablouri beneficiază de câte o interpretare filosofică, profesionistă, utilă nu numai învățăceilor. Personal, m-au fermecat versurile din „Memento mori” asociate tabloului „Intercalarea dimensiunilor: „Turma visurilor mele eu le pasc ca oi de aur/ Când al nopții întuneric - înstelatul rege maur -/ Lasă norii lui molatici înfoiați în pat ceresc/ Iară luna argintie, ca un palid dulce soare,/ Vrăji aduce

peste lume printr-a stelelor ninsoare..."(p.139)

Capitolul „ÎN TRE IUBITORII LUI EMINESCU” are o densitate incomensurabilă de fapte și aprecieri, care merită o tratare separată, în partea a II-a a acestui material.

Reamintim că lucrarea aceasta, alcătuită de Livia Andrei, are 3 capitole, dintre care în prima parte a acestei recenzii am tratat doar despre capitolul I al cărții lui Petruș Andrei, încât în această parte secundă a lucrării mele să abordez capitolul întâi intitulat „ÎN TRE IUBITORII LUI EMINESCU” și pe al III-lea intitulat „EMINESCIENE”.

„ÎN TRE IUBITORII LUI EMINESCU”, în eseu Theodor Codreanu - „HYPERIONICE”, locurile de cinste sunt ocupate de scrierile eminescologilor acad. Theodor Codreanu, Elena Condrei, acad. Zoe Dumitrescu - Bușulenga, Dan Toma Dulciu și dr. Valeriu Lupu, fiind amintite și cărțile scrise de I. Nica, O. Vuia, Gh. Sărac ș.a.

Privind volumul „HYPERIONICE”, el are 3 capitole - „Ontoestetice”, „Patografice” și „Două dialoguri”. Primul capitol debutează cu eseu „Limba ca taină a ființei”, în care Theodor Codreanu glorifică limba română, „Maica Spirituală a neamului românesc”, relevând meritele lui Eminescu la păstrarea și îmbogățirea limbii, dar și lupta poetului contra stricătorilor de limbă. Th. Codreanu - citat de Petruș Andrei - afirmă că „textele publicistice și cele literare... să aibă ca numitor comun ontologia arheității” (p.149). De asemenea, Petruș Andrei subliniază o concluzie formulată de Th. Codreanu, potrivit căreia „Inteligența (lui Eminescu - .P.A.) extraordinară era deschisă, în mod natural, spre zone inaccesibile intelectului obișnuit”. În continuare, Th. Codreanu este citat pentru conexiunile făcute de Eminescu între arta lui și gândirea celor mai mari nume din cultura universală (p. 153), ceea ce ne produce încântarea oricărei narațiuni despre geniul național. Din lucrarea lui Th. Codreanu aflăm lucruri interesante despre alți români ca E. Cristea, I. Lupaș, M. Eliade, H. Vintilă, G. Remete, Ș. Afloroaie, M. Platon, C. Cubleşan, Z. Dumitrescu - Bușulenga ș.a. Cu contribuții la exegeza eminesciană. Al doilea capitol al cărții „Hyperionice” este cu titlul „Patografice” și se referă la o abordare nouă, curajoasă, inedită a „bolii” lui Eminescu. Pe câteva pagini, Petruș Andrei redă sinteza realizată de eminescologul hușean Theodor Codreanu, care spulberă teoriile vechi și chiar mai noi ale detractorilor lui Eminescu (p. 162 - 163) și demonstrează cauza bolii iatrogene a poetului, pe baza cărții lui D.T. Dulciu .

Al treilea capitol al cărții „Hyperionice” are titlul „Două dialoguri”: primul cu acad. Mihai Cimpoi pe tema „Eminescu, Einstein și legile universului” și al doilea cu D. Manolache - Eparhia Hușilor cu tema „Eminescu și idealul unității naționale a românilor”. Petruș Andrei este de părere că „Noua apariție editorială sub semnătura eminescologului Theodor Codreanu „Hyperionice” este o carte românească de învățătură, pentru duminicile sufletelor noastre (p.164)”.

A doua carte a acad. Th. Codreanu, analizată de Petruș Andrei după „Hyperionice” este „CARTEA ARHEILOR”: „Mihai Eminescu - O sută și una de poezii”, apărută în 2017 în Editura Academiei, beneficiind de

selecție, studiu introductiv, schiță biografică și notă asupra ediției semnate de acad. Th. Codreanu. Îmi vine greu să trunchiez și să dau scurte citate din aprecierile eminescologilor M. Cimpoi și C. Noica - citați de Petruș Andrei - cu privire la poetul național - un arheu „sau mare întruchipare” (C. Noica) care adapă „generațiile de iubitori și creatori de frumos artistic” (p.165).

Întru cunoașterea și prețuirea valorilor românești în lume, „Cartea arheilor” a continuat și l-a inclus recent între nestematele sale din colecția „101 de poezii” și pe poetul bărlădean Petruș Andrei, primul și deocamdată singurul poet din județul Vaslui care se bucură de această apreciere.

Cartea de care ne ocupăm - și anume „Tinerețea fără bătrânețe...” scrisă de Petruș Andrei, se continuă cu eseu „Theodor Codreanu - Lecția de înțelepciune”, în care autorul evidențiază faptul că băiatul blond și timid din Banca, intrat elev în 1959, la Complexul Școlar din Bârlad, s-a dovedit un fenomen: studios, serios, a devenit un „eminent dascăl, strălucit eminescolog, autor a șapte cărți fundamentale pentru cunoașterea în profunzime a operei eminesciene, romancier și gânditor aforistic, renumit și redutabil eseist, critic și istoric literar” (p.169), primit recent în Academia de la Chișinău și inclus în „Istoria Literaturii Române după 1989” de I.M. Fandarac - fost elev al viitorului academician acum vreo 50 de ani.

Acest eseu al lui Petruș Andrei este o bijuterie istorico-literară, care ar trebui să fie luată ca și lucrare de căpătâi pentru literați. Nu zic mai multe, că azi lumea e sătulă de școala proastă, împănată de politruci și zăbreliți de autorități. Doar citez o notă de-a lui Eminescu, reluată de acad. T. Codreanu: „Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor cum soarele soarbe un nor de aur din marea de amar” (p.174).

Un loc binemeritat în această carte despre eminescologi revine Elenei Condrei, precum și acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga - ambele cu narațiuni ample și pertinente pentru contribuțiile lor - care ar trebui citite de toată lumea. Petruș Andrei include în cartea sa un studiu al cercetătorului Dan Toma Dulciu sub titlul: „PROLEGOMENE ȘI PARALIPOMENE” la nemurirea lui Eminescu”, pe baza volumului „Nevropatii atipice. Aspecte de patologie informațională”, în care calvarul bolii lui Eminescu este documentat și devoalat, în toată amploarea sa. Nu voi intra în amănunte, deoarece lucrarea conține zeci de termeni medicali, dar recomand cartea lui Petruș Andrei tuturor care-i pronunță numele Poetului Național, pentru actualizarea cunoștințelor necesare diminuării sau chiar înlăturării inexactităților știute și vânturate de „cercetătorii” neinformați. Preiau în lucrarea mea o informație din cartea prietenului meu Petruș Andrei: cartea doctorului în științe medicale Valeriu Lupu cu titlul „MIHAI EMINESCU - din perspectiva medicală și socială” are pe prima copertă reproducerea Grupului statuar Mihai Eminescu din Edmonton - Canada, lucrare aparținând sculptorului Gheorghe Alupoie. „Este cel mai frumos dar oferit lui Mihai Eminescu de ziua lui, 15 iunie 2016, la el acasă, în Centrul „Mihai Eminescu” din Bârlad”. Despre colegul Gheorghe Alupoie - cu care am respirat același aer profesional la Complexul Școlar

din Bârlad spre finele anilor '60 și la începutul anilor '70, pot spune că s-a afirmat nu doar ca profesor, director și inspector - ci ca sculptor cu lucrări apreciate, devenind una dintre marile personalități ale Vasluiului care s-a afirmat și a rămas acolo.

Revin la cartea dr. V. Lupu, care realizează o „pledoarie pentru adevăr” (p.185), combătând „aberațiile tendențioase” și „conspirația antieminesciană”, încât apropiării lui Eminescu – T. Maiorescu, I. Creangă, Veronica Micle – îl considerau drept „geniu și Dumnezeu al poeziei”, „opera sa rămâne izvor de inspirație, izvor de admirație, izvor de fascinație pentru fiecare român...” (p.189). La pagina 190, autorul face o sinteză deosebit de utilă fiecărui cititor interesat de multilateralitatea personalității lui Eminescu:

- A. C. Cuza: Mihai Eminescu este „nu numai cel mai mare poet, dar și cel mai adânc cugetător al românilor”;
- A. D. Xenopol: „Eminescu a reușit să coboare muntele poeziei în adâncurile cugetării filozofice”;
- N. Iorga vede în Eminescu „expresia integrală a sufletului românesc”;
- Perpessicius îl considera pe Eminescu „arheul culturii române”;
- pentru Petre Țuțea, Eminescu este „românul absolut”, „o sumă lirică de voievozi”;
- Veronica Micle îl consideră geniu: „Vârful înalt al piramidei” etc.

Epilogul cărții lui V. Lupu cuprinde un citat edificator din opera lui Th. Codreanu: „Eminescu rămâne întregul cu toate potențialitățile sale arheale, pe când ceilalți, oricât ar fi de mari, se simt bine ca ramuri viguroase ale aceluiasi trunchi, dând numai împreună ceea ce s-ar putea numi geniul național românesc” (p.191)

Al III-lea capitol al cărții lui Petruș Andrei. se intitulează „EMINESCIENE” și cuprinde 25 de poezii dedicate lui Eminescu, dintre care eu îmi iau libertatea de a selecta câteva pentru Dumneavoastră, cititorii mei, astfel:

LA STEAUA... (p. 199)

La steaua ce mă-nchin acum/ e-atâta drum/ că l-aș străbate dar n-am cum./ După sosiri vin și plecări/ În depărtări/ Pe-ale destinului cărări./ Degeaba fierb în athanor,/ Pe căi de dor,/ Nisip, că auri-i al lor./ Nu bagă-n seamă cei bogați/ Pe-ai lor confrăți/ Că-n lumea lor nu-s acceptați./ În cea mai depărtată stea/ E casa mea Că-i multă liniște în ea./ În pat de roze m-oi trezi, Când n-oi mai fi Lumina mea va dăinui.

TERAPIA PRIN CULTURĂ, (p.200)

Cu totul altfel, din păcate,/ Pe-al nostru plai frumos ca o grădină/ În care e nevoie de lumină/ Că florile iubirii sunt uscate./ Acolo unde-i dragoste puțină/ Și pricinele urii-s semănate./ Gâlceville sunt mai înveninate/ Iar cumpăna dreptății se înclină./ E dureros când vezi că-n altă țară/ Cultura e ca ploile de vară... Și, cu tristețe, a-ncheiat poetul:

Voi pentru poezii n-aveți antene/ Și nu citiți, fiindcă ori vi-i lene/ Ori mai aveți probleme cu-alfabetul.

CLARVIZIUNE EMINESCIANĂ, (p.205)

Și iată că suntem iar colonie/ Fiindcă ne conduc din nou străinii./ Cei de departe însă și vecinii/ Și-o fac mereu cu-aceeași viclenie./ În trupul țării s-au înfipt toți spinii/ Iar fiica e luată în robie/ Tot printr-o parșivelnică hoție,/ Mănoasei vii să-i fure toți ciorchinii./ Bani cu-mprumut luăm de la toți hoții/ Iar datoriile le vor plăti nepoții/ Cu sânge, celor ce ne-au dat valută./ Ni se ascunde zilnic adevărul, Când l-om afla, o să ne smulgem părul Că ne-au vândut cam nouăzeci la sută.

STEAUA POETULUI, (p.210)

Gândul cel neadormit/ Mână oile cernite/ Când, spre culme, s-au pornit/ Umbre, vise risipite./ Doarme crugul cerului,/ Unduind în ape line,/ Steaua păcurarului/ În vâpaia lunii pline./ Când la ziuă, stele pier/ Sus, pe bolta cea senină,/ Mai rămâne-aprinsă-n cer/ Doar a bardului lumină.

CÂNTEC (p. 226)

Pentru Veronica

Cine-n lume-a mai văzut/ De când mama l-a făcut:/ Hoț de codru fără cal,/ Stâna fără de caval,/ Iad fără picior de drac,/ Cor de broaște fără lac,/ Tirolez să cânte fals,/ Dunăre fără de vals,/ Iniște fără de in/ Și Cotnaru' fără vin,/ Moară fără apă-n scoc,/ Liniște la iarmaroc,/ Grădină fără cărări,/ Dragoste fără muștrări?

Ca o CONCLUZIE parțială la această carte a lui Petruș Andrei - într-o ediție alcătuită de Livia Andrei - trebuie să releve că lucrarea se alătură marilor contribuții la eminescologie, de pe ambele maluri ale Prutului. Personal, mă bucur că l-am redescoperit pe fostul nostru elev, azi acad. Th. Codreanu (absolvent de la Complexul Școlar „Gh. Gheorghiu-Dej”, azi Liceul „Mihai Eminescu” - promoția 1963) - într-o poziție onorantă, de a fi contribuit la reconfigurarea informațiilor privind viața lui Eminescu și de a edifica o eminescologie bine fundamentată, credibilă și consistentă. Numele de Theodor Codreanu revine la fiecare câteva pagini, cu consistențe și ecouri notabile, semne ale unei pregătiri de excepție, a unei munci titanice și a unei aprecieri pe măsură - ca membru al A.O.Ș. Chișinău. Ca simplu observator, am voie să întreb când vor fi accesate la București, la Cluj etc. lucrările lui Th. Codreanu? Profesorul dr. acad. Th. Codreanu nu este doar al Hușilor sau al Chișinăului, ci al întregului spațiu românesc.

Cartea lui Petruș Andrei este scrisă cu sufletul, cu o probitate morală desăvârșită, având ca fundament o profundă iubire de țară și de oameni, cum numai un român din Români (jud. Neamț) o poate avea. l-am citit mai multe cărți și toate denotă o înrăurire irepresibilă a peisajului și a vieții din ținutul natal, care se reflectă pe un plan generalizat pentru Moldova subcarpatică. Este un poet sensibil și pătrunzător, care face impresia că scrie ușor, dar cunoscându-l de peste 45 de ani știu ce travaliu poetic, ce sacrificii umane și ce satisfacții meritate a cunoscut după apariția câtorva zeci de volume, despre autorul cărora spune modest că „Sus, pe bolta cea senină./ Mai rămâne-aprinsă-n cer/ Doar a bardului lumină.”

Un menestrel la porțile nemuririi și arta lui poetică

Ghiță CRISTIAN

„Suflet în sufletul neamului său... cântându-i iubirea și amarul” (Coșbuc), poetul, profesorul și pedagogul Petruș Andrei, și-a lansat ultimul său volum de versuri, *„Ars poetica”*, în cadrul Centrului Cultural „Mihai Eminescu” în fața unui auditoriu format din elevi dar și maturi, oferindu-le o lecție despre arta de a crea literatură, în proză și versuri.

Modalitățile de a compune versuri, au fost însoțite de recitaluri din propriile sale creații și exemplificări privind actul propriu zis, de a organiza un grup de cuvinte într-o frază poetică care trebuie să conțină: rime, iambi, trohei etc.

În expunerea sa, poetul a fost însoțit de „jumătatea lui cea bună”, după cum îi place să o numească, pe Doamna profesoară, Livia Andrei, care îl secundează permanent, atât în actul de creație cât și în cele domestice, cotidiene, fiind și primul critic dar și corector al creațiilor sale pe care le transpune electronic.

Din prezentarea volumului, dar și din conținutul versurilor se simte un sentiment de revoltă al autorului în modul în care societatea contemporană cultivă arta poetică, cum este promovată poezia actuală, lipsită de patriotism, de eleganță clasică, de morală.

Volumul se deschide cu un protest al autorului, în care sunt invocați, prin citate, mari clasici ai culturii române și universale: Hegel; Emil Cioran; Titu Maiorescu; I. L. Caragiale și prin care sunt criticate tarele societății actuale corupte care premiază „Inginerii de cuvinte, fără cap și fără coadă”.

„Această carte se vrea o pledoarie pentru Adevăr, Bine și Frumos artistic, dar este și una de curaj, de atitudine și de protest înveșmântat în haină sensibilă, de aceea strig cât mă ține gura:

Jos dictatura (corectitudinii politice)!

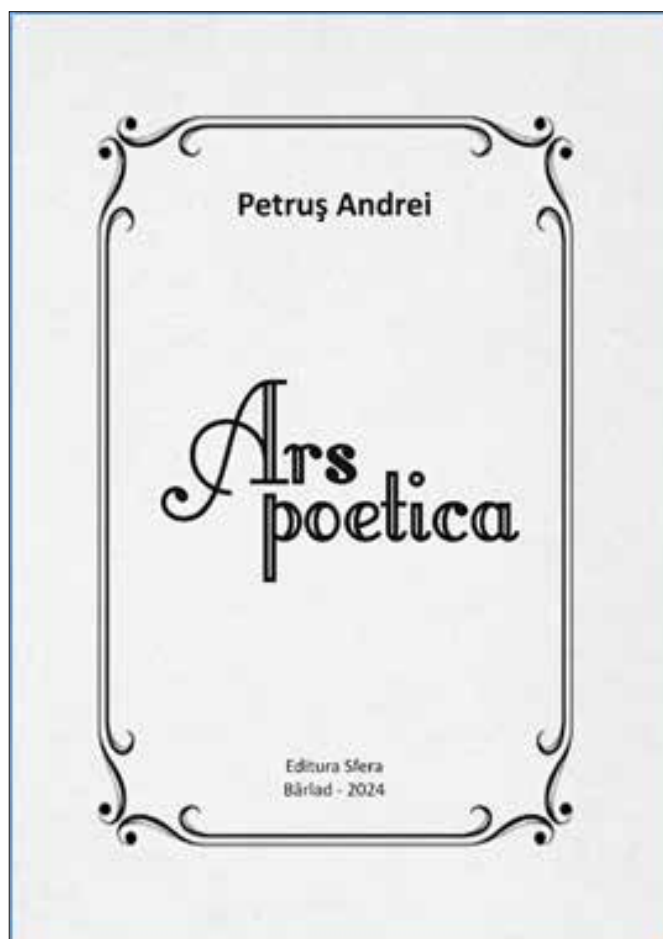
Jos nomenclatura (privilegiaților)!

Jos pornocultura!

Jos maculatura!”

Autorul.

Cultivând forma poeziei clasice, rondelul, drag poetului, prima poezie, care dă și titlul volumului, e intitulată *„Ars poetica”*, fiind o profesiune de credință

în care este invocată și credința ca stâlp al magiei creației și respect pentru truda creatorului.

Următoarea creație, cu același titlu, folosește un ritm mai alert și îndeamnă la fructificarea timpului dând povește de creație și de folosire a tuturor cunoștințelor acumulate în actul de cultivare a artei poetice.

O metaforă des folosită de poet: „Mierea din trestii de cuvânt”, este valorificată prin versuri zglopii care rimează în stil popular, aproape cântat.

Cu parfum de rugăciune este invocată Divinitatea în inspirația poetică ce se dăruiește cititorului prin cartea în care sunt adunate versurile scrise de poet și destinate unei lecturi plăcute: „Doamne, fă-mă filă-n carte...”

Și continuând invocația poetică, autorul se visează bard-lumină „...sus pe bolta cea senină”

Coborând din cosmosul imuabil și inefabil, în teluric, poetul devine un descoperitor de apă vie, de izvor al cunoașterii într-o personificare a sonetului ca fântână fermecată.

Și revenind „La masa lui de scris...”, trecând în revistă toate formele poetice, constată că dintre toate cel mai drag și care „i-a-ncununat banchetul...” este rondelul.

Solul activității sale creative este prielnic pentru a „răsădi o floare de lumină, frumoasă și strălucitoare ce se întoarce veșnic după soare”.

În lungul drum al căutării, ca mulți alții, răspunsul la întrebarea „Ce-i poezia?”, poetul descoperă, într-un moment de inspirație „Că Poezia e... Iluminare.”

Luptând cu „Timpul și Cuvântul...” a adunat „din trestii de cuvinte miere...” pentru a „înălța în toată slava cântul...”.

Ingrata soartă a poetului căruia „au hotărât” să-i facă statuie din pietrele ce-au fost aruncate în el, e tema unui alt rondel.

Un mare secret despre marea sa iubire, pe care ni-l dezvăluie, e că „se află, de o viață, lângă mine”.

În ciuda tuturor, „ajungi poet doar după ani de trudă, trăind între credință și tăgadă...” prinzând „și sensul lumii și al vieții”.

Și „de ți-a fost dat...” talentul, tu să nu-l risipești în van ci să-l înmulțești cu spor spre bucuria tuturor.

„De-l vedeți...” continuă parabola celui dăruit cu har și pentru care doar spiritul contează.

„Din haos este plămădit poetul...” menirea lui fiind să „...biriie concretul...” și prin sonet, frumuseții să-i pună un adaos.

„Pentru sonet... îți trebuie talent întâi de toate...” continuă poetul, sfaturile sale pentru cei atinși de muza poeziei, căci prea mulți, „...Dau buzna, azi, în iureș...” la poarta nemuririi, dar nu se știe câți din ei au să rămâie, căci „...Poet-sadea e unul la o mie...”.

„Nu-i Arta... doar o fantasmagorie... Ea e avânt semeț spre libertate...Și-un pașaport pentru Eternitate...”.

Și în același spirit al unui sfătuitor în ale „artei poetice”, poetul îi îndeamnă pe toți: Sporește-ți zestrea... minții, căci ... învățătura-i singura avere, pe care-o lasă fiilor părinții”.

Contemporanii, „Sunt niște genii...” și se cred nemuritori, dar faima lor trece precum norii.

„Cărțile” aduc lumină, căldură și multă, multă învățătură și cinste celor ce le-au scris.

Lecturând volumul de poezii, ajungem la cele dedicate lui Eminescu al cărui adorator fidel este dintotdeauna. Astfel, „Mâna care scrie” (p.33); „Citeam pe Eminescu” (p.63); „Eminescu” (p.78) sunt adresate direct nemuritorului geniu al poporului român.

Deși ne-am propus să lecturăm toate poeziile din volum, considerăm că trebuie să lăsăm cititorilor

plăcerea de a descoperi esențele poetice și sfaturile adresate de autor celor care doresc să-și exprime prin versuri sentimentele ce-i animă.

Autorul atașează la sfârșit un „text inedit din scrierile rămase în manuscris de la Cneazul de la Duda” (Ion Gheorghe Pricop); Note bibliografice și o creație a fiicei sale, Oana Andrei Pavăl, intitulată tot „Ars poetica”, ceea ce dovedește, vorba Românului, că „așchia nu sare departe de trunchi”.

Citesc poezii
ca să-mi clătesc sufletul
de mizeria vieții;

Scriu versuri
pentru că acesta
este singurul mod
de a-mi spăla otrava
de pe gânduri

Ascund în scoici
fire de nisip
pentru ca
înotători temerari
să descopere cândva
tainice perle.

Din partea noastră, din inimă, „Sănătate și spor la... Carte”!

Petruș ANDREI

Balade...

Balada boilor de altădată

după François Villon

Pe plai, în crâng sau în dumbravă
Și, câteodată, pe răzoare,
Să pască troscot și otavă
Erau mulți boi ca ruși din soare.
Lângă o apă curgătoare
Și pe câmpia cea moldavă
Mănoasă și înfloritoare
Își înălța cântul în slavă
Gingașa mea privighetoare,
Era, pe-aproape, și o fată,
Dar unde-s boii de altădată?

Cu coarne mari și ascuțite,
Ca tancul, apărea Joian
Pe-alei de lună poleite
El era boul lui Stoian.
Dar ce să spunem de Florean?
Creștea ca frunzele de hrean
Și-avea privirea-nfricoșată.
Dar unde-s boii de altădată?

Plăvan era a lui Fănică,
Deși c-o talie mai mică,
Înfricoșase toată zona
Că depășea, c-o țără, tona
Cu nara în belgiug băgată
Trecea drept spaima-ntruchipată,
Dar unde-s boii de altădată?

Închinare

De-aceea te-nțeleg, române,
Că-ți vin în cap gânduri păgâne
Când Țara ți-i îndatorată
De boi, de fiecare dată...

Balada florilor de mai

după François Villon

Pe plai, în crâng sau în poiene,
Durata zilei s-o măsoare,
Treceau llene Cosânzene,
Ca niște zvelte căprioare,
Cu șorțul prins în cingătoare
Păreau c-ar fi rupte din soare
Că rămâneam toți fără grai
Atât erau de-ncântătoare
Dar unde-s florile de mai?

Într-o-nserare brumărie
Pe-alei de lună poleite
Venea angelica Marie
Cu plete-n beznă învelite
Și aripile miruite
S-aduc-aminte primul Rai
Cu toate zilele-nsorite
Dar unde-s florile de mai?

Cu miez incandescent Alina
Iar Lili – floare de ninsoare –
Și-mbujorata Cătălina
Atâta de ispititoare
Și Gina, lacrimă ce doare
Că-n fața ei statuie stai
De-o vezi în toata ei splendoare
Dar unde-s florile de mai?

Închinare

Deși ai ce dorești, îmi pare
Și ceea ce n-au mulți, tu ai,
Eu îți fac totuși, o-ntrebare:
Dar unde-s florile de mai?

Cronică optimistă

Să așteptăm vremuri mai bune
Că nu se poate să nu vină,
Să mai vedem și vreo minune
Precum o rază de lumină

Ce întunericul străbate
Și inima mi ți-o alină,
Povara-i mai ușoară-n spate
De ai susținere divină.

Să așteptăm ziua de mâine
Cumva să ne îndeustuleze,
Cu vin, cu brânză și cu pâine
Și valsuri, valsuri vienez.

Mai rău nu va fi, cum se spune,
Iar răul mult n-o să mai țină
Să așteptăm vremuri mai bune
Că nu se poate să nu vină.

Cronică pesimistă

Văd că nu vin vremi mai bune
Și tot le-aștept într-o părere,
Plăcerea nu mai e plăcere
Și nici minunea nu-i minune.

La „Loto” nu mai joc de-o lună
Iar vinul și-a pierdut menirea
Că-n ură-a prefăcut iubirea
Și doamna-n negru coasă-și sună.

În ziua-n care mă-ntâlnește
Omoară-n mine-ndată dorul
Și-i zic așa, prietenește:
- Sfrijito, când îți bat cosorul?

Ionel DORIN

ÎN MEMORIA PROFESORULUI-POET CEZAR STEGARU

Așa l-am cunoscut pe **Cezar Stegaru**, poetul care s-a născut la 20 aprilie 1925 în comuna Căbești, fostul județ Tutova, într-o familie de frunte a satului, autorul epopeii „Posada”, datorită unei întâmplări din copilărie. Am început a prinde gustul de a scrie, din dorința de a-l copia. Profesor de limba rusă la școala din comuna Podu Turcului, era poreclit „Paruski”, poreclă potrivită înfățișării sale atletice; cu părul lung pe spate, avea o înaltă privire de spirit. A venit la o vânatoare de grauri cu prietenii profesori, doctori, ingineri, elitele din comună, înarmați cu puști de vânatoare, chitare și acordeon.

Eu eram elev în clasa a VI-a și am devenit copil de trupă; aduceam de la izvor sticlele cu vin rece, din soiurile rare la acea vreme: cadarcă, nohan, condiră, tiraz etc. Totul se petrecea pe imașul de lângă casa părinților mei, în câmp. Aici, pe această pajiște plată, tronau sălcii seculare cu ramurile aplecate spre pământ, niște corobene care ascundeau în diametrul lor impresionant de 1,5-2 metri și înălțimea de 4-6 metri, scorburi, găuri, ascunzători pentru păsări, animaleuțe și șerpi.

În mijlocul acestor sălcii era putregai, un gol în care, eu copil, mă ascundeam; era locul perfect ca noi, copiii, să ne jucăm „de-a v-ați ascunselea”. Eram feriți de arșița zilelor de vară și admiram până târziu la răcoarea sălciilor pletoase, crepusculul.

În zecile de sălcii domneau în pace sute de grauri, vrăbii și alte păsărele de o frumusețe rară; cu zeci de ani în urmă aici erau păuni sălbatici și fazani. De așa privilegii frumoasă și încântătoare, de acel peisaj mirific ochiului a profitat grupul intelectual care s-a așezat aici pentru deconectare; erau numai bărbați care aduseseră cu mașina o măsuță, mai mult pentru pahare, ca acestea să nu se verse...

Au hotărât să împuște grauri și au țintit 15-20 de bucăți, printre care și unul mai mare care s-a dovedit a fi o... cioară. Au făcut foc de tabără, că erau mari meșteri, și au fript păsărelele. S-au așezat la masă

turcește tot alegând graurii pârjoliți, iar domnului Paruski, din stimă și respect, i-au oferit cel mai mare graur. Eu, înotând prin iarba înaltă, îi alimentam de zor cu câte o sticlă, două, cu vin rece. S-au cam înfierbântat intelectualii noștri și au început a spune glume și bancuri, de râdea toată valea într-un ecou prelungit, iar razele de soare, printre aplecatele sălcii, salutau cu bucurie și căldură în acorduri de chitară și acordeon.

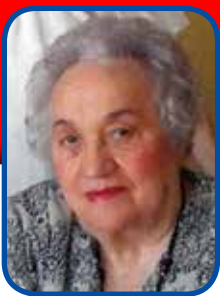

După un timp, secretul a fost deconspirat și i s-a spus domnului Cezar că de fapt a mâncat o cioară și nu un graur și acum toți așteptau să croncăne! Atât i-a trebuit. Ca o scânteie a început o pleiadă de reproșuri, invective, cuvinte triviale bine punctate. Dar ce m-a impresionat pe mine era faptul că domnul poet, calm, le replica în versuri, ceea ce ei nu făceau. Ei vorbeau fără punct și virgulă, cuvinte uzuale și fără noimă, pe când domnul Cezar puncta succint, în mod sacadat, cu o valoare semantică, delectându-mi auzul! După părerea mea, s-a ridicat cu mult față de ceilalți, efectiv, plutea printre cuvintele ritmate, era net

superior, iar domnilor le plăcea și-l provocau creându-i mereu, noi și noi subiecte de discuție și inspirație, într-o veselie infernală. Râdeau cu gura până la urechi, iar sticlele se goleau una câte una, și eu, iar fuga după altele. Îmi părea rău că pierd secvențele de ripostă. Acele câteva ore m-au făcut să cred că sunt oameni care pot gândi altfel, în alte sfere extrasenzoriale, că pot vorbi altfel decât cei din jur. Domnul Cezar era un om înzestrat de Dumnezeu cu talent și har.

Acești oameni care pot vedea lumea altfel, sunt și cei care cântă din gură sau la instrumente, cei care vorbesc o limbă străină; de atâtea ori este om și de atâtea ori se multiplică valoarea umană.

Așa am început să scriu versuri. Din acea noapte. În săptămâna care a urmat, poezia „Cosașii” era bătută la mașină și afișată la Panoul de Onoare al C.A.P.-ului.

O ROMÂNCA ÎNSTRĂINATĂ – ELENA VĂCĂRESCU –

Prof. Alexandrina PASCAL

Stimate cititor,

Destinul ne cere uneori să facem un sacrificiu și dacă îl acceptăm ca pe o datorie, aceasta este dovada calității umane. Multe asemenea fapte rămân necunoscute, deci, se cuvine ca cele știute să fie onorate cu ocazia sărbătorilor naționale.

„8 Martie” este un asemenea prilej pentru a cinsti un personaj de excepție ca etică umană, talent și inteligență, vlăstar al neamului românesc. Jocul intereselor politice din epocă i-au fost potrivnice și, dezrădăcinată pentru o iubire interzisă, a fost nevoită să trăiască departe de țară, dar în suflet a rămas româncă. Așa că, dacă te pasionează lecturile cu povești de viață ale unor personaje care au pus datoria și onoarea mai presus de sentimentele personale, te invit să facem o călătorie retrospectivă în istorie și să poposim la Casa Regală a României, în epoca regelui Carol I.

Problema majoră a dinastiei este descendența la tron și căsătoria prințului Ferdinand, moștenitorul tronului, cu o partidă care să corespundă intereselor politice și diplomatice.

Eroii noștri, **Elenuța** și **Nando**, ar fi putut fi fericiți împreună dacă destinul lor nu ar fi fost atât de diferit și atunci, pentru ei, sentimentele personale nu pot fi o opțiune, datoria le impune sacrificii fiindcă le-a fost dat să conducă destine.

Vom afla o poveste adevărată, fiindcă **regii sunt și ei oameni**.

Ea – **ELENA VĂCĂRESCU** – o româncă cu un arbore genealogic care cinstește neamul, patria și limba românească. Calitățile sale și rangul social i-au influențat destinul și povestea începe când eroina noastră era doamnă de onoare a reginei Elisabeta, soția regelui Carol I.

El – prințul de etnie germană, **FERDINAND de HOHENZOLLERN SIGMARINGEN**, nepotul regelui Carol I, adoptat de unchiul său pentru succesiunea la tron.

Când se confruntă interese de stat, datoria devine lege, nu poate fi vorba de dragoste nici în glumă. Așa că interesele dinastiei și țesăturile politice au funcționat și istoria a lăsat posterității doar amintiri despre un prinț nostalgic și o româncă înstrăinată, dar nu din proprie voință, ceva ce poate începe cu „a fost odată...”

*
* *

Entuziasmul contemporanilor care elogiază unele „valori” feminine nu este întotdeauna justificat. O valoare este ceva care dăinuie, lasă ceva pentru posteritate, ceva care să facă cinste neamului: o creație, o faptă eroică sau un exemplu de etică umană.

România a avut întotdeauna cu ce se mândri. Dacă în trecut Ecaterina Teodorescu a luptat cu arma în mână, Ana Aslan a fost o glorie a descoperirilor în geriatrie, Regina Maria s-a dovedit a fi cel mai rafinat diplomat al României, iar Nadia Comăneci a făcut să răsunet Imnul Național în lume – și exemplele pot continua – nici astăzi nu ducem lipsă de valori autentice, dar nu le acordăm meritul care li se cuvine, nu le mediatizăm. Mijloacele de informare mass media ne bombardează cu știri despre „dive” și consideră eveniment de răsunet faptul că și-au făcut nenumărate tatuaje și implanturi cu silicon, sau își fac vacanțele pe insule exotice

etalându-și relațiile cu afaceriști și cu mafioți. În schimb, mai rar vedem emisiuni cu elevi care se întorc medaliați de la olimpiade internaționale. Valorile, creativitatea și alte principii nu mai par să fie de interes public și așa ajungem la un dezastru în educația tineretului, căruia îi oferim exemple negative.

Acesta este motivul pentru care vă propun să ștergem praful uitării așezat de timp și să evocăm o personalitate feminină, o româncă, un exemplu de etică umană care a pus datoria înaintea sentimentelor personale, și când a fost forțată să rupă legătura cu prințul Ferdinand, viitorul rege al României, a avut tăria de a spune: „*Doar România și viitorul ei contează. Vei fi un rege mare. Restul, fericirea ta sau a mea, nu înseamnă nimic.*”

Este Elena Văcărescu – scriitoare, membră de onoare a Academiei Române stabilită în Franța și laureată de două ori cu premiul Academiei Franceze. A trăit povestea unei *iubiri interzise*, o idilă nevinovată, care a provocat un scandal „cât Europa de mare”, fiindcă toate casele regale aveau prințese care voiau să fie regine în România. Și ea a suportat consecințele.

Se spune că istoria este cea mai frumoasă poveste, să urmărim și noi povestea româncei care „și-a slujit țara din depărtare”, cea care și-a înăbușit glasul inimii în fața datoriei.

Numele VĂCĂRESCU pentru poporul român are rezonanță istorică și literară, dacă-i urmărim arborele genealogic și dacă ne gândim la *Ianache Văcărescu*, boierul credincios lui Constantin Brâncoveanu, cu care a împărțit aceeași soartă (a fost decapitat de turci) și la *Ienăchiță Văcărescu*, boierul erudit care a lăsat urmașilor un „testament literar”, poet, istoric și filolog care știa opt limbi străine. Tot el este cel care ne-a lăsat prima gramatică românească. Apoi *Ștefan Văcărescu*, ban al Craiovei și lăncu, poet și revoluționar implicat în mișcarea de redeschidere națională.

Și părinții ei au avut rang social înalt: tata, *Ion*, colonel, a lucrat în diplomatie și a luptat în războiul din 1877, iar mama, vine din familia Fălcoianu, neam boieresc descendent din vremea lui Mihai Viteazul.

Elena a primit o educație corespunzătoare odraslelor boierești, cu doică englezoaică și apoi studii în străinătate, dar de mare importanță pentru un copil inteligent ca ea a fost perioada copilăriei petrecută la conacul părintesc de la Târgoviște. N-o simpatiza deloc pe englezoaica rigidă care se ocupa de educația ei și de câte ori putea se refugia în natură. Iubea pădurea, munții și folclorul cu care lua contact, nunțile și datinile românești. În aceste elemente și-a găsit subiectele de inspirație talentul ei de scriitoare.

Dar soarta i-a fost potrivnică, a îndepărtat-o de țară și ea, româncă „în cuget și-n simțiri”, a scris despre România în limba franceză, exilată fiind, victima intereselor politice și ale dinastiei regale. Franța a fost țara care a adoptat-o și a onorat-o.

Povestea ei? Impresionantă, dar nu unică în istorie.

Este tragedia capetelor încoronate, cei cărora viața personală nu le aparține, destinul lor este dictat de interese de stat și de politică. Pasiunea și interesele lor personale nu au valoare în hotărârile impuse de Consiliul de Coroană.

Aceasta a fost și soarta celor doi logodnici: prințul Ferdinand, nepotul adoptat de Regele Carol I pentru a fi urmaș la tronul României și Elena Văcărescu, domnișoară de onoare în suita Reginei Elisabeta – Carmen Sylva, soția regelui Carol I. Această regină – poetă, sensibilă, trăia într-o lume romantică, ușor ruptă de realitate. Se înconjura de persoane rafinate, culte, de preferință poeți și muzicieni. Pe Elena Văcărescu a plăcut-o foarte mult pentru cultura ei, pentru talent și pentru firea deschisă și veselă, deși nu era o frumusețe. Suferința reginei de a nu-și realiza visul maternității și firea plăcută, exuberanța tinereții, au făcut din „Elencuța” favorita reginei și o trata cu un aer aproape matern. În anturajul de la curte Elena l-a cunoscut pe prințul Ferdinand Victor Alfred din Casa de Hohenzollern, cel desemnat pentru succesiunea la tron. Acesta era o fire retrasă, nu se făcea remarcă, era rezultatul atmosferei de austeritate în care fusese crescut și educat, fără răsfăț și favoruri, o educație spartană. Pregătirea pentru ce urma să fie era urmărită de doi pedagogi, unul civil și unul militar, iar limba română îl învăța directorul Liceului „Gheorghe Lazăr”, Vasile Păun. Vorbea limbile franceză, engleză și rusă. Viața îi era dirijată de principiile lui Carol I, care mereu îi amintea că nu-i destul să te naști prinț, trebuie să muncești și să dovedești că meriți.

Ca persoană, era o figură ștearsă, nu se remarcă prin frumusețe, dar se zice că iubirea are legile ei pentru cei îndrăgostiți. Regina Elisabeta susținea dragostea lor, ba chiar căuta să-l convingă și pe Carol I s-o accepte, dar decizia aparținea Consiliului de Coroană.

Cei doi îndrăgostiți s-au logodit și rămâne impresionant jurământul Elenei la logodnă: „Jur că nici un alt bărbat nu se va apropia de mine cât timp voi trăi!”

Și a fost ca o prezicere pe care, într-adevăr, a respectat-o, fiindcă după un an, când s-a pus problema căsătoriei, Lascăr Catargiu, președintele consiliului de miniștri, a afirmat ca soluție definitivă: „**Maiestate, aiasta nu se poate**”, pentru că el era viitor rege, iar ea nu provenea dintr-o casă regală, era o iubire interzisă. Și în Europa erau multe monarhii care aveau prințese care voiau a fie regine.

Deci, în 1891, Carol I rupe logodna, Ferdinand și-a luat regină de proveniență regală, dar Elena niciodată nu s-a căsătorit, a rămas credincioasă jurământului făcut la logodnă și vorbelor înțelepte spuse lui Ferdinand la despărțire, când acesta abia își stăpânea hohotele de plâns: „Doar România și viitorul ei contează!”

Cea care a devenit regină, Maria, prințesă de Coburg, nepoata reginei Angliei și verișoara Țarului Nicolae, a fost inteligentă, energică și loială țării căreia i-a devenit regină. A fost exact ceea ce îi trebuia țării

lângă un rege lipsit de energie. Pe lângă frumusețea îngerească și originea princiară, Regina Maria avea spirit caritabil, și alături de educația primită după rang se mai adaugă inteligența nativă, echilibru și talent diplomatic, toate puse în slujba prosperității României.

Chiar dacă la palat logodna prințului Ferdinand era trecută sub tăcere, Regina Maria vorbește despre eveniment cu onestitatea pe care întotdeauna a avut-o și spune că povestea aceasta a fost întotdeauna ținută „departe de mine”, dar pe Elena o considera deosebită, cu o deșteptăciune aparte, față de prințesele de la curte și credea că dacă cei doi s-ar fi căsătorit, „energia ei l-ar fi umplut de viață pe blondul apatic.”

Poate așa s-ar fi întâmplat, dar n-a fost să fie, fiecare și-a urmat destinul: el – la tron; ea – în pribegie, exilată și cu inima zdrobită.

Dar viața și-a spus cuvântul și timpul i-a dat prilejul de a-și afirma talentul și potența intelectuală. Cât a trăit, a purtat în suflet dorul și dragostea pentru țara natală, pe care a părăsit-o fără voia ei, și durerea de a renunța la cel mai nobil sentiment, iubirea, tot fără voia ei. Dar subiectele de inspirație din operele sale, apreciate și premiate, sunt de natură românească; așa cum s-a mai spus, a scris despre România în limba franceză. În schimb, viața i-a răsplătit talentul și inteligența.

După exilare, Elena Văcărescu deschide un nou capitol al vieții sale, a călătorit prin Europa, apoi s-a stabilit în Franța și prin activitatea socială, politică și culturală s-a dovedit a fi **un nume ce putea deschide ușile cancelariilor europene**.

Camil Petrescu, după ce i-a citit opera și a văzut că tematica cuprinde iubiri, trădări, credință, obiceiuri, toate românești, a numit-o „ambasadoare” a României.

Ultima întâlnire a celor doi foști logodnici a fost în 1925, când tot Regina Maria, generoasă, a mijlocit această întâlnire. A fost o taină și despre ea nu există mărturii.

Pentru România, îndepărtarea Elenei Văcărescu de țară a însemnat pierderea unei valori, fiindcă fiecare operă publicată și fiecare acțiune în care s-a implicat a fost un succes.

A fost prima femeie care a făcut parte din Consiliul Națiunilor Unite, a colaborat cultural și politic cu celebritățile Europei și în orice acțiune se implica, încerca să promoveze valorile românești. Subiectele operelor literare sunt de inspirație națională românească, iar când se implica în probleme politice pleda pentru România. În 1916 a ținut o conferință în Senatul Franței și a vorbit despre necesitatea unirii Țărilor Române, apoi, în 1922, participă la „Comisia de Cooperare intelectuală” de la Geneva.

Este consilier cultural la Paris și fondatoarea instituției „Casa Românească” din Paris și a Catedrei „Mihai Eminescu” din Nisa.

A urmat: membră în „Legiunea de onoare” cu rangul de cavaler (1927), iar la Conferința de pace de la Paris a susținut, după părerea lui Nicolae Titulescu „cel mai

frumos discurs”.

Meritele sale nu se reduc la domeniul politic și în democrație, s-a remarcat și ca scriitoare. Primul său volum, apărut în 1886, este un volum de poezii premiat și foarte apreciat de Victor Hugo. În 1889, a apărut culegerea de cântece populare în limba germană – „Rapsodul Dâmboviței” – tradusă apoi în limbile franceză, engleză și italiană.

Era la Paris, dar nu a scris cântece culese de pe Sena, le-a imortalizat pe cele de pe Dâmbovița.

A mai scris „Regi și regine pe care i-am cunoscut”, „Vraja”, volumul de memorii „Povestea vieții mele” și de mare importanță piesa „Cobzarul”, jucată la Paris și apoi la Monte Carlo și premiată de Academia Franceză. Mihai Eminescu a fost mândros când a auzit că o urmașă a Văcăreștilor scrie în limba franceză și a exclamat: „o voi învăța eu românește”.

A fost FRANCOROMÂNCA care, din considerente constituționale, nu a putut fi regina României, dar i-a fost ambasadoare onorifică. Strămoșul său, lenăchiță Văcărescu, lăsase urmașilor, întru slava neamului, un testament literar:

„Urmașilor mei Văcărești,
Las vouă moștenire
Creșterea limbii românești
Și-a patriei noastre!”

Elena Văcărescu a onorat ambele idealuri, dar mai ales „a patriei cinstire”. Când i s-a permis să vină în țară a fost apreciată de personalități literare: Macedonsky, Goga, Maiorescu, dar înalta societate a marginalizat-o de teama ca nu cumva să reia vechea legătură și atunci, decepționată, s-a întors la Paris, unde a rămas până la sfârșitul vieții.

Credincioasă jurământului făcut prințului Ferdinand la logodnă, nu s-a căsătorit niciodată și nu a avut urmași. Testamentul său este încă o dovadă a dragostei pentru România. Cere să fie înmormântată în pământul țării natale, iar conacul familiei Văcărești și parcul le donează Academiei Române în scopul de a fi folosite drept casă de creație a scriitorilor. A fost ultimul gest patriotic.

Francoromânca cu destin atât de special și-a găsit odihna veșnică în cripta familiei din Cimitirul Bellu, în București.

*
* *

Cea numită „o româncă înstrăinată”, fără voia ei, acum mai mult de un secol și jumătate, a fost nevoită să-și părăsească țara.

Astăzi, peste cinci milioane de români, unii tot fără voia lor, în loc să cultive pământul apărat cu sânge de strămoși, culeg căpșunile și sparanghelul străinilor.

Fie ca lectura vieții personajului citat și exodul tinerilor pentru care cuvântul „patrie” nu mai are rezonanța pe care o merită să fie o „lecție de viață”!

Poetul francez Charles Baudelaire la Bârlad

Prof. Ion DOBRIN

„Le style c'est l'homme”
(Georges-Louis Leclerc, baron de Buffon)

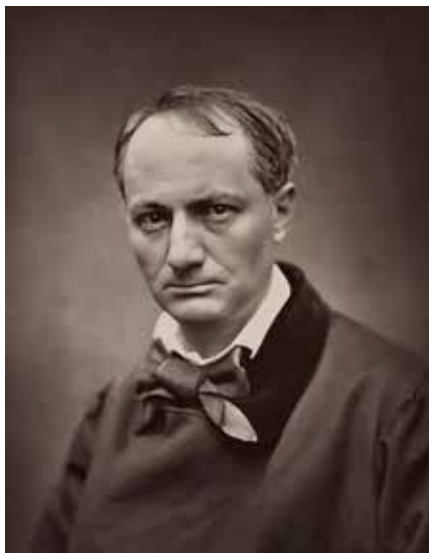
Încă din adolescență, am fost fascinat de literatura franceză, dar și de felul cum se pronunțau cuvintele și frazele în această limbă. Am avut norocul, zic eu, ca, în școala generală, să am un profesor care, prin felul său de a vorbi despre Franța, mi-a stimulat curiozitatea și am început să citesc puțin câte puțin din literatura franceză, în română, bineînțeles. Portița de intrare către literatura franceză a fost „deschisă” tot de către profesorul meu de-atunci, când ne-a citit în clasă „Micul Prinț” de Antoine de Saint Exupery.

Mai târziu, prin liceu, când am studiat poezia modernă a lui Bacovia și Arghezi și când am citit undeva că opera lor a fost influențată de poezia modernă din Franța a unui poet ce nu prea era agreat de mediile literare de acolo, pe numele său, Charles Baudelaire, am fost curios, apoi, la biblioteca liceului am găsit o creștomatie de literatură universală, în care am găsit două poezii de-ale lui Baudelaire, și anume „Balconul” și „Albatrosul”. După ce le-am citit, parcă am trăit acele sentimente descrise acolo și am început să citesc din ce în ce mai mult poezii de Baudelaire și nu numai. Am citit și Verlaine, Mallarmé, Rimbaud și Ronsard.

Odată, căutând poezii în volumul „Les fleurs du mal” am observat că mai multe poeme erau traduse de către poetul Alexandru Philippide, poet cu rădăcini bârlădene, și m-am gândit că, orașul meu, care i-a dat literaturii române pe Victor Ion Popa, Alexandru Vlahuță, Vasile Pârvan, Elena Farago, Constantin Chiriță, George Tutoveanu, Alexandru Philippide (tatăl), Cezar Ivănescu, Lucian Raicu (prietenul lui Nicolae Labiș), Lucian Vasiliu, Petruș Andrei, Dorina Stoica, Simion Bogdănescu și alții, ar putea avea o legătură cu Baudelaire și opera acestui poet remarcabil, care nu a fost destul de înțeles la începuturile sale.

Așadar, m-am gândit că pot realiza, prin acest studiu, o legătură sentimentală între Bârlad și Baudelaire. Ceea ce m-a determinat să fac acest lucru a fost și faptul că, pur și simplu, din întâmplare, am descoperit un scriitor

bârlădean, pe numele său, Constantin Dimoftache Zeletin, care a fost primul traducător (tălmăcitor) în integralitate al volumului „Les fleurs du mal”. Am căutat cartea, am găsit-o și am comparat poeziile traduse de către Alexandru Philippide cu ale lui C.D. Zeletin și a fost o adevărată încântare.

Legătura dintre Baudelaire și orașul Bârlad a început odată cu interesul poetului Alexandru A. Philippide pentru literatura universală, în special pentru poezia franceză, din care a tradus un număr de 34 de poezii din opera lui Baudelaire, alcătuind un volum numit *Flori alese din Les fleurs du mal*. Dar să facem distincția între cei doi Philippide, tatăl și fiul, fiindcă au aceleași nume și prenume. Mai mult decât atât, mai există și un contemporan cu numele de Alexandru Philippide.

Primul Philippide a fost un anume Daniel Dimitrie Philippide, născut în satul Milies situat în muntele Pelion din Tesalia, Grecia, și era fiul lui Philippos Argyriu și primul care și-a luat numele de Philippide. Doritor de cunoaștere, Dimitrie pleacă din Grecia și călătorește prin Europa, unde se documentează și studiază, se oprește și în țara noastră, iar prin 1816, publică la Lipsca o istorie și o geografie a României, fiind primul om mare de cultură care împământește într-o lucrare științifică numele România pentru teritoriul nostru. Apoi, lancu Philippide căsătorit cu Maria Kurt, care sunt părinții lui Alexandru I. Philippide care s-a născut la 1 mai 1859 la Bârlad și a trăit până la 12 august 1933. A urmat școala primară la Bârlad, apoi *Liceul Gheorghe Roșca Codreanu*, iar după absolvirea liceului s-a înscris la *Facultatea de Litere și Filozofie a Universității Mihăilene din Iași*, după care și-a continuat studiile în Germania, la Universitatea din Halle. Acesta a fost lingvist și filolog, bibliotecar, profesor universitar și membru titular al *Academiei Române*, fiind considerat întemeietorul lingvisticii românești.

Fiind preocupat de studii și lucrând în mediul academic, s-a mutat la Iași unde s-a căsătorit cu Lucreția

Nemțeanu și-au devenit părinții poetului Alexandru Philippide. Așa se explică legătura poetului Alexandru A. Philippide cu orașul Bârlad.

Spuneam că există și un contemporan cu același nume, Alexandru Philippide, fiul lui Alexandru A. Philippide, născut în 1975 și care a absolvit mai întâi Facultatea de Filozofie apoi cea de filologie în cadrul Universității București, specializarea română-franceză, urmând calea tatălui său și anume predilecția pentru literatura franceză. Observăm că familia Philippide este o familie de cărturari, de oameni de cultură care a contribuit din plin la promovarea culturii românești și universale.

Dacă am lămurit într-o oarecare măsură genealogia familiei Philippide, acum voi prezenta contribuția poetului Alexandru A. Philippide în traducerea poeziilor lui Baudelaire.

Așadar, acesta s-a născut la Iași, la 20 martie sau 1 aprilie, 1900, în casa tatălui său, filologul Alexandru I. Philippide, casă plină de cărți interesante, pe care, de mic copil, le cercetează și le citește. După școala primară și liceu, urmează cursurile universității ieșene la facultatea de filozofie apoi de litere. În 1919, debutează în literatură, în 1921 își ia licența în filologie și drept, apoi, după o activitate intensă de scris și publicat, în 1934 traduce o parte din poeziile lui Baudelaire, din volumul *Les fleurs du mal*, apoi, este din ce în ce mai interesat de poezia lui Baudelaire traducând în total 34 de poezii pe care le-a aranjat în volumul *Flori alese din Les fleurs du mal*.

Pentru el, poezia, strofa sau versul se deosebesc prin conținut și prin ton. De exemplu, conținutul poate fi asemănător la mai mulți poeți, dar tonul este unic pentru fiecare, tonul este stilul care deosebește poezii între ei. Traducerea unei poezii trebuie să dea aproape exact același ton cu al poetului original, cântecul acela unic, specific fiecărui poet sau chiar fiecărui vers în parte. Traducerea cât mai corectă cât privește realizarea artistică este condiționată și de existența unei afinități între traducător și tradus. Philippide a încercat să simtă exact ca Baudelaire și să transpună în limba română trăirile și cântecul lui Baudelaire, astfel încât, dacă am traduce poeziile înapoi în franceză să sune exact ca originalul.

Așadar, prima poezie din volum, adresată cititorului, *Au lecteur*, el traduce titlul, *Prefață*, atenționând cititorul despre abordarea lirică a lui Baudelaire în care *Urâtul* este o sursă a inspirației transformându-l în estetic. Redau mai jos textul în franceză, apoi și traducerea în limba română, să vedem în ce măsură tonul afectează sau nu mesajul poetic transmis:

Au lecteur

La sottise, l'erreur, le péché, la lésine,
Occupent nos esprits et travaillent nos corps,
Et nous alimentons nos aimables remords,

Comme les mendiants nourrissent leur vermine.

Nos péchés sont têtus, nos repentirs sont lâches;
Nous nous faisons payer grassement nos aveux,
Et nous rentrons gaiement dans le chemin bourbeux,
Croyant par de vils pleurs laver toutes nos taches.

Sur l'oreiller du mal c'est Satan Trismégiste
Qui berce longuement notre esprit enchanté,
Et le riche métal de notre volonté
Est tout vaporisé par ce savant chimiste.

C'est le Diable qui tient les fils qui nous remuent !
Aux objets répugnants nous trouvons des appas;
Chaque jour vers l'Enfer nous descendons d'un pas,
Sans horreur, à travers des ténèbres qui puent.

Ainsi qu'un débauché pauvre qui baise et mange
Le sein martyrisé d'une antique catin,
Nous volons au passage un plaisir clandestin
Que nous pressons bien fort comme une vieille orange.

Serré, fourmillant, comme un million d'helminthes,
Dans nos cerveaux ribote un peuple de Démons,
Et, quand nous respirons, la Mort dans nos poumons
Descend, fleuve invisible, avec de sourdes plaintes.

Si le viol, le poison, le poignard, l'incendie,
N'ont pas encor brodé de leurs plaisants dessins
Le canevas banal de nos piteux destins,
C'est que notre âme, hélas ! n'est pas assez hardie.

Mais parmi les chacals, les panthères, les lices,
Les singes, les scorpions, les vautours, les serpents,
Les monstres glapissants, hurlants, grognants,
rampants,
Dans la ménagerie infâme de nos vices,

Il en est un plus laid, plus méchant, plus immonde !
Quoiqu'il ne pousse ni grands gestes ni grands cris,
Il ferait volontiers de la terre un débris
Et dans un bâillement avalerait le monde;

C'est l'Ennui ! - l'oeil chargé d'un pleur involontaire,
Il rêve d'échafauds en fumant son houka.
Tu le connais, lecteur, ce monstre délicat,
- Hypocrite lecteur, - mon semblable, - mon frère !

Prefață

Greșelile, păcatul, zgârcenia, prostia
Ne-aruncă-n suflet zbucium și-n trupuri frământări
Și noi nutrim cu grijă blajine remușcări
Așa cum cerșetorii își cresc păducheria.

Păcatele ni-s aspre, căințele mișele,
Mărturisirea noastră ne-o răsplătim din gros

Și iar ne-ntoarcem veseli pe drumul gloduros
Crezând cu lacrimi sterpe că ne-am spălat de rele.

În mrejele pierzării prelung Satan ne plimbă
Și sufletul ni-l lasă vrăjit și vlăguit
Și al voinței noastre metal neprețuit
Acest chimist destoinic în aburi îl preschimbă.

Cu sfori ascunse, Dracul ne prinde și ne joacă!
De tot ce-i murdărie ni-i sufletul atras;
Spre lad în orice clipă ne scoborâm cu-n pas,
Senini, printr-o adâncă și scârnavă cloacă.

Cum mușcă-un muieratic sărac, cu desfătare
Căznitul sân al unei vechi târfe scăpătate,
Gustăm și noi o biată plăcere, pe-apucate,
Ca pe-o lamâie veche storcând-o cât mai tare.

Noroade-ntregi de Demoni în capul nostru zbiară
Foind ca milioane de viermi încolăciți
Și-n pieptul nostru Moartea, când răsuflăm trudiți,
Cu gemete mocnite, rău nevăzut coboară.

Dacă pumnalul, focul, otrava, siluirea
N-au vrut să-și puie încă blazonul lor poznaș
Pe pânza care-o țese destinul nostru laș
Pricina e că slabă și trândavă ni-i firea.

Dar printre șerpi, pantere, șacali, mistreți, cățele,
Maimuțe, vulturi, scorprii și monștri ce se zbat,
Se târâie, rag, urlă, sporind neîncetat
În noi menajeria năravurilor rele,

E unul și mai mârșav, mai slut, mai rău la fire!
Deși nici nu se zbate și nici nu-i zgomotos
El ar distruge lumea întregă bucuros
Și-ntr-un căscat s-ar prinde să-nghită-o omenire;

Urâtul e! - Cu lacrimi în silă revărsate,
Visează eșafoduri fumând nepasator.
Pe monstru-acesta gingaș tu-l știi, o! cititor,
- O! cititor fățarnic, tu, semenul meu, frate!

Din punctul meu de vedere, ultima strofă
corespunde exact cu ceea ce spunea și Philippide,
adică, dacă vrei să traduci sau să interpretezi lirica lui
Baudelaire, trebuie să te identifici cu autorul, să fii frate
cu el, așa cum spune în poezie. De fapt, Baudelaire
este sigur de cititor că și cititorul are la cunoștință de
existența „monstrului gingaș” care înglobează, de fapt,
toate relele din lume. Tonul redat de Philippide, felul în
care traduce realizarea artistică face ca poezia să curgă
într-un ritm alert, grav pe alocuri, și chiar aproape de
acea identitate ascunsă pe care cititorul, în general,
o recunoaște, dar preferă să n-o afișeze: „O, cititor
fățarnic, tu, semenul meu, frate!”

Poezia *Les métamorphoses du vampire* este tradusă

de Philippide într-o manieră unică, de parcă cititorul
l-ar avea în fața sa pe Baudelaire care i se confesează
spunându-i într-un fel original că în frumusețea și
farmecul feminin se ascunde, uneori, răul suprem, care
este în stare să doboare pe oricine, indiferent de statut
sau ce putere are bărbatul respectiv. Primele două
versuri traduse prin comparația „Femeia lângă mine
se zvârcolea sălbatec/Asemeni unui șarpe zvârlit pe
un jăratec” chiar sunt ca o atenționare asupra a ceea ce
poate fi atracția și farmecul feminin. Dacă ar fi tradus
doar primele două versuri și tot ar fi fost excepțional,
fiindcă atât de bine îmbină versurile cu muzicalitatea,
încât poezia tradusă pare mai reușită decât originalul :

Les métamorphoses du vampire

„La femme cependant, de sa bouche de fraise,
En se tordant ainsi qu'un serpent sur la braise,
Et pétrissant ses seins sur le fer de son busc,
Laisait couler ces mots tout imprégnés de musc:
“ Moi, j'ai la lèvre humide, et je sais la science
De perdre au fond d'un lit l'antique conscience.
Je sèche tous les pleurs sur mes seins triomphants,
Et fais rire les vieux du rire des enfants.
Je remplace, pour qui me voit nue et sans voiles,
La lune, le soleil, le ciel et les étoiles !
Je suis, mon cher savant, si docte aux Voluptés,
Lorsque j'étouffe un homme en mes bras redoutés,
Ou lorsque j'abandonne aux morsures mon buste,
Timide et libertine, et fragile et robuste,
Que sur ces matelas qui se pâment d'émoi,
Les anges impuissants se damneraient pour moi!”

Metamorfozele vampirului - traducere de Alexandru Philippide

Femeia lângă mine se zvârcolea sălbatec
Asemeni unui șarpe zvârlit pe un jăratec
Și frământându-și sânii molatec și barbar
Cu gura ei de fragă rosti dulceag și rar:

„Am buze moi și-n ele am tainica știință
De-a pierde-n orice clipă, pe-un pat, o conștiință.
Adorm orice durere pe sânii mei zglobii.
Bătrânii vin la mine cu zâmbet de copii.
Și pentru-acela care mă vede-o dată goală
Sunt cer, sunt soare, lună și liniște astrală!
În voluptați atâta de pricepută sunt
Când pe-un bărbat în brațe îl strâng și îl frământ
Sau când îmi dărui sânii să-i muște și să-i sugă,
Timidă sau lascivă, puternică sau slugă,
Că-n patul care geme de-ncolăcirii feline
Toți îngerii nevolnici s-ar pierde pentru mine!”

Philippide traduce atât de interesant și confesiunea
femeii ideale în viziunea lui Baudelaire, femeia în stare
de orice, femeia demon, femeia al cărei farmec devine

năucitor și poate corupe chiar și bătrânii care ar trebui să fie niște înțelepți, ei „vin la mine cu zâmbet de copii”, iar, dacă cineva îi vede trupul în toată splendoarea, ea devine centrul lumii, existența însăși și are efect indiferent în ce se metamorfozează:

„Și pentru-acela care mă vede-o dată goală/
Sunt cer, sunt soare, lună și liniște astrală!
În voluptați atâta de pricepută sunt
Când pe-un bărbat în brațe îl strâng și îl frământ
Sau când îmi dăruie sânii să-i muște și să-i sugă,
Timidă sau lascivă, puternică sau slugă,
Că-n patul care geme de-ncolăciri feline
Toți îngerii nevolnici s-ar pierde pentru mine!”

În poezia *Une charogne* (*Un hoit*), Baudelaire face o comparație între un hoit în putrefacție și iubită, aducând în prim plan efemeritatea farmecului feminin. Dacă în poezia *Les métamorphoses du vampire*, Baudelaire femeia devenea un monstru în stare de orice, în poezia *Une charogne*, descrierea amănunțită a hoitului scoate în evidență ciclul vieții, întoarcerea în țărână prin descompunere, acea întoarcere care nu scutește pe nimeni, indiferent de farmecele sale, de frumusețea sa și de grațiile sale. Prin traducerea lui Philippide intrăm ușor în universul poeziei lui Baudelaire, univers plin de moarte, descompunere, transformare, prezentate într-un stil macabru, dar care sunt generatoare de estetic. Voi prezenta textul original și traducerea pentru a face o comparație între cele două variante:

Une charogne

Rappelez-vous l'objet que nous vîmes, mon âme,
Ce beau matin d'été si doux:

Au détour d'un sentier une charogne infâme
Sur un lit semé de cailloux,

Les jambes en l'air, comme une femme lubrique,
Brûlante et suant les poisons,
Ouvrait d'une façon nonchalante et cynique
Son ventre plein d'exhalaisons.

Le soleil rayonnait sur cette pourriture,
Comme afin de la cuire à point,
Et de rendre au centuple à la grande Nature
Tout ce qu'ensemble elle avait joint;

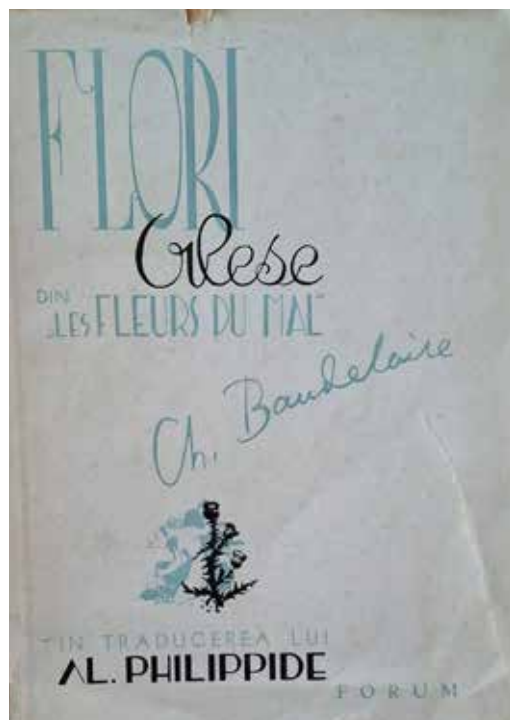
Et le ciel regardait la carcasse superbe
Comme une fleur s'épanouir.
La puanteur était si forte, que sur l'herbe
Vous crûtes vous évanouir.

Les mouches bourdonnaient sur ce ventre putride,
D'où sortaient de noirs bataillons
De larves, qui coulaient comme un épais liquide
Le long de ces vivants haillons.

Tout cela descendait, montait comme une vague,
Ou s'élançait en pétillant;
On eût dit que le corps, enflé d'un souffle vague,
Vivait en se multipliant.

Et ce monde rendait une étrange musique,
Comme l'eau courante et le vent,
Ou le grain qu'un vanneur d'un mouvement rythmique
Agite et tourne dans son van.

Les formes s'effaçaient et n'étaient plus qu'un rêve,
Une ébauche lente à venir,

Al. Philippide

C. D. Zeletin

Sur la toile oubliée, et que l'artiste achève
Seulement par le souvenir.

Derrière les rochers une chienne inquiète
Nous regardait d'un oeil fâché,
Epiant le moment de reprendre au squelette
Le morceau qu'elle avait lâché.

- Et pourtant vous serez semblable à cette ordure,
A cette horrible infection,
Etoile de mes yeux, soleil de ma nature,
Vous, mon ange et ma passion !

Oui ! telle vous serez, ô la reine des grâces,
Après les derniers sacrements,
Quand vous irez, sous l'herbe et les floraisons grasses,
Moisir parmi les ossements.

Alors, ô ma beauté ! dites à la vermine
Qui vous mangera de baisers,
Que j'ai gardé la forme et l'essence divine
De mes amours décomposés !

O, suflete-amintește-ți priveriștea murdară
Ce-atât de mult cândva ne-a umilit
În dimineața-aceea cu molcom cer de vară;
Un hoit scârbos pe un prundiș zvârlit,

Își desfăcea asemeni unei femei obscene
Picioarele și, puhav de venin,
Nepăsător și cinic, își deschidea alene
Rânjitul pântec de miasme plin.

Putreziciunea asta se răsfăța la soare
Care-o cocea adânc și liniștit
Vrând parca să întoarcă Naturii creatoare
Tot ce-adunase ea, dar însutit

Si cerul privea hoitul superb cum se desfăta
Îmbobocind asemeni unei flori ...
Simțind ca te înăbuși, ai șovăit deodată
Din pricina puternicei duhori.

Din putrezitul pântec pe care muște grase
Zburau greoi cu zumzete-ascuțite
Curgeau oștiri de larve ca niște bale groase
De-a lungu-acestor zdrențe-nsuflețite.

Cu legănări de valuri și sfârâit de foale,
Zvâcnind și opintindu-se din greu
Părea ca trupul iar și, umflat de-un suflu moale,
Trăiește înmulțindu-se mereu.

Si-aceasta lume-ntr-una vuia cântând ciudat
Ca vântul sau ca apa curgătoare
Sau un grăunte care, neconținut mișcat,
Se-nvârte ritmic în vânturătoare.

Aproape ștearsă, forma acum nu mai era
Decât un vis, o schi ce tânjește
Pe pânza și pe care artistul o reia
Și doar din amintire o sfârșește.

Dar după stânci un câine privind cu ochi de fiară
Tot mârâia de ciudă c-am venit
În așteptarea clipei când să-și înceapă iară
Ospățul de la care-a fost gonit.

-Și totuși ai să semeni cu-această-ngrozitoare
Putreziciune cu duhoare grea,
Tu, ochilor mei astru și firii mele soare,
Tu, îngerul și pasiunea mea!

Așa vei fi, o! dulce a nurilor crăiasă,
Când, după-mpărtășania de veci,
Ai să te duci sub stratul de flori și iarbă grasă
Să mucezești printre ciolane reci.

Când viermii te vor roade cu sărutări haine,
Atunci, frumoaso, să le spui și lor
Că am păstrat esența și formele divine
Și duhul descompusului amor!

Este uimitor cum Philippide traduce în română
realizări artistice inedite ale lui Baudelaire, acea
descriere a hoitului cu amănunte excepționale, ca de
exemplu:

„Din putrezitul pântec pe care muște grase
Zburau greoi cu zumzete-ascuțite
Curgeau oștiri de larve ca niște bale groase
De-a lungu-acestor zdrențe-nsuflețite.”
Iar la urmă să explice atât de nonșalant că:
„Așa vei fi, o! dulce a nurilor crăiasă,
Când, după-mpărtășania de veci,
Ai să te duci sub stratul de flori și iarbă grasă
Să mucezești printre ciolane reci.

Când viermii te vor roade cu sărutări haine,
Atunci, frumoaso, să le spui și lor
Că am păstrat esența și formele divine
Și duhul descompusului amor!”

Ca dovadă clară că, Alexandru Philippide aproape
că s-a identificat cu Baudelaire, cu simțirea lui, cu felul
său de a descrie lumea din universul în care a trăit, o
reprezintă abordarea stilistică asemănătoare în multe
din poeziile lui. Philippide este, fără să vrea, influențat
de poezia, de ipostazele lirice pe care le îmbracă vocea
interioară delegată de Baudelaire, dar mai cu seamă,
în poeziile *Cântec de amiază* și *Incomunicabilul*, pe
care le redau pentru a observa asemănarea cu privire
la viziunea poetică a celor doi autori, Philippide și
Baudelaire.

Cântec de amiază

S-adună-n tine timpul și stă, nesocotit,
Ca mii de orologii de veacuri neîntoarse.
E prea târziu și-atâtea cuvinte s-au rostit,
Uscate-n foc de patimi și-n iad de gânduri arse!

Te-ajungi pe tine însuți din urmă și te vezi,
În locul dimineții de-azur de-odinioară,
În limpezimea unei statornice amiezi
Cu zări strălucitoare și cer uscat de vară.

Întors de tine însuți, ce tristă nălucire!
Te simți chemat din umbră de mii de voci și mâni;
Și visurile tale clipeșc în amintire
Ca stelele văzute în funduri de fântini.

Au fost acele visuri închipuiri nătânge,
Un paradis de vorbe, fantasme fără grai,
Un zbor de nori albaștri plutind pe-un cer de sânge
Sau numai niște biete armuri de mușegai?

Străine-ti par acuma rimate spovedanii,
Visări întortocheate, dorinți fără ecou,
Si-atâtea stele moarte pe care le rod anii...
În giulgiul lor de clipe le-învăluie din nou!

Cu cât te vezi în apa trecutului mai rar,
Cu-atât amiaza clară mai mult te va cuprinde
Și până la amurgul suprem și funerar
Cristalul ei pe suflet mereu se va întinde.

Vrăjitoresc deliciu, din praf de stele moarte
Să făurești o nouă armură pentru gând!
Dă drumu-n tine vremii, zăgazurile-s sparte;
Târziu nu-i niciodată și totu-i prea curând.

Incomunicabilul

Din craniu mi-au lăsat doar o fâșie,
Un ciob ca să-mi servească de suport;
Si-acum, zbârcit și puhav, pe tipsie,
Stau la hotarul dintre viu și mort.

Cu vinișoare fine mă legară
De-o inimă de gumă, de bronhii de oțel.
Un sânge care nu-i al meu strecoară
În mine-o existență fără țel.

Aud fără ureche și văd fără privire,
Așa cum simți în brațul absent un puls bătând,
Trăiesc în mine însumi ca pura amintire.
Ființa mea e numai memorie și gând.

Atâtea miliarde de celule
Sunt vii degeaba, iscă în zadar

Dorințe și voințe, porunci pe care nu le îndeplinește
nici un mădular.

Sunt împânzit cu sârme și cu ace.
Electrice imbolduri mă bântuie mereu
Cu-aceste meșteșuguri subtile, orice-ați face,
Tot nu puteți pricepe ce-i în adâncul meu.

Veți aduna desigur un vraf și încă-un vraf
De foi lucioase, pline de linii negre, care
Tot urcă și coboară, dar nu veți fi în stare
Din mine să desprindeți măcar o cugetare
Cu simplul vostru encefalograf.

Ce spun acele linii, cine știe?
Voi numai de la mine puteți afla, dar cum,
Când între voi și mine nu este nici un drum
Si gândul meu e mut pe veșnicie?

Un scris din care nimeni nimic nu înțelege,
Din care doar atâta puteți alege
Că nu exist, făptură sibilină,
La pragul dintre viață și mașină.

Atâta numai?
Prea puțin.
Mai este
Până s-aveți din miezul meu vreo veste.
V-ar trebui o noua născocire,
În așa fel ca, fără mijlocire,
De-a dreptul să se-atingă gândire cu gândire,
Iar eu să pot în voie să cutreier
O omenire toată numai creier.
Dar pân-atunci, misterios și mut,
Rămân un exilat în absolut.

Vom vedea în cele ce urmează ce asemănări
și ce deosebiri sunt între traduceri de Alexandru
Philippide și C.D. Zeletin, fiindcă voi încerca să realizez
o analiză comparativă între cei doi traducători, oameni
de cultură de pe meleagurile Bârladului. Este o mare
onoare pentru noi, bârlădenii, că doi oameni de litere,
din perioade diferite, doi scriitori cu origini în orașul
nostru, l-au făcut cunoscut românilor pe Charles
Baudelaire, un poet atât de controversat și chiar
condamnat în Franța pentru limbajul său. Iată că, doi
bârlădeni au realizat cele mai interesante traduceri ale
poeziei baudelairene.

Constantin Dimoftache Zeletin- primul tălmăcitor
în integralitate al volumului de versuri *Les fleurs du mal*.

C.D. Zeletin, pseudonimul lui Constantin
Dimoftache, s-a născut în satul Burdusaci, comuna
Răchitoasa, județul Bacău, fostul Județ Tecuci, în anul
1935, pe 13 aprilie și a fost și a fost un poet, eseist,
traducător, profesor doctor, medic și biofizician român
de pe meleagurile bârlădene, fiindcă a învățat la

Colegiul „Gheorghe Roșca Codreanu” din Bârlad și a locuit mult timp în Bârlad. Iată ce spunea însuși Zeletin despre orașul Bârlad:

„Și Burdusacii, unde m-am născut și am copilărit, și Bârladul în care mi-am petrecut adolescența au fost pentru mine adevărate cămine. Ca să vorbesc în termeni, să le spun maternali, Burdusacii au rămas pentru mine universul amniotic, înzestrat cu toate tainele zămisirii, cu fatalitatea imprimată pasiv, cu fericirile neamenințate, iar Bârladul, universul în care am fost expulzat, cu trauma inerentă și conștiința responsabilității de sine. Burdusacii îmi ofereau descoperirile. Bârladul îmi pune pe umeri sarcina descoperirii active. În Bârlad s-a născut filozoful din mine, în secunda când am început să mă simt singur.”¹

Așadar, legătura pe care Zeletin o stabilește între poetul francez Charles Baudelaire și orașul nostru, Bârlad, este una extraordinară, în sensul că, el este primul traducător sau tălmăcitor, așa cum spune el, a întregului volum de poezii *Les fleurs du mal*. Până la el au fost mai mulți poeți, printre care Philippide, cel mai important, apoi, Tudor Arghezi, Ion Pilat, Șerban Bascovici și Alexandru Hodoș care au tradus parțial din volumul menționat anterior. Era în vremea aceea și o oarecare rețineră în a traduce și chiar a citi și prezenta versuri din Baudelaire, pentru că poetul francez fusese aspru criticat de oamenii de literatură din Franța acelor vremuri și, apoi, se molipsiseră și ai noștri din dorința de a se arăta pudici.

Voi prezenta traducerile lui Zeletin, câteva, care să fie relevante în a evidenția temele și motivele preponderente, și, bineînțeles le voi compara cu traducerile lui Philippide. Vom analiza cele trei poezii excepționale ale lui Baudelaire, (Au lecteur, Une charogne, Metamorphoses du vampire), să vedem cum au fost ele traduse astfel încât să aibă un impact estetic asupra cititorului.

Dacă Philippide a tradus „Au lecteur” ca „Prefață”, Zeletin a tradus aproape identic, *Cititorului* ca o confesiune ce îndeamnă la reflecție:

Cititorului

Zgârceniei, prostiei, greșelii și-altor vicii
Le dăm sălaș în suflet și câmp de luptă-n trup,
Hrănim regrete care alină și nu rup,
Așa precum păduchii și-i cresc pe ei calicii.
Căințele ni-s lașe, păcatele căpoase;
Vrem plată mărturiei din plin, nevolnici juri,
Și-ncredințați că plânsul abject ne scoate puri,
Ne-abatem, iarăși veseli pe drumuri noroioase.

În perna răutății, Satana Trismegistul
Ne leagă în voie, maestru-n ațipit,
Și al voinței noastre metal neprețuit
În abur ni-l preface cu vraja-i alchimistul.

Diavolul în suflet cu sforile-i ne mișcă!
Tot ce-i hidos în lume de-o viață ne-a atras
Și zilnic mai întindem către Infern un pas,
Neîngroziți în bezna ce prin duhoare pișcă.

Așa cum desfrânatul sărută nebunește
Mușcând în chinuri sânul bătrânei târfe-a lui,
Furăm plăceri în treacăt, le stoarcem nesătui
Cum stoarcem portocala în pumn ca într-un clește.

Puzderii de satane ca viermii prind să zburde
Și-n capetele noastre petrec și sunt stăpâni,
Iar nevăzuta Moarte ne intră în plămâni
Când respirăm: un fluviu cu vaierele surde.

Iar dacă într-a sorții netrebnică urzeală
Nu ne țesură încă desenul lor hazliu
Violul și otrava, incendiul, șișul viu,
E fiindcă lașul suflet ne piere de sfială.

Dar printre șerpi, pantere, maimuțe și cățele,
Șacali și vulturi, scorpioni-dihanii grohând,
Ce scheaună și urlă și se târăsc tixind
Murdar menajeria din noi cu vicii grele.

Există o jivină mai hădă, mai cumplită!
Nu are gesturi ample, nici glas de virtuos,
Dar bucuroasă-ar face din univers moloz,
Stând gata lumea-ntreagă într-un căscat
s-o-nghită;

E Plictiseala! – Plină de lacrimi nechemate,
Visează eșafoduri, neconținut fumând
Tu, cititor, știi monstrul acesta fin și blând
-O cititor fățarnic, tu semen mie, frate!

Ce metaforă folosește Zeletin aici cu privire la plictiseală pe care o metamorfozează într-un monstru în stare să transforme universul întreg în moloz!

*Există o jivină mai hădă, mai cumplită!
Nu are gesturi ample, nici glas de virtuos,
Dar bucuroasă-ar face din univers moloz,
Stând gata lumea-ntreagă într-un căscat s-o-nghită;*

Aceeași strofă, Alexandru Philippide o traduce cu totul altfel, dar exprimând aceeași idee:

„E unul și mai mârșav, mai slut, mai rău la fire!
Deși nici nu se zbate și nici nu-i zgomotos”.
El ar distruge lumea întreagă bucuroș
Și-ntr-un căscat s-ar prinde să-nghită-o omenire;
Idea conturată de Baudelaire și simțită și de Zeletin și o traduce fără a știrbi din mesaj, este sfidarea naturalului simțit abominabil, natura creând viață și, implicit, stricăciune, păcat și crimă, apoi moarte, dar moartea nefiind nici descompunere, nici murire,

¹ Amar de vreme, C.D. Zeletin, Editura Sfera, Bârlad, pag.207

nici sfârșit, ci speranță și vis. În ansamblul lor, *Florile răului* semnifică trecerea de la o poezie a morții, ceea ce, în cazul traducerii e relativ ușor de cuprins de către o singură minte, dar mai greu de către o singură sensibilitate. Sensibilitatea lui Baudelaire există în mai multe registre antitetice: unul angelic, altul satanic; unul de evadare în universuri ideale, altul de coborâre în infern; unul consumând paradisuri artificiale, altul găsim voluptăți în macabru ori fascinat de agonii.

Tuturor acestora le corespund tot atâtea sensibilități și e greu de găsit o sensibilitate unică și atotecuprinzătoare, unde accepțiuni atât de diferite, de multe ori antinomice, să se regăsească. Sensibilitatea lui Baudelaire este o sensibilitate limită gata să se convertească în spiritual. Însă ceea ce-l așează în condițiile contradicției pe tălmăcitorul marelui poet francez este faptul că reușita interpretării sale e garantată de fidelitatea față de propria sensibilitate. Traducătorul trebuie să simtă ceea ce va înțelege, ori Baudelaire înțelegea tot ceea ce urma să simtă. Așa se face că mai mulți traducători sau chiar aproape toți traducătorii români ai lui au tradus sporadic, fie câteva poezii, fie un grupaj, fără să-și proiecteze permanent

lucrarea pe oximoronul *floare a răului*, fără să simtă întâi de toate grozavul efect al desprinderii frumuseții de bine.²

Aducerea lui Baudelaire în lirica românească n-a fost un proces facil, din cauza decalajelor în trăirea formelor de viață citadină, cât și a faptului că publicul cititor nu l-a cuprins în totalitatea lui, obligând traducătorul la selecții deformatoare, sincrone cu evoluția mai anevoioasă a gustului artistic de la noi, selecții care, de altfel, îi ușurau sarcina. Unii spuneau că adevăratul Baudelaire se vede în poeziile *Balconul și Părul*, poezii care corespund idealului, negând pe celelalte abordate aici, *Un stârv* și *Metamorfozele vampirului*, dar Zeletin traduce copleșit volumul, fără să facă vreo distincție în crearea sensibilității de către Baudelaire, din contra, găsește atât de bine metafora sau, mai bine zis, întreaga realizare artistică în traducere ca și cum am avea în față un Baudelaire de-al nostru, un spirit românesc.

² *Despre poezie*, Nicolae Manolescu, pag.129, Editura Aula, Brașov, 2012

Ești

Mi-aduc aminte ziua- ceea
Când trupul tău m-a fermecat,
Și am simțit că ești femeia
Icoană, înger și păcat.

Erai privighetoare-n lunci
Care-ncântai și pe dușmani,
Și ce privire-aveai atunci
La douăzeci și trei de ani!

În mintea mea eu te zăresc,
În șoaptă parc-aud un glas,
Îți scriu poem și mă gândesc
Că stau cu tine la taifas.

Din ochii tăi zâmbesci duios
Și dulce este gura ta,
Din trist am renăscut voios
Și toată lumea e a mea.

Te-aș lua în brațe, te-aș iubi,
Ți-aș spune-o mie de povești,
Și la ureche ți-aș șopti
Cât de frumoas-ai fost... și EȘTI!

Te-am căutat

Te-am căutat de-atâtea ori
Prin munți de gheață și pustii,
Prin ploaia serilor cu nori,
Și mă-ntrebam: Unde să fii?

Unde să fii? În cânt și-n vers,
În flori plâpânde pe câmpie,
În stele reci din Univers,
În fulgi ușori de pădărie?

Te caut azi...și-ntotdeauna...
Pe unde pot, pe unde știu,
Pe unde trece-n noapte luna,
Te caut pân' n-o fi târziu.

Când colindam plin de fiori,
O clipă-n zare te-am zărit,
Cu ochii tăi fermecători,
Și mă miram că te-am găsit.

Erai un strop de paradis
Cu foc de aur în privire,
Și mă-ntrebam dacă e vis
Sau înc-o dulce amăgire!?

O viață de martir – Sfântul preot-mucenic Constantin Sârbu

Ghiță CRISTIAN

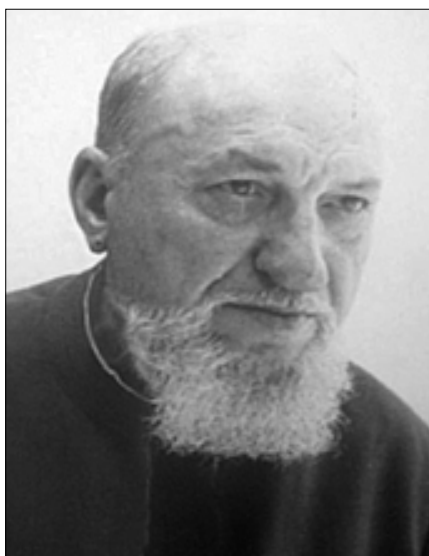
Născut în comuna Cavadinești, din fostul județ Covurlui, astăzi Galați, la data de 10 ianuarie 1905 și trecut la cele veșnice în 23 octombrie 1975, cu ajutorul securității, care i-ar fi propus două variante: sinucidere sau omorâre. Întrucât nu a acceptat prima variantă, și suferea de ulcer duodenal, a fost internat la Spitalul Elias, cu condiția să fie operat de un medic adus de securitate.

După ce pe 14 octombrie 1975 a slujit ultima sa Sfântă Liturghie la Biserica Sapienții pe care o reabilitase, luni, 18 octombrie 1975, este operat și va face septicemie (conform „indicațiilor” primite). Doctorul care-l operase s-a mirat, miercuri dimineață, că încă nu murise, exclamând: *Cum, încă n-ai murit?*

La rugămintea sa de pe urmă, a fost spovedit și împărtășit de părintele Ilarion Argatu de la Mănăstirea Cernica, iar joi a trecut în rândul sfinților. A fost canonizat pe 4 februarie 2025 de Patriarhia Română, împreună cu alți 15 martiri, între care și Arsenie Boca și Dumitru Stăniloae, fiind trecut în calendarul ortodox, ca sfânt-mucenic, pe 23 octombrie.

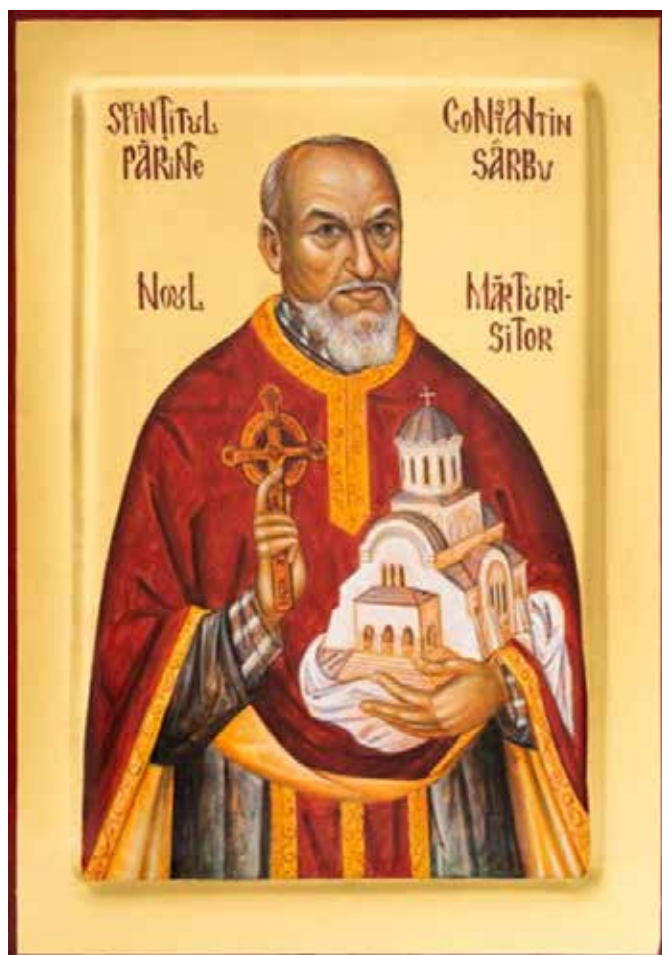
De mic rămâne orfan, este crescut de o bunică săracă dar credincioasă, care îl va da în 1919 la Seminarul Teologic din Galați. Fiind silitor, din 1925 urmează Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, pe care o absolvă în 1929, și se angajează cântăreț la Biserica *Lucaci* din capitală unde a funcționat până în 1934.

La solicitarea episcopului Nifon Criveanu de la Huși, se mută aici și la 15 august 1935 este hirotonit diacon, iar a doua zi – preot III la Catedrala Episcopală din Huși, ulterior, director al Școlii de Cântăreți și profesor de Sectologie, Catehism și Muzică Vocală, iar administrativ, membru al Judecătoriei Protopopiatului Județului Fălciu.

De la 1 noiembrie 1938, solicită transferul în cartierul Vergului, din București, un cartier muncitoresc și sărac, fără biserică și casă parohială, la o nouă parohie înființată, „*Parcul Călărași*”, unde va ctitori Biserica „*Sfinții Împărați. Constantin și Elena*”.

Rămas văduv, va fi ajutat de preotul Toma Chiricuță (plecat din Bârlad) de la Biserica „*Sf. Ciprian – Zlătari*”, dar la 10 ianuarie 1954 este arestat de securitate pentru *activitate anticomunistă* și pe 9 octombrie este condamnat la 8 ani și trei luni de închisoare pentru *uneltire contra ordinii sociale*.

Părintele Sârbu a fost purtat prin penitenciarele de la Jilava (1954-1955), Gherla (1956-1962) și Dej (1955) și în lagărele de muncă de la Poarta Albă (1955-1956) și Salcia (1959).

Pentru încă doi ani, începând din 4 decembrie 1961, va fi trimis cu domiciliu forțat în satul Vișoara, din Câmpia Bărăganului. Părintele Gheorghe Calciu, care l-a cunoscut pe Sfântul Preot Mucenic Constantin Sârbu, amintindu-și de acesta, avea să spună: *Am stat cu părintele Constantin Sârbu la Vișoara câteva zile, până mi s-a repartizat o casă, timp în care rănilile mele sufletești au început să se vindece. Ciudat, el nu ținea predici, nu mă îndemna să mă rog, nu se arată în nici un fel a fi bigot, dar inima mea era în sărbătoare alături de el. Se mișca încet, hieratic, cu vocea lui mică și domoală, asemenea unui sfânt*

părinte din secolul patristic.

Eliberat în 1964, dar urmărit de securitate, se întoarce în București și solicită patriarhului Justinian să slujească în cea mai săracă biserică și i se repartizează una părăsită de 40 de ani, pe strada Sapienței, aproape de Casa Poporului.

Părintele a fost întrebat de Patriarh: *Ce să-ți dau eu, Sârbule?* Părintele a răspuns: *Cea mai săracă biserică din București, Preafericite!* Iar patriarhul a răspuns, zicând: *Știu eu că orice biserică ți-o dai, tu faci din ea o grădină.* Lucru spus și împlinit, căci evlavia, credința și rugăciunile părintelui aveau să strângă în jurul bisericii din strada Sapienței o adevărată comunitate de creștini, spre supărarea și mai mare a comuniștilor care l-au condamnat și executat.

Noapte de vară

Se-ntunecă devreme, dar stelele curg roi...
Pier zilele senine, se duc în lung convoi
Iar viața curge tainic în râu șerpuitor
Cătându-și ca tot râul pe tatăl său izvor.

Ațțător miroase a flori de caprifoii,
Broaște orăcăie gălăgioase în noroi,
Bezmetici fluturi se-ndreaptă-nspre zăvoi
Și cum vibrează clipa căzută dintr-un nor!
Se-ntunecă devreme, dar stelele curg roi...

Un glas străpunge pacea... să fie vreun strigoi?
Să fie vreo cintează ori poate-un pițigoi?
O fi vreo creangă ruptă, desprinsă din decor,
Ce scârțâit sinistru, căzut-a vreun zăvor?!!!
Hmm, cin' să facă totuși atâta tărăboi?

Se-ntunecă devreme, dar stelele curg roi...

Incertitudine

Când te-am văzut ultima oară,
Nici nu mai știu:
Frig să fi fost
Ori, poate, era vară;
De era lume
Sau că era pustiu,
Că cerul era roșu
Că numai albăstriu;
Că pomii erau verzi
Sau că erau uscați,
Că ochii ți-eră negri
Poate întunecați...

Căci bruma toamnei încă
Pe flori nu se lăsase
Și nici măcar zăpadă
Nu se vedea pe case.
Să fi fost soare
Ori, cine știe, vreme bună,
Știu doar atât:
Că-n suflet îmi era furtună...

Efectul flutur

Iar mă gândesc la toate-acestea uneori...
Privind la valurile mării înspumate,
Râvnesc la gustul algelor sărate,
Și mă desfac în stropi albaștri și răcoritori.

Roiesc în preajmă-mi fluturi mici, tulburători,
În aer li se sfarmă aripile decolorate,
Agonizează-ncet sărmanii valsatori
Și ninge-n jur cu pulberi destrămate.

Cu răni de aur putred, fluturii dănțuitori
Bat slab din evantaie vătămate,
Și uriașele puhoaie-nvolburate,
Stârnesc în ceruri uragane și vâltori,

Când mă gândesc la toate-acestea, uneori...

Liliana GOGA

Am plecat spre gară într-o noapte cu lună să iau un tren spre o lume mai bună

Dorina STOICA

Ghemuit într-o gutuie
se-ngălbenește timpul.

*

Cumpăna fântânii
lift între două ceruri.

*

Prin fereastra rugăciunii,
Dumnezeu mă privește blând.

*

La micul dejun
întind visele pe pâine și mușc.

*

Dumnezeu atinge o inimă,
ca și cum ar atinge cu mâna
o apă.

*

Un fel de față nevăzută a Lunii,
moartea.

*

Mi s-a făcut dor de zâmbetul
mamei,
de poarta bunicii, de hora din deal.

*

Sufletul, un copil
ce nu se poate opri din plâns.

*

Oamenii se mint între ei.
Doar oglinzile spun adevărul.

*

Într-o poșetă am găsit
un zâmbet sincer și o batistă
cu miros de vacanță.

*

Mușca din mărul oprit până ce
i se strepezeau toate duminicile.

*

În dimineața asta de primăvară
întârziată, vântul a zburlit
părul încărunțit al timpurlui.

*

Spre dimineață îmi era frig.
Am tras un colț de răsărit peste
mine și am adormit.

*

Întinde-ți mâinile spre sus!
Cât poate melcul zbura
atât ți-e urcușul.

*

Frunze ruginii, galben aurii,
trecerea timpului, pe fața
pământului.

*

Aveam atâta mândrie,
încât mă învăteam zilnic
până amețeam, într-un cerc
în mijlocul căruia eram eu!

*

Aștept să-mi ia cineva nevăzut
mâna și să scrie cu ea.

*

După fiecare noapte de nesomn,
mă ridic din pat, pornesc
spre o nouă zi spunând:
"bună dimineața", nimicului.

*

Sunt un fel de arbore
cu rădăcinile înfipite în cer.

*

Tăcerea din cimitir
este alcătuită din amintiri.

*

Duhovnicul mi-a ghicit în lacrimi,
canoanele începute dar
neterminate.

*

Caietele în care am scris
aproape zilnic își amintesc
toată viața mea.

*

Acolo,
în satul de la poalele codrului,
copilăria ne așteaptă
ca să terminăm jocul.

*

Încărunțise părul mamei,
precum zăpezile de altădată.

*

Tolăniți pe șifonier
trolerul și motanul adună praf.
Lokdown.

*

Dinspre omenesc spre divin
și atât de greu dinspre
divin spre omenesc!
Nevoință.

*

Nenumărate cuvinte șoptesc
buzele arse de foame și sete.
Rugăciune

*

Stele ce sclipesc în apa adunată
în urmele lăsate de pașii tăi.
Trecut.

*

Argint lămurit în foc,
lămurit de șapte ori,
de șaptezeci de ori câte șapte.
Judecată dreaptă.

*

Între răsărit și asfințit
ca un sâmbure,
noaptea

*

Ghemuită
înăuntrul timpului
acesta îmi rămânea strâmt.
Creșteam

*

Frunzărind arămiu
o zi în pădure.
Toamnă.

*

Dulceața din faguri-de-albine,
frumusețe transformată în gust.
Miere.

*

Greerii ciobesc înserarea,
timpul se furișează prin nuci.
Toamnă.

*
Efemerul așezat pe floare,
eternitate de-o singură zi,
fluturile.
*
Din înaltul ochiului cădea,
asemenea unui corăbii
ce se scufunda,
o lacrimă cristalină, grea.
*
Mă trezeam în fiecare dimineață
cu speranța că am primit
perechea de aripi promise.
Gândul o închipuia pe mama,
ce mă năștea din nou
și mă înfășa strâns.
*
Când ai plecat
umbra ți-a rămas în oglindă.
Umbra mirosea a nuntă!
*
Viața, un șir lung de cuvinte.
Dincolo de cuvinte e Cerul.
*
Fețele pâinii ca fețele Lunii.
*
În pădure, tandru vântul,
ciufulea frunzișul copacilor.
*
Mulțimi de oameni iar
Dumnezeu atâț de singur!
*
Sunt umbra mamei.
O umbra subțire, zgribulită de frig.
*
În fiecare seară mă spăl pe cap
de toate migrenele și pe dinți
de toate răutățile.
*
În copilărie uneori la cină,
aveam pe masă doar
pătrățelele de pe mușama.
*
Fie pânea cât de rea
Semnul cruci-l fac pe ea
și-o mănânc, în țara mea!
*
Oamenii vin pe pământ și pleacă.
În urma lor rămân o mulțime
de haine atârinate pe cuiere
și o mulțime de cuvinte.
*
Statuile nu au nevoie de prieteni.
*

Omul credincios,
un pumn de lut în care se
odihnește Dumnezeu.
*
Poezia mea, negru pe alb rămâne
ce-am scris.
*
Astăzi, în timp ce se răcea
m-a luat la întrebări ceașca de
cafea.
*
Ca să intri la casa de nebuni, nu
trebuie să dai examen.
*
Ca păsări în zbor, ca nori pe cer
oamenii pier.
*
Cerul stă deasupra mea dar nu îi
simt greutatea.
*
Dumnezeu locuiește în mine, El mă
vede, eu nu îl văd.
*
Dimineața fuge de cântatul
cocoșilor.
*
Poezia se vrea scrisă. Dacă nu o
scriu eu, o va scrie altcineva.
*
Biserica e o arcă. În arcă sunt și eu.
Cârmaciul e Iisus.
*
Viața ta nu poate fi trăită de
altcineva.
*
Visam că pot trece prin ziduri ca
Iisus cel Înviat, că zbor
cu o aripă lipsă, Icar răstignit.
*
Îngenuncheată în biserică, aproape
anonimă, ascunsă, în gândurile
mele se petrece Răstignirea, apoi
Învierea.
*
Am și eu ca tot omul rude, vecini,
mulți dușmani, puțini prieteni și
câteva animale pe lângă casă.
*
Când privesc cerul în nopțile
senine de vară, mi se pare că
Dumnezeu îmi face cu ochiul.
*
Știu că Dumnezeu mă iartă chiar
mai înainte de a fi păcătit.

*
Vorbesc mult. Tac apoi. Cuvintele
mele plutesc prin aer așa cum norii
plutesc pe cer.
*
Îți priveam ochii și parcă vedeam
gândurile tale cum picurau
din inima ta în inima mea precum
o ploaie de vară cu soare.
*
Nu mai știu drumul spre acasă,
mi-e teamă că-mi va ieși în drum,
la o răscruce de drumuri,
o doamnă cu o coasă.
*
Adeseori ma trezesc foarte
devreme
cu ochii umezi.
Lacrimile izvorăsc din adâncul
noptii
pentru a-mi vindeca diminețile.
*
Eu nu mai știu de sunt pe cale să
mă nasc,
Ori am murit fără să prind de veste.
*
Dacă ar veni acum sfârșitul lumii
nu-mi mai pasă că,
zi de zi eu am apocalipsa mea,
acasă.
*
M-am trezit și am privit pe geam.
Un soare timid zâmbește, iar pe un
ram
o pasăre îmi strigă cu glas
melodios:
„Bucură-te! A înviat Iisus Hristos!”

Maria Popa, Alexandra Chiliman -Juvara, MĂLĂIEȘTI – O BISERICĂ NEOGOTICĂ PE VALEA ELANULUI, Editura PIM, Iași, 2024

prof. dr. Nicolae IONESCU

„Biserica este spitalul sufletului”
(Sfântul Ioan Gură de Aur)

A intrat în tradiția Bisericii Ortodoxe Române de a reconstitui părți ale trecutului nostru prin monografiile unor lăcașuri de cult. Prin astfel de lucrări facem cunoștință cu oameni din epocile dinaintea noastră, cu viziunea și preocupările lor, aflând informații despre localitățile care au fost însuflețite de apariția unei noi biserici, în jurul căreia gravita întreaga comunitate. Descoperim oameni cu un profil spiritual aparte, care și-au dedicat viața lor pentru a zidi o „Casă a Domnului”, înțelegând că au datoria să lase ceva în urma lor, iar trecerea timpului a confirmat importanța jertfei lor de ctitori, așa cum ne arată noua carte despre o biserică neogotică de la Mălăiești, de curând consolidată.

Prin urmare, în anul 2024, a apărut o frumoasă Carte *Album* despre *Biserica din Mălăiești* tipărită cu sprijinul Consiliului Județean și al Centrului Cultural Județean Vaslui. Apare cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte IGNATIE, Episcopul Hușilor. Are 180 de pagini cu numeroase fotografii color, unele inedite. Cartea relevă cu pertinență rolul Bisericii în viața comunității, de recuperare a trecutului și proiectare a viitorului, dovedindu-se încă o dată că această instituție nu poate fi decuplată de la promovarea valorilor identității, credinței, culturii și limbii, într-o vreme de criză economică, socială, dar mai ales *morală*, când lumea se schimbă și nu neapărat în bine.

Biserica satului Mălăiești cu hramul „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din comuna Vutcani, este unicat în zona Moldovei și uimește, orice grup de pelerini care dorește să vadă monumentele istorice din zona noastră. Lăcașul de cult se remarcă prin proporțiile ieșite din comun, dar mai ales prin stilul neogotic, care în județul Vaslui se mai întâlnește doar la Mănăstirea Florești din colinele Tutovei.

În 1895, boierul Constantin Corbu, *Comandor al României* și cavaler al mai multor ordine, alături de soția sa, Aglaie Corbu, născută Botez, sfințeau o minunată biserică în satul Mălăiești, cum nu se mai văzuse vreodată pe aceste meleaguri. Folosind meșteri vienezi, care au adus cu ei specificul bisericilor din Austria, cu arcade și turnulețe în stil neogotic, boierul Corbu a dat comunei Vutcani și, peste ani, județului Vaslui o bijuterie arhitectonică. Biserica din zid prin arhitectura sa neogotică transmite spiritul occidental, care venea ca un val al modernității, în

umbra romantismului aflat în căutarea de modele din trecutul medieval, servind ideii de renaștere națională în Europa. În această categorie se înscrie castelul lui George Sturdza de la Miclăușeni, biserica mănăstirii Florești și, desigur, biserica de la Mălăiești, zidită între anii 1884-1895, cu meșteri aduși de la Cernăuți. Ca o moștenire a romantismului se disting cele trei steme ale județelor Fălciu, Tutova și Vaslui, pictate pe interiorul cafasului, legate de familiile Corbu și Botez, care au ctitorit în zonă biserici, spitale și școli, dovedind prin acțiunile filantropice calitatea de făuritori ai spiritului modernității.

Biserica a fost grav avariata la cutremurul din 10 noiembrie 1940 și ar fi fost iremediabil pierdută, dacă nu s-ar fi păstrat o fotografie veche, pe baza căreia bisericii i-a fost redată înfățișarea originală la inițiativa doamnei arhitect Alexandra Chiliman –Juvara, rudă cu Aglaie Corbu, al cărei chip este pe tabloul votiv. La acest demers se adaugă și strădania doamnei Maria

Popa, cercetătoare avizată a monumentelor istorice din județul Vaslui. Cele două autoare au realizat o carte frumoasă la 140 de ani de la punerea pietrei de temelie a bisericii neogotice de la Mălăiești.

Cartea are șapte secțiuni și se deschide cu un *Cuvânt înainte* a lui Lucian –Valeriu Lefter, editorul volumului. În continuare, Maria Popa în istoria localității și a bisericii ne prezintă reperele generale ale satului Mălăiești, situat pe pârâul cu același nume din Bazinul Elanului, afluent al râului Prut, aflat în partea sudică a Podișului Central Moldovenesc. Denumirea satului provine, probabil, de la numele primului locuitor numit „Mălai” de la care și-a luat apoi numele moșia și pârâul. Prima atestare documentară a localității datează din prima jumătate a secolului al XVII-lea, într-un act de danie din anii 1611-1612 (p. 7).

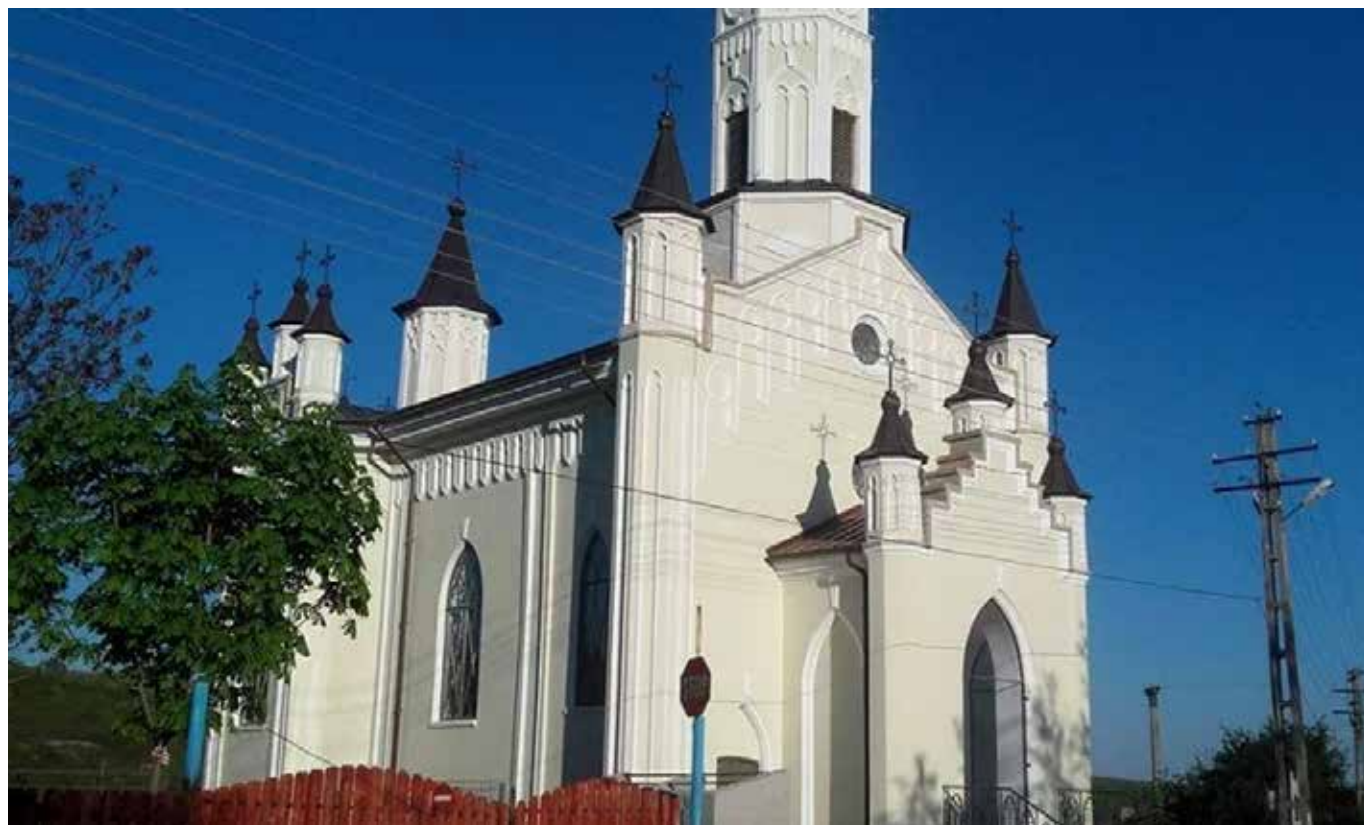
Constantin Corbu (1833-1895), ctitorul bisericii, era un avocat din Iași, participant la Războiul de Independență a României din anii 1877-1878, decorat cu Ordinul Coroana României în grad de Comandor și Cavaler al mai multor ordine. Devine mare proprietar de moșii în zona Mălăiești și Bogdănești din județul Fălciu, dar și în județele Tutova, Bacău, Vaslui, Galați. Era originar din satul Focșasca (comuna Tăcuta), județul Vaslui, familia sa fiind de sorginte răzeșească, ridicată la rangul de boier de domnitorul Ioniță Sandu Sturdza pe la 1826. Stăpânit de sentimente civice, patriotice și religioase și-a donat averea în scopuri caritabile, construind biserici, școli și spitale (p. 47).

Este demn de amintit că tot boierul din Mălăiești este cel care l-a descoperit pe celebrul medic Grigore T. Popa, un vasluian născut în satul Șurănești (astăzi, Emil

Racoviță din comuna Dănești, județul Vaslui) al cărui nume îl poartă Universitatea de Medicină și Farmacie Iași, înființată acum 145 de ani. Boierul Corbu i-a plătit acestuia studiile la Viena, timp de șase ani, dovedindu-se un vizionar al timpului său. Acest boier a susținut financiar și refacerea orașului Huși în urma incendiului din 1873. După cumpărarea moșiei Mălăiești la 1876, a demolat vechea curte boierească din partea de vest a satului și a ridicat una nouă cu „două rânduri de case” în partea de sud-est, care va deveni centrul localității. Ca urmare a implicării sale în problemele comunității, a fost ales primar al comunei Mălăiești între anii 1887-1892. În anii 1884 -1895, cu sprijinul său s-a construit această frumoasă biserică, care a fost sfințită, probabil, la 21 mai 1895, de ziua hramului: „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, de către Episcopul Hușilor de atunci, Silvestru Bălănescu (p. 49).

Biserica a fost „ruinată de cutremurul” din 10 noiembrie 1940, potrivit răspunsului dat de preotul Leon Istrati circularii din 15 ianuarie 1941 a Episcopului Grigorie Leu trimisă preoților din Eparhia Hușilor privind starea bisericilor afectate de cutremur, când s-a prăbușit turnul-clopotniță din pronaos și o parte din pereți, distrugându-se pictura interioară „în cea mai mare parte”¹. Reparată radical de parohia Mălăiești prin strădania preotului paroh Leon Istrati, cu mijloace locale, biserica a suferit unele modificări. S-a refăcut, în plin război mondial, fapt remarcat de chiriarulh locului, Grigorie Leu, cu prilejul vizitei din 14 mai 1945².

Lăcașul de cult a suferit mai multe reparații și sfințiri în timpul regimului comunist, în anii 1949 și

1968. După cutremurul din mai 1990, dar și a celor anterioare, din 1977 și 1986, biserica, grav avariata, fiind la un pas să se dărâme, a fost reparată provizoriu, cu posibilitățile locale, în vederea desfășurării serviciului religios, ceea ce a permis sfințirea ei la 1 iulie 1997 de către P. S. Episcop Ioachim al Hușilor, la un an după reactivarea Eparhiei. Declarată monument istoric, aflat într-o stare avansată de degradare, cu fracturi mari la pereți, la decorul neogotic al fațadelor, cu exfolieri ale tencuielilor și ale picturii interioare, la inițiativa lui Alexandra Chiliman-Juvara, președinta Comisiei Zonale a Monumentelor Istorice din Moldova, s-a trecut la restaurarea acestui monument conform imaginii păstrate dinaintea cutremurului devastator din 1940. Lucrările de consolidare și restaurare s-au desfășurat timp de zece ani (2006-2016) și au fost finanțate de Ministerul Culturii și Cultelor, lăcașul fiind sfințit, duminică, 22 mai 2016, de către episcopul Hușilor, Corneliu Bărlădeanu, însoțit de un sobor de 20 de preoți și un număr mare de credincioși (p. 55).

Biserica de la Mălăiești este „extraordinar de frumoasă și îmi doresc să o introduc în circuitul turistic, cât mai repede. Ca primar, ca om al comunei Vutcani, sunt mândră că avem o asemenea bijuterie arhitectonică, redată, iată, publicului larg”, spunea la resfințire, în 2016, primarul comunei, Silviana Bahrim. Este o ctitorie boierească de curte, care ilustrează evoluția arhitecturii ecleziastice din secolul al XIX-lea din Eparhia Hușilor: amestec de tradiție bizantină și inovație cu elemente neogotice. Lăcașul construit „în stil gotic de o rară frumusețe”, a fost înzestrat de ctitori cu bunuri de artă plastică și decorativă executate cu minuțiozitate și acuratețe în ateliere românești și europene, în care abundă simboluri bizantine și catolice, ce reflectă evlavie, posibilitățile materiale, gradul de cultură și dăruire ale acestora (p. 62).

Amintim că în arhiva parohiei Mălăiești se află cărți religioase care au fost tipărite în secolele XIX-XX, unele donate de familia Corbu, cu însemnări ale ctitorilor și slujitorilor bisericii. Sunt prezente și portretele votive ale ctitorilor, în rame de lemn, aurite, în medalion, ale lui Constantin Corbu și ale Aglaiei Corbu. La acestea se adugă și două tablouri ale familiei regale a României, ale regelui Carol I (1839-1914) și ale reginei Elisabeta (1843-1916), aflate acum în colecția „Muzeului Ștefan cel Mare” din Vaslui.

Biserica a fost construită cu meșteri austrieci, iar tot ce este în interior – strane, catapeteasmă, cafasul, scaunul arhieresc, soba, până și pietrele – toate au fost aduse din Imperiul Austro-Ungar, majoritatea din capitala imperiului. Boierul a murit în 1894, lăsând un testament, originalul fiind la Episcopia Hușilor. Se prevedea ca acel conac în care locuise, la Mălăiești, să fie destinat unui spital. Ceea ce s-a și întâmplat, pentru că astăzi acolo este un centru pentru oameni cu probleme grave de sănătate. Om bun la suflet, a lăsat tot prin testament ca, periodic, să fie plătită o

sumă de bani pentru întreținerea Spitalului „Elena Beldiman” din Bârlad și secției de chirurgie a Spitalului „Sf. Spiridon” din Iași.

Biserica din Mălăiești are o puternică influență neogotică, fiind construită în plan plan triconc, cu abside rectangulare, cu proscomidiar și diaconicon. Se remarcă silueta turnului clopotniță de pe pronaos și a turnulețelor de pe contur. La subsolul lăcașului de cult se află necropola ctitorului, Constantin Corbu (1833-1895).

Așadar, cele două renumite familii boierești, Costache și Corbu, prin ctitoriile lor religioase din Mălăiești, au contribuit, alături de întreaga comunitate, la perpetuarea spiritului religios creștin, pe plan local, în Eparhia Hușilor și la îmbogățirea patrimoniului cultural național, în calitate de ctitori de biserici, școli și spitale, contribuind astfel la propășirea României.

Astfel, în satul Mălăiești uitat de lume din comuna Vutcani, în care Mitropolitul Modovei Veniamin Costachi și-a petrecut primii ani de viață și unde timpul părea că stă pe loc, s-a restaurat cu migală o renumită biserică cu hramul „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, preot paroh fiind atunci Constantin Cristea. Aflată pe Lista monumentelor istorice, ctitoria filantropilor Constantin Corbu și Aglaia Corbu, născută Botez, primește astfel o nouă viață.

Omagierea vieții spirituale din satul Mălăiești, astăzi cu puțini enoriași, găsește localitatea hotărâtă să reziste timpului, să perpetueze tradițiile și valorile mai departe, în secolul XXI. De fapt, semnul acestei valori este ilustrat de folosirea unor documente, ilustrații de epocă, unele inedite, din arhiva bisericii și nu numai. Acest demers oferă un prilej de reflecție, o posibilitate de cunoaștere a vieții spirituale, a comunității cu luminile și umbrele sale, de desprindere a unor învățăminte.

Cartea cinstește înaintașii: preoții ca apostoli ai satului, cadrele didactice și oamenii gospodari, momentele festive reprezentând și o angajare plină de responsabilitate pentru viitor.

Așadar, să ne bucurăm de fiecare dată când apare o carte pe această temă, de suflet și spirit ortodox, întrucât ea este interesantă, incitantă, oportună, inedită și onestă în mediul istoriografic local și nu numai.

Cunoaștem strădania autorilor pentru apariția lucrării și o recomandăm călduros cititorilor, iar aceste momente de înălțare spirituală din cadrul comunității, să ne dea încredere într-un viitor mai bun, în pace și liniște pentru toți românii.

Note:

1. Adrian Nicolae Petcu, pr. Nicolae Cătălin Luchian, (editori), *Episcopul Grigorie Leu în vâltoarea istoriei. Documente (1924-1949)*, Iași, 2019, p. 267.

2. *Ibidem*.

80 de ani de la încheierea celui de Al Doilea Război Mondial

col. (rtr.) **Constantin CHIPER**

În ajunul declanșării celui de al Doilea Război Mondial (1939-1945), relațiile internaționale au fost dominate de politica practică de marile puteri pentru conservarea și reîmpărțirea sferelor de influență și dominație. Aceste evenimente au marcat profund și viața politică, economică și militară din România.

Al Doilea Război Mondial a fost cel mai mare conflict militar, politic, economic și diplomatic din istoria omenirii, care a cuprins 72 de state cu o populație de 1.700.000.000 oameni (80% din populația lumii). Cu o săptămână înainte de declanșarea celui de al Doilea Război Mondial, Germania nazistă și Uniunea Sovietică au încheiat, la 23 august 1939, Pactul de „neagresiune”, intrat în istoria universală sub denumirea de Pactul Molotov-Ribbentrop (primul, ministru de externe al Rusiei și al doilea, ministru de externe al Germaniei). Prevederile protocolului adițional (Anexele secrete) stabileau destinele țărilor baltice (Estonia, Lituania și Letonia), Finlandei, Poloniei și României.

Conform înțelegerilor de la Moscova, la data de 1 septembrie 1939, ora 4:45, armata germană, ce însuma 1.600.000 militari, a invadat teritoriul polonez, punând în aplicare „Planul alb” (Fall Weiss). În urma refuzului Germaniei hitleriste de a înceta agresiunea, la cererea Angliei și a Franței, guvernele acestor state au declarat război celui de al 3-lea Reich, la data de 3 septembrie 1939. Între 3 și 10 septembrie 1939 Noua Zeelandă, India, Canada, Uniunea Sud-Africană și guvernul cehoslovac format în exil s-au alăturat Marii Britanii, în timp ce Danemarca, Brazilia, Olanda, Mexic, Argentina, Spania, S.U.A. și România și-au declarat neutralitatea. Japonia a dat o declarație de neamestec în conflictul din Europa, la data de 4 septembrie 1939.

Guvernul României a luat măsuri pentru primirea refugiaților polonezi, ajutarea Poloniei pentru a primi, prin teritoriul românesc, armamentul și materialele de război livrate de Marea Britanie și Franța. Dar Polonia, neajutată de Anglia și Franța, atacată și de Uniunea Sovietică, la data de 17 septembrie 1939, a capitulat, la data de 28 septembrie 1939, stabilindu-i-se granițele între râurile San și Bug (teritoriile de la est de Bug au intrat în componența Uniunii Sovietice și cele de la vest în componența Germaniei).

După semnarea de către Franța a armistițiului cu Germania, la Compiègne, la data de 22 iunie 1940,

Uniunea Sovietică a dat tonul acțiunilor de răstignire a poporului român. Prin notele ultimative din 26 și 28 iunie 1940 guvernul Uniunii Sovietice a răpit din trupul României, teritoriile Basarabiei, Bucovinei de Nord și Ținutul Herței (44.500 km² și o populație de 3,2 milioane locuitori din Basarabia, respectiv 6.000 km² și o populație de 500.000 de locuitori din Bucovina de Nord). Rapturile teritoriale au continuat prin Dictatul de la Viena, din 30 august 1940. Eșuând tratativele de la Turnu Severin, dintre reprezentanții ministerelor de externe din România și Ungaria, Germania hitleristă, Italia fascistă și Uniunea Sovietică au „ajutat” Ungaria horthystă să ne ciuntească 44.492 km² și o populație de 2.667.000 locuitori, majoritatea români (Transilvania de Nord). Prin tratatul din 7 septembrie 1940, de la Craiova, Bulgaria a încorporat județele Durostor și Caliacra (Cadrilaterul), cu o suprafață totală de 6.921 km și aproximativ 410.000 locuitori (s-a făcut transfer de români din Cadrilater cu bulgari din județele Tulcea și Constanța).

Prin aceste rapturi teritoriale, guvernul României a primit declarații de război nescrise de la hrăpăreții săi vecini: Uniunea Sovietică, Ungaria horthystă și Bulgaria. Administrația românească, unitățile militare românești și o parte din populația românească, din provinciile românești furate de către vecini, au suferit mari umilințe din partea trupelor de ocupație și a unor extremiști localnici, care au trecut de partea ocupanților. Au fost atacați, răniți, omorâți și jefuiți de bunurile materiale unii reprezentanți ai administrației românești și cadre militare active și în rezervă, care s-au opus ocupării teritoriilor românești și jefuirii mijloacelor materiale de luptă. Un număr însemnat de români din Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța au fost duși în gulagurile din Siberia de către ocupanții ruși.

Evenimentele din vara anului 1940 au avut grave consecințe în viața internă și externă a României, care s-au repercutat negativ asupra capacității de apărare a țării, numărul cetățenilor mobilizați reducându-se simțitor. Rămasă singură în fața agresiunii statelor vecine, cu teritoriul amputat, sub presiunea directă a Germaniei naziste, în România s-a instaurat, la 14 septembrie 1940, regimul legionaro-antonescian, iar în octombrie același an au pătruns în țară primele trupe

germane. După înfrângerea rebeliunii legionare din 23-25 ianuarie 1941, România a fost condusă de dictatura militară a lui Ion Antonescu, fost șef al Marelui Stat Major al armatei României (1933-1934).

Continuând politica imperialistă de cuceriri teritoriale și de subjugare a altor popoare, Germania nazistă, încălcând pactul de neagresiune din 23 august 1939 și tratatul de frontieră și prietenie din 28 septembrie același an, a declanșat războiul împotriva Uniunii Sovietice, la 22 iunie 1941 (planul Barbarosa din decembrie 1940). Alături de forțele Wehrmachtului au participat la război Italia, Finlanda, Ungaria, România, precum și unități militare din Slovacia, Croația, Franța vichystă, Olanda, Belgia și Spania.

România a participat la război, alături de Germania nazistă, cu scopul eliberării teritoriilor furate în anul 1940. În perioada 22 iunie - 26 iulie 1941, teritoriile Bucovinei de Nord, Ținutului Herța și Basarabiei au fost eliberate, prin luptele dârze desfășurate de Armatele a 3-a și a 4-a române și Armata a 11-a germană, subordonate Grupului de Armate general Ion Antonescu. În perioada desfășurării acțiunilor de luptă pierderile armatei române s-au cifrat la 4.112 morți, 12.120 răniți și 5.506 dispăruți (6% din efectivele totale angajate în perioada 22 iunie - 26 iulie 1941).

La cererea insistentă a lui Hitler, Armata Română a participat, de la 8 august 1941, la acțiunile militare din Operația militară Odessa (Armata a 4-a română) și la luptele dintre Nistru și Bug (Armata a 3-a română), până la capitularea fortăreței Odessa (16 octombrie 1941). După această dată o parte a efectivelor Armatei a 4-a române au rămas în Ucraina, pentru asigurarea ordinei și pazei, în timp ce Armata a 3-a română (corpurile de vânători de munte și de cavalerie), în colaborare cu Armata a 11-a germană, a desfășurat lupte crâncene între Bug și Nipru, pătrunzând în Crimeea. Pierderile armatei române în operația militară de la Odessa au fost de aproximativ 49.000 de militari.

De la data de 15 iunie 1942, unitățile militare române au fost introduse succesiv în luptele din Caucaz și Cotul Donului - Stalingrad, acționând în condiții deosebit de grele de relief, climă și de lipsuri materiale (tunuri de artilerie antitanc, mijloace de transmisiuni, muniții, echipament gros pentru iarnă, alimente și medicamente), luptând până la 3 februarie 1943. În aceste lupte Armata Română a suferit mari pierderi materiale și umane: 155.010 ostași din 228.072 cât au avut, la 19 noiembrie 1942, cele două armate (Armata a 3-a și Armata a 4-a).

Din luna martie 1943 Armata Română a fost retrasă pe teritoriul dintre Nipru și Nistru. În Caucazul de Vest au rămas Diviziile 19 Infanterie Timișoara, 6 Cavalerie București și 9 Cavalerie Lugoj, care au acționat în subordinea unui comandament românesc, și Diviziile 10 Infanterie Brăila, 2 Munte Bistrița-Năsăud și 3 Munte Beiuș, subordonate unor grupări operative germane, însumând 64.606 ofițeri, subofițeri și soldați.

În luna iunie 1943 Divizia 19 Infanterie Timișoara a fost trecută pe litoralul Mării Negre, pe frontul din Kuban fiind introdusă Divizia 10 Infanterie Brăila, iar Divizia 3 Munte a fost retrasă în Crimeea. În luna octombrie 1943 se aflau pe frontul din Crimeea: Diviziile 1 Munte Sinaia, 2 Munte Bistrița - Năsăud și 3 Munte Beiuș, 10 Infanterie Brăila și 19 Infanterie Timișoara, 6 Cavalerie București și 9 Cavalerie Lugoj. Datorită marilor pierderi suferite de efectivele de ostași, Diviziile 4 Munte Aiud și 24 Infanterie au fost unite sub denumirea de Divizia 4/24 Infanterie, această mare unitate fiind trimisă în zona Herson.

Prin „Operația 60.000”, în lunile aprilie-mai 1944, au fost aduși în țară, din Crimeea, 42.190 de militari români, dintre care 39.134 pe mare și 3.056 pe calea aerului, reprezentând 90% din efectivele retrase de la Sevastopol. Pierderile suferite în perioada martie - mai 1944 au fost de 22.522 militari români.

La începutul lunii aprilie 1944 Armata a 3-a română avea în componere Diviziile 14 infanterie Iași, 15 Infanterie Chișinău, 21 infanterie Galați, 4 Vânători Munte Aiud/24 Infanterie Satu Mare și Comandamentul 104 „Siret”, iar Armata a 4-a română avea Corpul 1 Armată (cu Diviziile 6 Infanterie Focșani și 20 Infanterie Cluj și Comandamentul 104 Munte), Corpul 4 Armată (cu Diviziile 3 Infanterie Pitești, 1 Munte Sinaia și Comandamentul 101 Munte) și Corpul 5 Armată (cu Diviziile 4 Infanterie București, 1 Gardă București și Regimentul 9 Grăniceri). În rezervă se aflau Diviziile 1 Infanterie Turnu Severin și 8 Infanterie Botoșani și Comandamentul 103 Munte, iar sub comandament german acționau Diviziile 10 Infanterie Brăila și 18 Infanterie Sibiu, 5 Cavalerie Iași și Detașamentul Blindat Târgoviște. Armata a 3-a a fost trecută în apărare pe litoralul Mării Negre, între gurile Dunării și Cetatea Albă. Armata a 4-a română a fost dispusă între Ungheni și Boroaia, la 30 km sud-vest de Suceava.

Epuizată datorită pierderilor suferite în lupte, România și-a intensificat activitatea diplomatică în 1943 și 1944 pentru a ieși din război. S-au înmulțit contactele directe ale guvernului antonescian cu reprezentanții Națiunilor Unite de la Stockholm și Cairo și cu ale unor state neutre. La data de 12 aprilie 1944, la opt zile de la bombardamentul masiv a aviației anglo-americane asupra capitalei București și a zonei Prahovei, Uniunea Sovietică a propus României încheierea unui armistițiu unilateral, pe care mareșalul Ion Antonescu l-a respins, întrucât era dezavantajos pentru România.

Situația militară grea de pe frontul Târgu Neamț - Pașcani - Târgu Frumos - Iași - Platoul Cornești - Chișinău - Tighina a grăbit forțele democratice din România să înlăture guvernul antonescian și să propună încheierea armistițiului cu Națiunile Unite, având ca reprezentant Uniunea Sovietică. Răsturnarea prin forță a guvernului antonescian a început cu arestarea lui Ion și Mihai Antonescu, în ziua de 23 august 1944 (aceștia au fost convocați la Palatul Regal de către Regele Mihai),

și ulterior a altor membri din guvern. Deși în ziua de 22 august 1944, guvernul sovietic, prin Ana Kolontai, ambasador la Stocholm a trimis mareșalului Ion Antonescu documentul prin care se acceptau condițiile puse de guvernul României, Grigore Niculescu Buzești din Centrala Ministerului de Externe, îndrumat de Iuliu Maniu, a trimis documentul la Palatul Regal. Regele, sfătuit de consilierii săi, a dat lovitura de stat. În seara zilei de 23 august 1944, după ora 22:00, Regele Mihai a transmis la radio Comunicatul către țară, prin care poporul român era anunțat de arestarea guvernului antonescian, înlocuirea lui cu un nou guvern de uniune națională, prezidat de generalul de corp armată Constantin Sănătescu.

Încheierea armistițiului cu Națiunile Unite, prin reprezentantul său, Uniunea Sovietică, care s-a înfăptuit abia la data de 12 septembrie 1944, a condus la capturarea de către Armata sovietică a peste 170.000 ostași români și multe bunuri materiale. Apoi, a urmat încetarea operațiunilor militare împotriva armatei sovietice și întoarcerea armelor împotriva armatei Germaniei naziste, comunicatul șefului Marelui Stat Major al Armatei Române, generalul Gheorghe Mihail, care a prezentat Directiva Operativă pentru comandantii celor două armate și comandantii marilor unități și unităților militare din Armata română. Pentru românii din Bucovina de Nord și Basarabia a reînceput calvarul ocupației sovietice, când armata sovietică a pătruns în Cernăuți, la 29 martie 1944 și în Chișinău la 24 august 1944 și a reinstaurat puterea sovietelor, urmând un șir de mari necazuri de ordin social, economic, cultural și politic pentru români.

Armata română a început acțiunile militare de dezarmare a trupelor germane încă din noaptea de 23/24 august 1944, acestea încheindu-se la 31 august 1944. Cele mai dârze lupte s-au desfășurat în capitală, în împrejurimile capitalei, pe Valea Prahovei, în Dobrogea, Muntenia, Oltenia, Țara Bârsei și nord-vestul Moldovei. Armata română și formațiunile populare participante la aceste acțiuni militare au pierdut aproximativ 9.500 de oameni. Desprinderea României din coaliția cu Germania hitleristă și trecerea ei de partea Națiunilor Unite a însemnat prăbușirea frontului german în Balcani, scurtarea cu cel puțin șase luni a celui de Al Doilea Război Mondial în Europa și deschiderea căilor pentru ofensiva armatei sovietice spre Budapesta - Praga - Viena - Berlin. Ziua de 23 august 1944 a creat condiții pentru recunoașterea de către Națiunile Unite a drepturilor României asupra părții de nord a Transilvaniei, care a fost eliberată la 25 octombrie 1944, prin jertfele celor peste 59.000 de ostași români: morți, răniți și dispăruți, în perioada 1 septembrie - 25 octombrie 1944, în colaborare cu armata sovietică.

Ziarul „Libertatea” evidențiază această pagină de istorie: „Ardealul este din nou indivizibil, așa cum trebuie să fie. Nici o linie demarcațională nu mai împarte în chip arbitrar pământul, pentru libertatea

căruia au pățimit Horea, Cloșca și Crișan și au luptat Avram Iancu, Andrei Șaguna, Simion Bărnuțiu și memorandiștii”. Armata sovietică a administrat acest teritoriu, până la 6 martie 1945, când a fost instaurat în România, guvernul de largă concentrare democratică, condus de dr. Petru Groza. Întrucât ungurii insistau să stăpânească acest teritoriu, Stalin a hotărât că acest teritoriu revine pe drept României.

În continuare, Armata română a participat la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei de sub ocupația Germaniei hitleriste, până la capitularea ultimelor rezistențe militare germane din patruleterul Boemiei, la data de 12 mai 1945.

Participarea Armatei Române la eliberarea Ungariei

Armata Română a participat la eliberarea Ungariei de sub dominația fascistă cu peste 210.000 soldați, subofițeri și ofițeri, câzând în crâncenele lupte desfășurate timp de trei luni de zile, peste 42.700 ostași din trupele terestre, aeriene și marina fluvială. Pe teritoriul Ungariei, Armata Română a participat cu Comandamentele Armatei 1-a și Armatei a 4-a, cu patru Corpuri de Armată, 17 Divizii de Infanterie, Vânători de Munte și Cavalerie, în Operațiile militare de la Vest de Tisa și Budapesta. La acestea se adaugă Corpul Aerian Român, două Brigăzi de Artilerie antiaeriană, una Brigadă de Căi Ferate, cinci Batalioane de Drumuri și alte unități și formațiuni militare.

Ostașii români au desfășurat lupte înverșunate la Debrețin și Budapesta, în escaladarea munților Hegyalja, Bukk și Matra, precum și luptele din multe alte localități. Ei au eliberat 14 orașe și au forțat și traversat patru cursuri de ape. Au provocat inamicului pierderi în forța umană de 21.045 prizonieri de război și 9.744 militari uciși în lupte. La data de 18 decembrie 1944, primele trupe terestre au atins granița Ungariei cu Cehoslovacia, pregătind trecerea Armatei Române pe teritoriul Cehoslovaciei.

Participarea Armatei Române la eliberarea Cehoslovaciei

Continuând efortul economic și militar la cote maxime, Armata Română a acționat aproape cinci luni pe frontul din Cehoslovacia, în operații militare extrem de dificile: geruri aspre și zăpezi abundente, teren muntos și împădurit, puternic fortificat de armata germană, care se apăra cu disperare, cu cursurile râurilor orientate de la nord-est spre sud, obligând trupele române să acționeze perpendicular pe ele, ca și pe crestele munților înalți, comunicații puține, rezistență înverșunată a inamicului, pentru a împiedica trupele aliate sovieto-române să înainteze spre Praga. În ultimele trei luni de efort militar, Armata Română a cooperat și cu Corpul de Armată Ceh, constituit pe teritoriul Uniunii sovietice din prizonieri de război

și luptători antifasciști cehi și slovaci, comandat de Ludwig Svoboda.

Armata Română a participat în perioada 18 decembrie 1944, până la data de 12 mai 1945 cu 248.000 militari români, subordonați Comandamentelor Armatelor 1-a și a 4-a Române, patru Corpuri de Armată (2, 4, 6 și 7), 16 Divizii de Infanterie, Vânători de Munte și Cavalerie (2 Infanterie Craiova, 3 Infanterie Pitești, 6 Infanterie Focșani, 9 Infanterie Constanța, 10 Infanterie Brăila, 11 Infanterie Slatina, 18 Infanterie Sibiu, 19 Infanterie Timișoara, 21 Infanterie Galați, 1 Infanterie voluntari București), precum și Divizia Gardă București venită pe front în aprilie 1945, Divizia 2 Munte Deva, Divizia 3 Munte Beiuș, Divizia 1 Cavalerie Arad, Divizia 8 Cavalerie București, Divizia 9 Cavalerie Lugoj, Un Corp Aerian București, una Divizie de Artilerie Antiaeriană Brașov, una Brigadă de Căi Ferate București, un Regiment Tancuri Târgoviște, alte unități și formațiuni de luptă.

Prin efortul deosebit al tuturor participanților la război, Armata Română a înaintat în dispozitivul inamic aproximativ 400 km, a forțat patru cursuri de apă (Hron, Nitra, Vah și Morava), a străbătut prin lupte grele zece masive muntoase (Silica, Muran, Metalicii Slovaci, Tatra Mică, Javorina, Nitra, Fatra Mare, Fatra Mică, Inovec și Carpații Albi și a eliberat singură sau în cooperare cu trupele sovietice 1.722 localități, din care 53 orașe și alte puncte populate, a provocat inamicului importante pierderi umane și materiale și a capturat 20.478 militari germani și unguri. Aceste succese au fost scump plătite, efectivele marilor unități și unităților române micșorându-se cu 66.495 militari români, morți, răniți și dispăruți.

Reamintind ostașilor români tradiționalele relații de prietenie dintre România și Cehoslovacia, generalul de corp de armată Gheorghe Avramescu, născut în Botoșani, preciza, la 17 decembrie 1944: „Armata Română intră într-o țară prietenă, care ne-a arătat întotdeauna cea mai mare și mai sinceră prietenie. Iată de ce, fiecare ostaș trebuie să fie cât mai blând și corect cu populația civilă, tratând-o ca și cum ar fi românească”.

Pe teritoriul Cehoslovaciei, Armata Română, în cooperare cu Armata sovietică, a desfășurat lupte în patru etape: 1- ultima decadă a lunii decembrie 1944 – prima decadă a lunii ianuarie 1945; 2- de la 12 ianuarie - 25 martie 1945. În această etapă, Armata Română a cooperat și cu comandantul Frontului 4 Ucrainean, comandat de mareșalul sovietic, de origine poloneză, Rokosovski; 3- de la 25 martie - 2 mai 1945; 4- de la 6 la 12 mai 1945, Operația militară Praga. La data de 7 mai 1945, cele două armate românești au făcut joncțiunea la Brno. La data de 12 mai, ostașii români se aflau la 60 km de Praga – capitala Cehoslovaciei. În prima parte a lunii iunie 1945, cele două armate române au început marșul de întoarcere în România.

Participarea Armatei Române la eliberarea Austriei

Armata Română a contribuit la eliberarea Austriei cu Regimentul 2 Care de Luptă din Târgoviște, Brigada de Căi Ferate București, comandată de generalul maior Panaitescu și alte formațiuni militare. Tanchiștii români cooperând cu Brigada 27 tancuri sovietică a produs inamicului pierderea a două tancuri, șase mașini de luptă, trei tunuri antitanc și opt cuiburi de arme automate distruse, 70 morți și răniți. La 9 mai 1945, tanchiștii români erau în ofensivă spre Praga. Brigada de Căi Ferate cu aproximativ 700 militari au contribuit la restabilirea liniilor de la Viena și Brun.

Unitățile militare prahovene participante la Al Doilea Război Mondial

Prahovenii au participat la acest pustiitor război cu următoarele mari unități și unități militare: Corpul 5 Teritorial dislocat în garnizoana militară Breaza în 1944 a condus acțiunile de luptă pentru înfrângerea și capturarea marilor unități și unități militare germane, fiind condus de generalul Constantin Vasiliu Rășcanu, șef de stat major, generalul maior Toma Zoter. Divizia a 13-a Infanterie Ploiești a participat la Campania militară din Est, în august și septembrie 1944, la capturarea trupelor germane, iar la 24 septembrie 1944 efectivele sale au fost transmise Diviziei 3 Infanterie Pitești. Divizia 1 Vânători de Munte Sinaia a participat la luptele din Est, la eliberarea părții de Nord a Transilvaniei, iar la data de 18 noiembrie 1944 s-a înapoiat în Sinaia, în baza Ordinului Comisiei româno-sovietice.

Regimentul 7 Infanterie Prahova a participat la luptele de eliberare a Bucovinei de Nord și partea de nord a Basarabiei, la luptele de la Cotul Donului - Stalingrad, înapoindu-se țară cu mari pierderi de efective omeneste. În anul 1943 a participat la paza zonei petrolifere, în anul 1944 la acțiunile militare pe frontul din Moldova, la lichidarea rezistențelor germane din zona petroliferă și alungarea trupelor germane peste granița de vest a României, fiind desființat la data de 15 decembrie 1944, vărsând personalul și materialele la regimentul 1 Vânători Craiova, dislocat în garnizoana militară Ploiești.

Regimentul 32 Infanterie „Mircea” Ploiești, Partea Activă a participat la acțiunile militare din Est, contribuind la eliberarea Basarabiei, la luptele de la Odesa, Cotul Donului, înapoindu-se pe frontul din Moldova numai cu un sfert de efective. Completându-și efectivele, unitatea a luptat pe frontul din Moldova. La data de 31 august 1944, Partea activă a Regimentului 32 s-a unit cu Regimentul 92 Orăștie și a participat la lichidarea unităților germane din Oltenia, la eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, fiind subordonat Diviziei 18 Infanterie Sibiu. După înapoierea de pe front,

Regimentul 92 Infanterie a fost dislocat la Marghita, Județul Bihor și apoi la Zalău la 24 august 1945. În 1949 Regimentul 92 Infanterie s-a transformat în Regimentul 32 Infanterie și a fost mutat la Timișoara, sub denumirea de Regimentul 32 Infanterie „Mircea”. Partea Sedentară a Regimentului 32 Infanterie „Mircea” a participat la apărarea zonei petrolifere și lichidarea rezistenței unităților militare germane din Prahova. În noiembrie 1944 a fost desființată, transferând luptătorii și mijloacele de luptă la Regimentul 35 Infanterie din garnizoana militară Constanța. Regimentul 72 Infanterie Mizil a participat la război, până la 26 septembrie 1941, când a fost desființat.

Regimentul 3 Călărași Ploiești a participat la Campaniile militare din Est și Vest. Regimentul 10 Roșiori, înființat și mutat de la Giurgiu la Târgoviște și în anul 1940 la Ploiești a participat la Campaniile militare din Est și Vest. Regimentul 4 Roșiori, înființat la Botoșani, mutat la Bârlad, apoi la București, primind în titulatură sa denumirea „Regina Maria” a participat la Campania militară din Est, în 1944 a fost mutat la Ploiești participând la capturarea militarilor germani și apoi a participat și la Campania militară din Vest.

Regimentul 19 Artilerie Ploiești a participat la Campaniile militare din Est și Vest, care, în noiembrie 1944, s-a unit cu Regimentul 30 Artilerie Chișinău.

Regimentele 7 și 9 Artilerie Antiaeriană au participat la apărarea zonei petrolifere Prahova. Flotila 2 Aviație de vânătoare Târgșor a participat la Campania militară din Est și apărarea zonei Prahova împotriva bombardamentelor anglo-americane și apoi la lichidarea rezistenței germane din Prahova. Flotila a 2-a Informații înființată în decembrie 1944 la Târgșorul Nou a îndeplinit misiuni de apărare a zonei Prahova și a zonei Brașov.

*

Pierderile suferite de Armata română în Al Doilea Război Mondial:

-în campania de est: 71.585 de morți, din care 3.113 ofițeri, 1.823 subofițeri și 66.649 de soldați;

-în campania din vest: 21.035 de morți, din care 859 ofițeri, 776 de subofițeri și 19.400 de soldați;

-răniți în campania de est 243.622 și 90.344 în campania de vest;

-dispăruți 367.976, cei mai mulți prizonieri, din care 309.533 în est și 58.443 în vest;

Cifrele totale se ridică la 794.533 militari, din care 624.740 în est și 169.822 în vest.

De Ziua Eroilor și alte sărbători să punem o floare la monumente, acolo unde suntem fiecare și să aprindem o lumânare pentru toți cei care, în uniformă s-au săvârșit din viață pentru Patrie.

Col. (rtr) dr. Petre Otu: Revista România Eroică nr. 1 (58), anul 2019, pag. 17.

Note:

1. România în anii celui de Al Doilea Război Mondial, col.

dr. Ion Alexandrescu și colectivul, Editura Militară, București, 1989, pg.218-234, 265-276, 365-386, 415-429, 498-506.

2. România în anii celui de Al Doilea Război Mondial, Conferențiar universitar dr. Ion Ardeleanu, Editura Militară, București, 1989, pg. 27-95, 131-170.

3. General de brigadă dr. Gheorghe Marin și colectivul, Istoria Cavaleriei, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1998.

4. Colonel (rz) Gheorghe Suman, colonel (rz) Vasile Pricop, Istoria Vânătorilor de Munte din Armata României, Editura Militară, 1999.

5. Colonel (rz) Constantin Chiper, Cronica militară a județului Prahova, Editura Scrisul prahovean – Cerașu, 2012.

6. Colonel (rtr), Constantin Chiper, Omagiu eroilor prahoveni, Editura Karta Grafic Ploiești, 2021.

7. Colonel (rtr) Constantin Chiper, Cartea de aur a eroilor și veteranilor de război prahoveni, Editura Karta Grafic, Ploiești, 2024, cu contribuția financiară a locotenentului (rtr) ing. Neculai Ursu.

8. Colonel (rtr) Constantin Chiper, locotenent (rtr) ing. Neculai Ursu, Vasluieni în războaie, Editura Karta Grafic, Ploiești, 2020.

Irina NECHIFOR

BĂTA DREPTĂȚII

Așezat la masă, cu capul sprijinit în podul palmei privea cu aviditate paharul plin din fața lui. Rămânea dus pe gânduri ore întregi, oftând adânc din când în când, căci singurătatea lui nu mai avea remediu și era mai neagră decât moartea. Astfel, devenise un obicei în ultimul timp să vrea să-și uite amarul vieții și parcă doar amarul pelinului din vinul făcut în toamnă îl ajuta să iasă din această vâltoare a sufletului. Nu se gândea prea des la frageda lui pruncie. Fusesse una plină de neajunsuri, însă iubirea ocrotitoare a mamei se răsfrânse asupra lui și a lui Ștefan, fratele mai mic, până în ziua în care închise ochii. Gândea în schimb la anii tinereții. Flăcău fiind, după zile întregi petrecute sub arșița soarelui la munca câmpului, aștepta cu mare nerăbdare sfânta duminică. Era ziua în care, după binecuvântarea primită de la preot în mica bisericuță din lemn, flăcăi și fete se îndreptau spre marginea satului Ciurești, pe imaș, acolo unde se încingeau la vorbă și la horă, cuprinși de voie bună, însă sub privirile ascuțite ale bătrânilor din sat. Se sulemenea și el, uitându-se de nenumărate ori în oglindă înainte de a trece pragul casei, căci îi căzuse cu tronc de ceva timp Maria lui Pavel și ar fi vrut-o a lui. Înaltă, subțirică, cu ochii ca mărgea și cosițe până la brâu în care adeseori își vâră toate florile pământului, stărnise în el o pasiune mistuitoare. De n-ar fi fost blestematul de Toader! O căuta mereu din priviri și o invita la joc, iar el nu putea face altceva decât să privească, încercat fiind de un sentiment de furie și amărăciune care îl consumau în tăcere. N-ar fi putut să se ridice la înălțimea lui Toader...el avea pământ, avea turme pe care le îngrijea cu tătâne-său pe coama unui deal din apropierea satului. Era cinstit și vrednic la toate și dacă n-ar fi fost la mijloc Maria, ar fi fost bucuros să se înfrățească cu el. Simțea cum de la o zi la alta, un sentiment pe care nu îl cunoscuse până atunci, prindea rădăcini adânci în sufletul său. Îl ura pe Toader și trebuia să facă cumva să scape de el pentru a putea avea o șansă la fericire lângă Maria. Știa din auzite că Toader și al bătrân pășteau oile cât era ziua de lungă, iar noaptea, pentru a nu da iama în ele cine știe ce bestie înfometată, se culcau, acoperindu-se pentru a se proteja de frig cu câte o șubă, unul înspre deal și altul la vale. Fără a sta prea mult pe gânduri, ieși din casă trântind ușa în urma sa. Trebuia să-i vină de hac. Se opri în dreptul șopronului, luă o măciucă sprijinită

pe peretele de chirpici, apoi se făcu nevăzut în noapte.

A doua zi, ulița mare era împânzită de lume incredulă. Muieri care abia își stăpâneau lacrimile în colțul baticului și bărbați care nu reușeau să înțeleagă cum și de ce un asemenea blestem s-a abătut asupra unei familii fruntașe precum cea a lui Toader sporovăiau aprins. Își făcu loc cu coatele și se amestecă în mulțime pentru a afla grozăvia.

– Sărmanul Toader! Tocmai lui să i se întâmple una ca asta! spuse o săteancă dând din cap neconsolată.

Sărmanul sunt eu în toată povestea asta, își spuse în gând, mâinile mele sunt mânjite cu sângele lui pentru totdeauna! Se clătină pe picioare, devenind galben ca ceara. N-avea cum să întoarcă timpul, poate că nu ar mai fi făcut acest gest necugetat. Încercă să se adune și cu un efort uriaș deschise gura încleștată de atâta dezgust zicând:

– Bădia Ion și-o fi blestemând zilele. A rămas fără sprijin la bătrânețe...

– Ce tot spui acolo, flăcău? Moș Ion e mort. Cineva i-a crăpat țeasta în noaptea asta cu o bătă...și când te gândești că în locul sau ar fi putut rămâne țapăn Toader, însă dintr-un motiv oarecare azi noapte au schimbat locul de odihnă între ei. Așa le-a fost destinul...

Așadar Toader era în viață. Simți cum puterea îi părăsește mădulele, salută înclinând capul, se întoarse pe călcăie și încercă să se îndepărteze de mulțime cât mai repede cu putință. Ajuns în fața casei se opri buimăcit, privindu-i pragul cu nesaț. Știa că în curând făptașul va fi găsit, iar dreptatea va fi înfăptuită. Ce-o fi fost în capul său...își punea obsesiv această întrebare, iar în fața ochilor vedea gura roșie ca o frăguță și zâmbetul ștrengăresc al Mariei.

Rămase închis în casă. În următoarele zile, doar frate-său Ștefan îi mai deschise poarta cu câte ceva de ale gurii, neînțelegându-i purtarea.

– Ce e cu tine, mări? Nu te-am mai văzut așa de când mama a trecut la cele veșnice! Hai, revino-ți, numai moartea nu are remediu!

– Exact! Moartea Ștefane, blestemată fie ea! Am fost orbit de gelozie, am vrut să mă lepăd de Toader pentru a rămâne cu Maria...

Și în timp ce făcea această mărturisire cutremurătoare singurului om care nu l-ar fi judecat vreodată, potera intrase deja pe cărarea care separa

două fâșii de pământ acoperite de petalele florilor de prun, unde lalele și narcise răspândeau frumusețea lor inocentă contrar urâteniei care îi învăluisese sufletul.

Cuprins de remușcări, aruncă o privire paharului pe jumătate gol, înainte de a da peste cap dintr-o înghițitură lacomă licoarea care-i adormea simțurile, aducându-i o liniște falsă, fără de care simțea că nu mai rezistă de la o zi la alta. Privind pe fereastră la întunericul de afară, își aduse aminte de întunericul și umezeala temniței în care își petrecuse următorii ani din viață. Ani vitregi, care-i pusese la încercare tăria fizică și mentală, făcând ca din flăcăul viguros de altădată să rămână doar o palidă amintire. Ștefan îl vizita din când în când, fiind și el încercat de tot felul de greutăți, aducându-i vești despre unul sau altul din sat. Așa aflase de bunăoară de nunta Mariei cu Toader. Deși trecuse ceva timp de când părăsise satul încătușat acest lucru îi răscoli profund interiorul... marea lui iubire, mângjită cu sânge de creștin nevinovat, devenită în acest fel imposibilă. Se resemnă într-un final, acceptându-și soarta și sperând că odată eliberat va avea și el posibilitatea de a o lua de la capăt, de această dată cumpătat, cu înțelepciunea omului ajuns la maturitate.

Aflat la marginea satului, pașii deveneau greoi, îi era dificil să înainteze sub povara faptelor sale din trecut. Oare cum îl vor privi cei ce-l cunoscuseră și încă mai erau în viață? Încercă să alunge acest gând, la urma urmei plătitese cu vârf și îndesat pentru fapta comisă. Urmă o perioadă în care încercă să se acomodeze din nou cu viața în libertate, spunându-și că la fel ca toată lumea merită și el o a doua șansă. Iar această șansă era încarnată de Anica, o făptură mică la stat, dar care cu vorba sa blândă și dulce îl purta drept în fața altarului, făcându-l să înfrunte fiecare zi cu un pic de curaj în plus. Lucrurile se așezaseră de la sine, parcă își găsisese în sfârșit liniștea, însă piaza rea îl ajunsese din urmă. Ce soartă nenorocită! La poartă vocea pițigăiată a unui copilandru se făcu auzită prin fereastră larg deschisă.

– Sări, nene Ghiță, sări că s-a iscat gâlceavă. Marin balcâzul caută pricină lu'nea Ștefan, nu-l lasă nici măcar să deschidă gura și se tot răpede la el!

Atât îi trebui să audă. Se ridică brusc de la masă, împingând strachina cu mâncarea aburindă la o parte și lăsând să cadă scaunul pe podeaua roasă de timp în urma lui. Ajunse într-un suflet la locul cu pricina. Privirea i se împăinjeni, văzând acea dihanie gesticulând cu înverșunare atât de aproape de chipul fratelui său. Cel care nu îl abandonase niciodată în acei ani de suferință atroce era acum în dificultate. Trebuia să îl ajute, trebuia să îl scoată din necaz pe Ștefan, iar în fața instinctului, vocea rațiunii fu redusă la tăcere imediat. Nu-și mai amintea altceva decât pe Marin lat în mijlocul drumului, colbul care se ridica în aer sub greutatea corpului său și băta cu care îl lovise după ceafă și pe care o aruncase câțiva pași mai departe. În zadar câțiva țărani adunați la fața locului, curioși să

află motivul de la care pornise totul, încercau să-l pună pe picioare. Horcăi de câteva ori, înainte de a-și da ultima suflare, cu ochii ațintiți în țărâna care nu peste mult timp avea să-l acopere pentru totdeauna. Ștefan își puse mâinile în cap, privindu-și fratele mut, în timp ce chipul îi era schimonosit de groaza care pusese stăpânire pe el. Se întâmplase din nou să vadă negru în fața ochilor, să nu-și poată stăpâni furia și blestemă ziua în care văzu lumina întâia oară. Drumul său era însemnat, ducea direct în stufărișul din Deltă și cine știe câți ani de chin ar mai fi trebuit să treacă pentru a fi din nou liber. De fapt nici nu își mai dorea acest lucru. Avusese o a doua șansă, însă nesăbuiința îl adusese în același punct de plecare de acum douăzeci de ani. I-ar fi fost totuna dacă ar fi crăpat în acel moment, evitând astfel să aducă atâta nenorocire în viața celor pe care îi iubea cel mai mult. Plecă în lanțuri. Timpul se scurse, se obișnuise cu propria soartă, spunându-și că o merită, dar nu și cu singurătatea. Nu înțelegea lipsa lui Ștefan. Încetase să-i mai trimită vești despre muiere și casă și nici să-l găsească nu mai venea. Se vor lămuri ei la întoarcere, își spunea mereu, dar ceva adânc în sufletul său îl făcea să se îndoiască de acest lucru.

Privi paharul gol și simți golul din sufletul său. Avusese dreptate, de la întoarcerea sa în sat Ștefan nu-i vorbi și nu-l privi nici măcar odată drept în față, când întâmplător se întâlneau pe vreo uliță a satului. Aflase că la puțin timp după plecarea sa forțată, muierea i se aruncase în brațele lui Ștefan, căutând consolare după nenorocirea ce se abătuse asupra lor. Nu putea să o învinuiască. Ștefan era bun, cumpătat și muncitor. Îi oferise pe semne, în tot acest timp, liniștea pe care el nu fusese capabil să i-o dăruiască! Înțelegea acest lucru și nu purta în suflet mânie pentru fapta lor, ba mai mult se decise să îi spună acest lucru cu prima ocazie pe care ar fi avut-o.

De afară se auzi un lătrat insistent. Cu siguranță vreo mâță străină îi asmuți câinele, iar acesta sub povara lanțului de la gât, se încapățâna să-i răspundă pe măsură. Mai bine să pună capăt zarvei de afară, se gândi în sinea lui, situația era enervantă, având în vedere ora târzie în noapte. Leși din casă lăsând ușa deschisă în urma lui și împleticindu-se pe picioare se îndreptă pe cărarea bătătorită spre poarta deschisă dinspre drum. Nu-și mai aducea aminte că o lăsase deschisă. Privi în stânga, privi în dreapta, nicio țipenie! Câinele amuți, iar el îl privi ridicând din umeri. Se întoarse apoi cu intenția de a intra mai repede în casă, căci frigul îl strângea în spate. Nu reuși să facă un pas în plus și căzu secerat la pământ întâlnind pentru ultima dată privirea propriului frate. Acea privire ascundea teama că el, Ghiță Frățilă, i-ar fi putut ruina viața și așa grea, doar într-o clipă. Închise ochii împăcat.

Zânică TĂMĂȘANU

Destinații de vacanță

Interesanta poveste a înființării orașului Vatra Dornei - Perla Bucovinei

Povestea lui Vasile Deac, bucovineanul analfabet care l-a convins pe împăratul Franz Joseph să construiască un oraș, captivează pe oricine.

Dornean prin naștere, fiu de cioban, născut în aprilie 1824, își petrece copilăria prin munți doinind din trișcă și ascultând sfaturile bătrânilor.

În 1894 revista „Deșteptarea” din Cernăuți îi consacră un amplu articol din care aflăm că, foarte tânăr fiind, era luat de mai marii așezării la întâlnirile cu deputații austrieci „fiindcă băiatul era curajos și avea mintea înțeleaptă”. Știa să ceară cu diplomație drepturile comunității și chiar angajat cu săptămâna, să țină rânduielile mandatarului regiunii. „Nu s-a spurcat niciodată nici cu rachiul, nici cu țigara sau luleaua” cele două mari rele care strică averea, mintea și sănătatea omului.

Când au fost alegerile comunale, toți dornenii l-au vrut primar, dar el a spus nu, rugând să fie ales un om mai în vârstă cu experiență, el rămânând doar sfetnic în comitetul sătesc. Asta până în 1875 când, negăsindu-se nimeni pentru a fi bun de primar, este trimis la Vatra Dornei chiar prefectul ținutului Bucovina, care întâlnindu-se cu intelectualii, trebuiau să rezolve problema. Aceștia toți l-au propus pe Vasile Deac. A fost întrebat și el pe cine socotește că ar fi cel mai bun primar, spunând cu sinceritate: „Dacă mă întrebați, eu socot că aș fi cel mai bun.” Toți cărturarii au strigat într-un glas că, într-adevăr, Deac e cel mai bun, dar prefectul s-a înfuriat, neacceptând ca în fruntea unei comune bucovinene să fie un analfabet; așa că, au amânat alegerile cu două săptămâni. Dar și peste acest termen tot el a fost ales cu unanimitate și așa a rămas timp de 27 de ani, până s-a retras.

Istoricul A. D. Xenopol, într-un sejur timp de o lună de zile la Vatra Dornei, în 1888, scria: „Acest primar nu știe carte, dar prin inteligența lui și spiritul

Vasile Deac

practic bate pe mulți știitori de carte. Toate socotelile comunei le știe pe de rost, umblă peste tot să vadă nevoile așezării, nu deschide punga decât pentru trebuințe stricte și s-a jurat, cât va fi el primar, să nu facă nici o datorie”.

Într-o cuvântare ținută la un ospăț, închină un pahar spre propășirea învățăturii, sfârșind cu următoarele cuvinte: „În vremea mea era veacul întunericii, acum e cel al luminii”.

Încă din al doilea mandat a introdus iluminatul public, a făcut drumurile, podul nou peste Dorna. În 1878 s-au deschis două farmacii, au început lucrările la

Policlinică. L-au convins pe contele Julius Falkenhein, ministrul agriculturii, să ridice la Vatra Dornei un stabiliment balnear modern, și în 1880 înaintează Ministerului de Interne lista cu cerințele locuitorilor, cerând statutul de oraș.

Dorea o stațiune de nivel internațional, având de partea lui savanții austrieci ai epocii, aduși de la Viena, pe care i-a finanțat să studieze amănunțit apele minerale și apoi să plece în țările Europei, unde erau stațiuni de prestigiu.

Aceștia au realizat macheta întregului oraș. Primarul Deac a asigurat fondurile necesare pentru lucrările de investiții prin valorificarea materialului

lemnos din pădurile comunale, plus dobânzile din sumele depuse la bănci.

Cu toate acestea, Ministerul de Interne s-a opus vehement, aprobând, cu greu, doar construirea unei stațiuni balneare modeste, de nivel local.

Primarul, dezamăgit, dar sprijinit de cercetările oamenilor de știință austrieci, își pune speranța într-o singură soluție: un drum la Împăratul! Și iată-l pornit la drum de unul singur.

Acest țăran scund, mustață vârtoasă, îmbrăcat cu ȋțari, bundă de dihor, chimir lat, pleacă clare pe un cal ȋnalt, ȋncât abia ȋi ajung picioarele la scări, ȋn februarie 1886, trecând prin zăpezi, munții Dornelor, apoi Ardealul și Apusenii, apoi toată Ungaria și mai departe spre Viena.

Acestui țăran analfabet ce semna cu degetul, dar figură dârză, decis să treacă de orice obstacol, ȋi trebuie trei zile și jumătate crăcănăt ȋn șa, cu ȋțarii strânși pe picior, până să ajungă la Curtea Imperială.

Purta ȋn desagă planurile unei localități pe care o visa să fie de talia marilor stațiuni balneare ale Franței, Germaniei sau Italiei. Avea asupra lui mici machete din lemn, cu fiecare clădire-castel ȋn parte și studii detaliate realizate vreme de peste cinci ani de un grup de austrieci renumiți la acea dată, ca balneologul Loebel, arhitectul Brang, inginerul Ziffer, chimistul Ludwig și geologul Stür, directorul Institutului Imperial de Geologie, adus cu greu de la Viena, spre a cerceta apele vindecătoare ale Dornei. Erau savanți iluștri cărora bucovineanul țăran le câștigase ȋncrederea cu entuziasmul lui. ȋi convinsese că odată ajuns ȋn audiență la ȋmpărat, ȋl va face să accepte proiectul ȋndrăzneț.

Până ca acest Vasile Deac să fie primar, Vatra Dornei era un biet sat uitat pe crestele unor munți, la marginea Imperiului. Prin acest om, a devenit un oraș-stațiune celebru ȋn toată Europa. Acest primar țăran și român pe deasupra, este singurul care a luat masa cu ȋmpăratul Franz Joseph, și la sfârșitul unei singure conversații l-a convins pe acesta să investească ȋn cele propuse de Deac, ȋn ciuda refuzurilor autorităților speriate de anvergura proiectului, dar care nu l-au iertat niciodată pentru victoria obținută.

Astăzi se știe că ȋmpăratul l-a primit ȋn aripa dreaptă a Palatului Hoffburg, la parter, unde se află azi Biblioteca Națională a Austriei. Acolo a descălecat bucovineanul, pornind către gărzile imperiale. Șeful de Cabinet l-a instruit și i-a explicat protocolul: „Când intri, te așezi ȋn genunchi și te adresezi: Fiți binecuvântat, Majestatea Voastră!”

Primarul a pășit răspicat spre suveran și, fără sfială, a rostit ferm și amabil „Bună ziua!” ȋn limba germană, pe care o știa din familie, dar nu știa să scrie nici un cuvânt. Apoi a rămas ȋn picioare, „drept ca un brad”,

așteptând să fie primit ȋnăuntru. ȋmpăratul a admirat demnitatea lui și l-a invitat să-și spună pricina. Acolo, pe o masă tivită cu aur, a ȋnceput Vasile Deac să ȋnșire mini-machetele și planurile, pornind să vorbească dârș și concis despre tot ce avea de gând să realizeze ȋn târgul lui ȋndepărtat.

O lună de zile stătuse să memoreze aceste proiecte realizate europenește de cei patru savanți. Știa pe de rost filă cu filă. La orice ȋntrebare era pregătit să răspundă. Această ȋntâlnire, din 1886, e consemnată ȋn Arhivele Imperiale de la Viena. Franz Joseph ȋl asculta cu admirație pe primarul analfabet, vădit impresionat de expunerea lui. Vasile Deac a zis către ȋmpărat: „Mărite ȋmpărate, dacă Dumnezeu lucrează pentru noi și ne dă apă vindecătoare, de ce n-am fi vrednici să folosim binefacerea dumnezeiască pentru ȋnsănătoșirea celor mulți și suferinzi?...”

Rezultatul a fost incredibil de rapid – ȋmpăratul a aprobat proiectul. A lăudat documentația și talentul lui administrativ. A semnat pentru alocarea unei sume impresionante de bani, necesare ridicării stațiunii. Apoi l-a invitat pe Deac la masă, alături de dânsul, gest unic ȋn protocolul Curții, uimind și pe șeful de Cabinet.

După masă, a trimis ordonanța să ȋi aducă decorația „Crucea de argint cu coroană pentru merite” – cea mai ȋnaltă distincție Imperială ȋn domeniul administrativ, pe care el ȋnsuși o pune pe bunda bucovineanului, promițându-i că va veni la Vatra Dornei ȋn 1899, la inaugurarea stațiunii. L-a ȋmbrățișat și au bătut palma.

Ce au hotărât s-a respectat ȋntocmai: termenele fixate de predare la cheie a clădirilor, cheltuirea banilor ținută cu strictețe. Din zi ȋn zi se ridica un oraș fabulos. Au fost aduși meșteri venețieni. ȋn zece ani toate clădirile au fost ȋnălțate. Cel dintâi hotel, „Carol”, era plin mereu de oaspeți străini, așa că au ȋnceput să se ridice și altele, iar la sfârșit, Cazinoul, clădirea simbol a orașului, „perla Imperiului Austriac ȋn Bucovina”.

Descrierea Cazinoului așa cum arăta presa vremii: pardosit cu marmură de Carrara, cu imense candelabre de cristal de Murano, cu sală de teatru,

biblioteca imensă, cofetărie și restaurant elegant. În Europa, prin dimensiunea și fastul său, rivaliza doar cu celebrul cazinou german de la Baden-Baden. Pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, aici veneau cei mai înstăriți nobili din Viena, Praga, Berlin, Lvov, Budapesta. Conți, baroni, prinți... baluri fastuoase ce țineau până în ziuă. În spate se întindea Parcul Imperial, cu marele izvoare minerale și cu veverițele ce coboară și-ți mănâncă din palmă.

Lângă Cazinou, Hotelul Balnear Carol, cu cele patru turnuri pe colțuri. Deoparte și de alta a râului ce străbate orașul sunt plasate și celelalte monumente austriece: Gara Castel, Palatul Comunal, Palatul Național Român, Biblioteca, Biserica Catolică, Teatrul Evreiesc, Policlinica Balneară, Farmacia Franz Joseph, Izvorul Ioan, Izvorul Santinela. Nu e nimic exagerat: sunt, într-adevăr, palate!

Hotelul „Carol”

Clădiri somptuoase, cu alură imperială, cum vezi în mijlocul Vienei. Miracole în România pentru secolul al XIX-lea și toate înălțate de un primar țăran, care a știut să chibzuiască fiecare bănuț în folosul comunității.

Așa cum a promis, Împăratul însuși, împreună cu fiul său Franz Ferdinand, au venit să vadă „minunea” pe 10 iulie 1899. Au rămas uimiți, fascinați!

Epoca lui Vasile Deac s-a încheiat în 1902, când acesta s-a retras, fiind bătrân. Succesorul său, George Botezat, a devenit repede slugă a cercurilor austriece, care l-au instigat să-l denigreze pe Deac. Vechea ranchiună, când primarul analfabet trecuse peste capul autorităților locale, adresându-se împăratului pentru a realiza din Vatra Dornei o stațiune de nivel internațional, nu pierise. Acest George Botezat îl acuză pe Deac că ar fi deturnat o sută de lei din fondul Primăriei pentru terminarea Cazinoului. Complet dezamăgit, trădat de cel care-i fusese secretar și cel mai apropiat om al său, Deac, omul cel tare care fusese la Împărat și construit un oraș, cu onoarea sfărâmată, jignit în adâncul ființei de acuzația de hoție, când se știa curat ca lacrima,

n-a mai avut puterea să lupte, și pe 12 august 1909 își trage un glonț în tâmplă.

Familia a povestit că de dimineață n-a vorbit cu nimeni, s-a îmbrăcat în straie curate țărănești, a dat mâncare la vite, a închis grajdurile și a mângâiat calul pe frunte de multe ori, șoptindu-i ceva la ureche, apoi s-a dus în camera de bună, unde a scris niște socoteli prin care și-a arătat nevinovăția și a scris testamentul: „Vrednic de a purta pecetea mea să fie acel primar care va izbuti să zidească cealaltă jumătate din Palatul Comunal. Până atunci, această pecete să se odihnească în pace. Amin!”

A fost înmormântat cu preot, cu mare cinste, la intrarea în Cimitir, care s-a extins în părți, ca aripile unei păsări, ca să-i lase locul central. Comunitatea l-a respectat și însoțit cu mic, cu mare pe ultimul drum, plângându-i dispariția. Murise un țăran. În urma lui au rămas palate. Unele din ele mai dăinuie și azi!

Vă așteptăm și îndemnăm să veniți la Vatra Dornei și să vizitați toate aceste minunății, spre încântarea sufletului și a trupului, cu apele și aerul binefăcător!

BIBLIOGRAFIE

Bogdan Lupescu, *Formula As*, anul XXIX, nr.1357, martie, 2019.

Destinații de vacanță

Pelerini vasluieni la locurile sfinte din Grecia

prof. dr. Nicolae IONESCU

„Eu sunt Calea, Adevărul și Viața”
(Iisus Hristos)

Locurile Sfinte din Grecia, în frunte cu Muntele ATHOS, sunt o dorință în inima fiecărui creștin. Vizita în această zonă spirituală se poate realiza în special prin intermediul pelerinajului, care a existat dintotdeauna. Dacă pentru un musulman, acesta face parte din cei cinci stâlpi ai islamului, pentru creștini devine o faptă care cu răbdare, voință și evlavie se poate îndeplini. Astfel, în perioada 5-12 noiembrie 2024, un grup de 24 enoriași vasluieni, în frunte cu vrednicul preot paroh Ștefan Darie, de la Biserica „Sfânta Paraschiva”, având binecuvântarea P. S. Episcop Ignatie al Hușilor, a fost în pelerinaj, dovedind că membrii comunității spirituale sunt alături de păstorul lor. Acest demers de suflet are o semnificație deosebită, întrucât unii dintre noi eram la prima vizită spirituală într-o țară profund ortodoxă, în care cultura antică este omniprezentă.

Astfel, în miezul zilei de 5 noiembrie, noi, pelerinii, plecăm din curtea Bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul” din Vaslui, cu un autocar modern, condus de preotul Moroz Nicolae, din Ucraina, cu destinația Grecia, Țara Sfinților. Printr-o scurtă rugăciune cerem ajutorul Bunului Dumnezeu pentru o călătorie rodnică, cu mari valențe spirituale și culturale. Ghidul grupului, domnul Bibire Cosmin, bine documentat, ne anunță reperiile pelerinajului, având de parcurs o distanță de peste 1.000 Km până la Salonic. Trecem pe la marginea orașelor Bârlad - Focșani - Buzău - Urziceni și la îngemănarea serii, pe lângă București, îndreptându-ne spre Bulgaria, trecând granița pe la Giurgiu și Dunărea pe Podul Prieteniei, dat în folosință în 1954, aflându-se acum în reparații.

Constatăm cu surprindere că infrastructura rutieră a Bulgariei este bună, având o autostradă modernă, care leagă orașul Ruse de Sofia și Grecia. Dincolo de miezul nopții, facem un scurt popas în apropierea capitalei Bulgariei și spre dimineață trecem în Grecia, prin vama Promachonas. Autostrada traversează un relief predominant muntos, iar țărmul Mării Egee ne însoțește mai tot timpul. Trecem prin locuri încărcate de istorie...

Grecia, cunoscută încă din antichitate sub denumirea de *Elada*, este o țară cu relief muntos, din Europa de Sud, așezată la intersecția dintre Europa, Asia de vest și Africa, fiind mărginită de Marea Egee la Est, Marea Ionică la Vest și Marea Mediterană la

Sud. Țara este formată din 13 provincii și o regiune autonomă, Muntele Athos, numit și Grădina Maicii Domnului.

Are o suprafață de 131.940 kmp, cu aproximativ 1400 de insule, din care 227 sunt locuite. Optzeci la sută din teritoriul grec este format din munți, dintre care cel mai înalt este Muntele Olimp, cu 2.917m altitudine, numit și muntele Zeilor, vestit pentru legende sale. Are o populație de peste 11 milioane de locuitori. Capitala țării este Atena.

Grecia modernă își trage rădăcinile din civilizația Greciei Antice și este considerată a fi leagănul culturii occidentale. Această țară este locul de naștere al democrației, al Jocurilor Olimpice, al filosofiei, al literaturii, al științelor și al dramaturgiei occidentale, incluzând genurile tragediei și comediei. Realizările culturale și tehnologice ale Greciei au influențat întreaga lume, multe aspecte ale civilizației grecești pătrunzând în Orient prin campaniile lui Alexandru cel Mare, și în Occident prin intermediul Imperiului Roman. Această bogată moștenire este parțial reflectată de cele 18 situri din patrimoniul mondial UNESCO aflate în Grecia, ceea ce plasează țara pe locul al șaselea în Europa și al treisprezecelea în lume.

Grecia este o țară democratică, cu o economie dezvoltată și un nivel de trai ridicat. Este membru fondator al Organizației Națiunilor Unite și al NATO din 1962. Devine membru al Uniunii Europene în 1981 și a zonei euro din 2001. Economia Greciei este cea mai puternică din Balcani, țara fiind un important investitor regional.

Moneda națională, până la moneda euro era încă din antichitate *drahma*. Relațiile dintre Grecia și Turcia sînt periodic tensionate de delimitarea platoului continental din Marea Egee și de nesoluționarea problemei cipriote. Perioade de încordare cunosc și relațiile Greciei cu alți vecini, cum ar fi Albania și Macedonia, fostă republică a Jugoslaviei.

Drapelul Greciei este format din fâșii de dimensiuni egale, pe care alternează culorile albastru și alb, care înseamnă *E L E F T E R I A*, (fiecare fâșie este o literă). Este un simbol al mândriei și al patriotismului grecilor, reprezentând speranța, libertatea și democrația. În colțul din stînga sus, se află un pătrat albastru, cu o

cruce albă. Culoarea albastră reprezintă cerul și marea, iar cea albă semnifică pacea și puritatea. Crucea ortodoxă semnifică credința creștină, care joacă un rol important în cultura și identitatea greacă. Timp de peste 450 de ani, grecii au fost sub stăpânire otomană, dar și-au păstrat credința, tradițiile și limba.

Predomină religia ortodoxă în proporție de 98 la sută, cultul musulman ocupă 1,3 la sută, iar celelalte religii 0,7 la sută. Atena este singura capitală din U.E care nu a construit lăcașuri de cult destinate populației musulmane. Este o țară turistică, vizitată de milioane de turiști din întreaga lume, turismul contribuind cu 15% din venitul intern brut.

Ajungem în dimineața zilei de 6 noiembrie la *Salonic (Tesalonic)*, al doilea oraș ca mărime al Greciei și principalul oraș din regiunea Macedonia. Are o populație de aproximativ 800.764 locuitori, incluzând suburbiile, fiind, astfel, cel mai mare din nordul țării. Este un oraș universitar, un mozaic cultural, o îmbinare între istorie și modernitate. Comparativ cu Atena, Salonicul are un aer balcanic, cu o atmosferă destinsă și un trecut multicultural. Este locul unde se întâlnesc trei mari religii: creștinismul, iudaismul și islamismul, prin greci, evrei și turci, aceștia locuind în pace și armonie de mai multe secole... Are ca patron spiritual pe Sfântul Dumitru - izvorătorul de mir, ale cărui moaște se află în Catedrala care îi poartă numele, unde, în ziua de 26 octombrie au loc mari procesiuni religioase.

Orașul este un muzeu în aer liber datorită numeroaselor monumente în stil bizantin aflate în stare foarte bună. Siturile antice sunt în patrimoniul UNESCO, amplasate în centru, ușor de vizitat, unde se poate merge pe jos fără folosirea mijloacelor în comun. Este construit aproape de mare, de-a lungul golfului Thermaic și este o metropolă modernă cu caracter cosmopolit, purtând urmele veacurilor demult apuse ale istoriei tumultuoase. Are metrou, bulevarde largi, dar și străzi înguste cu multe buticuri, cu mărfuri tradiționale pentru pelerini. Perimetrul aflat între piața Aristotel și Turnul Alb este plin de suveniruri, aflate în armonie cu restaurantele și barurile din această zonă. Aici s-a născut părintele Turciei moderne, Mustafa Kemal Atatürk, primul președinte al Republicii.

Vizităm în dimineața zilei de 6 noiembrie, mai întâi *Biserica Sfântul Dumitru-izvorătorul de mir*, ocrotitorul orașului Salonic. Este principala biserică dedicată acestui sfânt, datând din vremea când orașul Salonic era al doilea ca mărime din Imperiul Bizantin, după Constantinopol. Face parte din situl *Monumentelor Paleocreștine și Bizantine din Salonic*, fiind din 1988 pe lista monumentelor din Patrimoniul mondial UNESCO. Biserica este una dintre cele mai mari din Grecia și a fost refăcută în 1917, în urma unui incendiu care a provocat mari pagube orașului.

Biserica este renumită pentru cele șase panouri de mozaic din perioada iconoclastă. Aceste mozaicuri îl reprezintă pe Sfântul Dumitru, cu ctitorii și copiii lor.

Mozaicurile sunt un strălucit exemplu de artă bizantină care au supraviețuit epocii iconoclaste. O inscripție situată în partea de jos a unui dintre panourile de mozaic este o mulțumire adresată lui Dumnezeu pentru ajutorul divin la salvarea locuitorilor Salonicului de invazia păgână, din anul 612. În bazilică sunt depuse moaștele Sfântului Dumitru, izvorătorul de Mir, precum și cele ale Sfintei Anisia.

Lăsăm în urmă această renumită biserică și ne îndreptăm spre *Catedrala Mitropolitană Sfântul Grigorie Palama*, trecând prin renumite situri arheologice și celebra piață Aristotel, simbol al urbei. Lăcașul de cult este unul dintre cele mai vizitate și importante biserici din Salonic, fiind închinată Sfântului Grigorie Palama. A fost ridicat în anii 1891-1912. În biserică se află moaștele Sfântului Grigorie Palama, puse într-o raclă de argint, spre închinare tuturor pelerinilor. Acest sfânt se sărbătorește în fiecare an în a doua duminică din Postul Paștilor și la 14 noiembrie.

Preasfințitul Ignatie, Episcopul Hușilor, i-a dedicat acestui sfânt o excelentă carte intitulată „Sfântul Grigorie Palama și energiile necreate”, considerând că Sfântul Ierarh este teologul luminii, al harului dumnezeiesc și al slavei Preasfintei Treimi. A fost Arhiepiscopul Salonicului în anii 1350 – 1359. Această biserică te impresionează prin arhitectura somptuoasă și importanța sa religioasă. Catedrala Mitropolitană „Sfântul Grigorie Palama” a fost prima biserică construită cu o cupolă în Salonicul ocupat de turci. Catedrala are la bază tipul octogonal romano-bizantin, cu naos în formă de cruce și patru turnuri înălțate în colțurile clădirii. După cutremurul din 1978, frescele din interior au fost repictate, iar sub altar a fost descoperită o criptă secretă, folosită ca ascunzătoare în timpul luptei Macedoniei (1904-1908) împotriva turcilor. În curtea catedralei există un muzeu de icoane, unde pot fi admirate o serie de mozaicuri și fresce bizantine. Așezată într-o zonă cu multe atracții turistice, Catedrala Mitropolitană „Sfântul Grigorie Palama” reprezintă un simbol al culturii și istoriei Salonicului, un important loc de rugăciune și spiritualitate.

Vizităm apoi Mănăstirea *Sfintei Teodora* din centrul orașului Tesalonic, în apropierea pieței Aristotel, pe strada care duce către biserica „Sfânta Sofia”. Mănăstirea funcționează drept cămin pentru monahii și studenții din Grecia. În biserica mănăstirii, în pronaos se păstrează moaștele Sfintei Teodora din Tesalonic. În curtea mănăstirii se găsește și *izvorul Sfintei Teodora*, a cărui apă este tămăduitoare.

În aceeași biserică se află și moaștele Cuviosului *David din Tesalonic*, sfânt care s-a nevoit mai întâi în mănăstirea Sfinților Mucenici Teodor și Mercurie, din apropierea cetății Tesalonicului. A stat vreme de trei ani într-un migdal apoi, într-o chilie pe care a zidit-o sub acel migdal. S-a mutat la cereștile locașuri în anul 540. Astăzi, numeroși pelerini vin zilnic la Mănăstirea „Sfânta Teodora” pentru a se închina

cinstitelor sale moaște.

În apropierea Catedralei Mitropolitane se află și *Biserica Sfânta Sofia*. Este una dintre cele mai vechi biserici din Salonic, fiind ridicată în secolul al VII-lea, după proiectul mării Biserici Sfânta Sofia din Constantinopol, construită în timpul împăratului bizantin Iustinian (527-565). A fost transformată în moschee în anul 1430, după ocuparea orașului de către turci și a fost redată Bisericii Ortodoxe Grecești în anul 1912. În interior pot fi admirate o parte dintre mozaicurile originale și cupola, aici aflându-se moaștele Sfântului Ierarh Vasile al Tesalonicului.

Ne plimbăm în miezul zilei pe faleză și pe străzile înguste ale orașului cu restaurante și magazine pline de mărfuri tradiționale, din apropierea țărmului Mării Egee, îndreptându-ne spre Turnul Alb. Trecem printr-un frumos parc cu situri istorice, unde tronează imperial statuia împăratului Alexandru Macedon.

Turnul Alb este simbolul orașului, fiind ridicat în secolul al XVI-lea, cu rol de apărare, ulterior devenind loc de execuții și închisoare otomană, fiind numit și Turnul Sângeros. În interiorul turnului, la ultimul etaj se află o cafenea, iar primele etaje cuprind Muzeul de Istorie și Artă.

Îndreptându-ne cu autocarul spre hotel, trecem pe lângă *Arcul lui Galerius*, ridicat pentru a celebra victoria romanilor împotriva perșilor, de către împăratul Galerius Maximianus. Construirea arcului s-a făcut din marmură și cărămidă, iar fațetele pilăștrilor au fost decorate cu scene din lupta împotriva perșilor. Monumentul este important pentru istoria grecilor. În apropiere se află o impunătoare *Rotondă romană*. Ea a fost construită inițial cu rol de mausoleu, însă a fost transformată la finalul secolului al IV-lea în biserică și decorată cu mozaicuri. În prezent, este cunoscută drept Biserica Sfântul Gheorghe. Suntem cazați după amiază în frumosul hotel *Anatolia* și spre seară ne plimbăm pe străzile animate ale orașului.

În a treia zi, după servirea micului dejun, părăsim orașul Salonic și ne îndreptăm spre Mănăstirea *Sf. Ioan Teologul Suroti*. Pentru a ajunge la Mănăstire, dinspre Tesalonic urmăm autostrada spre Halkidiki și ajungem la Suroti, pentru a ne închina la moaștele Sfântului Paisie Aghioritul și la Sfântul Arsenie Capadocianul.

Mănăstirea de maici de la Suroti este închinată Sfântului Ioan Teologul și Sfântului Arsenie Capadocianul și se află la 30 de kilometri de orașul Tesalonic. Începuturile mănăstirii sunt legate de Cuviosul Paisie Aghioritul unul dintre cei mai iubiți părinți din Muntele Athos, un iubitor de Dumnezeu, de o mare simplitate.

Datorită legăturilor duhovnicești cu obștea Mănăstirii Sfântului Ioan Teologul de la Suroti, Cuviosul Paisie a dăruit așezământului moaștele Cuviosului Arsenie Capadocianul. Astăzi, cinstitele moaște sunt așezate spre închinare în mănăstire.

La 4 noiembrie 1993, părintele Paisie a ieșit pentru

ultima oară din Sfântul Munte Athos, pentru a fi prezent, ca de obicei, la pravegherea sărbătorii Sfântului Arsenie Capadocianul, prăznuit în ziua de 10 noiembrie, la Mănăstirea „Sfântul Ioan Teologul”, din Suroti. Din cauza problemelor de sănătate, Cuviosul Paisie a rămas aici pentru a fi îngrijit de maicile din obște.

La 12 iulie 1994, aproape de miezul nopții, părintele Paisie Aghioritul a trecut la cele veșnice și, potrivit dorinței sale, a fost înmormântat în apropiere de biserica mănăstirii, lângă un frumos foișor din lemn. Te impresionează simplitatea mormântului. Programul de vizitare este foarte strict, la fel și ținuta pelerinilor, mănăstirea fiind închisă în zilele de post din cursul săptămânii, inclusiv în ziua de luni. Biserica este foarte frumoasă, construită în formă de cruce greacă, cu ziduri cărămizii și un pridvor cu coloane și arcuri în formă de semicerc.

Lăsăm în urmă frumoasa mănăstire și ne îndreptăm spre Atena pe o autostradă modernă. În drum ne oprim la mănăstirea *Kato Xenia*.

Mănăstirea Kato Xenia adăpostește icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului „Străina” (*Panaghia Xenia*) și o parte din Brâul Maicii Domnului. În vara acestui an, la începutul lunii iulie 2024, la inițiativa P.S. Episcop Ignatie, cinstitul Brâu a fost adus spre închinare credincioșilor din Huși și Vaslui.

În locul unde Maica Domnului a binevoit să fie descoperită icoana, creștinii au ridicat o mănăstire. Fiind la malul mării, pirații au atacat-o în nenumărate rânduri. După o vreme, călugării au luat icoana Maicii Domnului și s-au refugiat la *Mănăstirea Panaghia Chisiotisa*, care astăzi se numește **Ano Xenia** („Străina de Sus”).

În anul 1980, în urma unui mare cutremur, mănăstirea a fost distrusă în întregime și din cauza instabilității terenului, ea a fost reconstruită mai jos, la un kilometru depărtare.

Mănăstirea ne încântă prin arhitectura specifică Greciei: țiglă roșie, ziduri din piatră și chilii vopsite în alb. Între neprețuitele odore pe care le deține mănăstirea se află și două bucăți din Brâul Maicii Domnului, primite în dar de la *Mănăstirea Vatoped* din Sfântul Munte Athos, în anul 1552.

Hramul mănăstirii este la 23 august, la odovania praznicului *Adormirii Maicii Domnului*, zi în care se sărbătorește icoana Maicii Domnului „Panaghia Xenia”, când mii de pelerini din toată lumea vin să-i aducă cinstire. Lăcașul de cult este o mănăstire de maici, cu monahii venite chiar și din România. Pelerinii, ca de altfel la toate mănăstirile, sunt primiți cu prăjituri, dulciuri, ceai și cafea. Cu deosebită bucurie și evlavie, în lăcașul de cult se păstrează o parte din Cinstitul Brâu al Maicii Domnului, una dintre cele mai valoroase relicve creștine. Este țesut din păr de camilă și alături de Cinstitul ei Acoperământ, constituie singura amintire prețioasă care se păstrează din viața ei pământească. Potrivit tradiției, Apostolul Toma, nefiind prezent la

înmormântarea Maicii Domnului, a primit Sfântul ei Brâu ca dovadă a învierii și înălțării ei cu trupul la cer.

De-a lungul vremii, Brâul Maicii Domnului a vindecat nenumărați bolnavi, în special pe cei de cancer, și a ajutat multe femei care nu puteau avea copii. Sunt numeroase miracole care s-au întâmplat până astăzi cu Sfântul Brâu. Valoarea lui este inestimabilă deoarece este direct legat de Maica Domnului, Preasfânta Fecioară Maria. De aceea, Biserica Ortodoxă acordă un cult Sfântului Brâu, așa cum o face și cu Preasfântul Lemn din Crucea Domnului. În calendarul ortodox, evenimentul așezării Sfântului Brâu al Maicii Domnului în raclă, este pomenit la 31 august.

Seara, după un drum lung de peste 540 km ajungem în Atena, inima Greciei. Suntem impresionați de frumusețea orașului, de edificiile sale, de viața trepidantă și de intensă circulație din această metropolă. Suntem cazați în centrul orașului la Hotelul President, de patru etaje, cu 21 etaje, cu piscină și saună. De la ultimul etaj se vede o panoramă a orașului și colinele acestuia. În acest hotel stăm două zile.

Atena este situată în regiunea Attica, fiind unul dintre cele mai vechi orașe din lume, atestat de peste 3.400 de ani. În Antichitate a fost un puternic oraș-stat a cărui apariție a avut legătură cu dezvoltarea portului maritim Pireu. Centru al artelor, al filosofiei, al Academiei lui Platon și al Liceului lui Aristotel, este considerată adesea leagănul civilizației occidentale și locul de naștere al democrației, în mare parte din cauza impactului cultural și politic asupra continentului european și asupra romanilor. În zilele noastre, Atena este o metropolă cosmopolită, de aproape 4 milioane de locuitori, centru al vieții economice, financiare, industriale, maritime, politice și culturale din Grecia. Zeița Atena este patronul urbei.

Edificiile de pe *Acropole* fac parte din patrimoniul cultural mondial UNESCO, iar Panteonul este sigla U.E. *Acropole din Atena* (în greacă: „oraș ridicat”) reprezintă colina sacră fortificată din centrul orașului, fiind cea mai cunoscută în lume.

A adăpostit, încă din cele mai vechi timpuri, principalele edificii de cult ale Atenei. Distrusă în întregime de către perși în timpul războaielor medice, ea a fost reconstruită în perioada „secolului de aur” al lui Pericle (secolul al V-lea î.Hr.). La realizarea acesteia au participat arhitecți și sculptori renumiți aflați sub conducerea lui Fidias. Monumentele mai importante de pe Acropole sunt templele *Panteonul* și *Erechtheionul* ambele dedicate zeiței Atena.

Trecem cu autocarul prin apropierea Pieții Syntagma (Piața Constituției”) din zona centrală a orașului Atena. Piața este numită după Constituția pe care primul rege al Greciei, Otto, o acordă țării în 1843. Ea este situată în fața Vechiului Palat Regal din secolul al XIX-lea, clădire în care se află acum Parlamentul Greciei. Piața Syntagma este cea mai importantă, din punct

de vedere istoric și social, a Atenei moderne, aici fiind epicentrul activității comerciale și politice a Greciei.

Clădirea neoclasică care adăpostește Parlamentul Grec din 1934, este înconjurată de vastele Grădini Naționale, deschise publicului; Parlamentul nu este deschis pentru public, nici măcar în perioada vacanței parlamentare. Ceremonia de schimbare a gărzilor are loc la fiecare oră în fața Parlamentului și a Mormântului Soldatului Necunoscut.

În fiecare zi, pelerinajul începea cu o rugăciune, iar când ne îndreptam spre mănăstirea cu hramul sfântului, se citeau acatistul și rugăciunile acestuia. Vineri, 8 noiembrie, de ziua Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril, ne urcăm în autocar și străbatem bulevardele Atenei, trecând pe lângă stadionul olimpic, în zare observându-se Acropole, îndreptându-ne spre portul Pireu, pentru a lua feribotul și a ajunge în insula Eghina, la mănăstirea unde se află moaștele Sfântului Nectarie, chiar în preziua sărbătoririi sale. După îndeplinirea formalităților portuare din Pireu, ne urcăm într-un feribot modern, într-o zi splendidă de toamnă, admirând clădirile albe și peisajul marin din jur. Insula Eghina este situată în Golful Saronic, între Atica și Argolida. Poziția favorabilă a insulei a făcut ca Eghina să fie o rută comercială importantă și unul dintre cei mai mari rivali ai orașului Atena, fiind cea mai apropiată insulă de Atena, îndeplinind pentru puțin timp și rolul de capitală a Greciei. Tot pe această insulă a locuit o perioadă scriitorul Nikos Kazantzakis, care, inspirat de peisajele zonei și de viața autentică grecească, a scris cartea „Zorba Grecul”.

Un important obiectiv turistic din punct de vedere duhovnicesc îl reprezintă Mănăstirea „Sfânta Treime”, unde se găsesc moaștele Sfântului Nectarie Taumaturgul. Acesta este considerat protectorul insulei Eghina și a ajutat la ridicarea mănăstirii între anii 1904-1910. Biserica mănăstirii a fost ridicată pe ruinele unei vechi biserici bizantine, la insistențele maicilor din zonă și a fost închinată, la început, Sfintei Treimi. Ulterior, după trecerea la cele veșnice a Sfântului Nectarie, la 9 noiembrie 1920 și odată cu canonizarea sa de către Patriarhia Ecumenică din Constantinopol, la 20 aprilie 1961, a primit al doilea hram. Mai târziu, la poalele mănăstirii a fost construită o biserică măreață, una dintre cele mai mari din Grecia, pentru a primi miile de pelerini ce vin aici, mulți și din România. Astăzi, capul sfântului este păstrat într-o mitră de argint în biserica mică, iar părți din moaștele sfântului se află alături, într-o raclă de argint. De asemenea, în apropiere se află chilia și mormântul Sfântului Nectarie, ambele deschise pentru vizita pelerinilor.

În taina inimii sale, fericitul ierarh Nectarie era un adevărat isihast, un mare lucrător al rugăciunii lui Iisus, care îi dădea multă pace, bucurie, blândețe și îndelungă răbdare, nebăgând în seamă defăimarea și osândirea celor din jurul său.

Dorind la bătrânețe să se retragă pentru mai multă

liniște, a construit între anii 1904-1907, cu ajutorul multor credincioși și ucenici, o frumoasă mănăstire de călugărițe în insula Eghina, rânduind aici o viață desăvârșită de obște, după tradiția Sfinților Părinți. Se retrace definitiv în această mănăstire, ducând o viață de smerenie și slujire, de dăruire totală și rugăciune intensă. Dumnezeu l-a învrednicit pe Cuviosul Nectarie cu harul Duhului Sfânt. Pentru aceasta, mulți bolnavi și săraci alergau la biserica mănăstirii din Eghina și cereau ajutorul lui pentru vindecare.

Simțindu-și sfârșitul aproape, pe când făcea un pelerinaj cu icoana Maicii Domnului în insula Eghina, Sfântul Nectarie a spus ucenicilor săi că în curând va pleca la Hristos. Îmbolnăvindându-se, a fost dus la un spital din Atena. Răbda cu tărie boala și ispita, așteptând cu bucurie ceasul ieșirii sale din această viață.

După aproape două luni de suferință, Sfântul Nectarie și-a dat sufletul cu pace în mâinile lui Hristos, la 9 noiembrie, 1920, la vârsta de 74 de ani, izbăvindându-se de toate ispitele acestei vieți, pentru care s-a învrednicit să se numere în ceata sfinților lui Dumnezeu. Ucenicii săi, după ce l-au plâns mult, l-au înmormântat, după rânduială, în biserica zidită de el, cu hramul „Sfânta Treime”.

După mai bine de douăzeci de ani, la 3 septembrie 1953, sfintele sale moaște au fost scoase din mormânt și așezate în biserica mănăstirii din Eghina, pentru cinstire și binecuvântare. În anul 1961, Sinodul Bisericii din Grecia, văzând numeroasele minuni care se făceau la moaștele sale, l-au declarat sfânt, cu zi de prăznuire la 9 noiembrie, devenind astfel cel mai venerat sfânt din această binecuvântată țară ortodoxă. Zilnic, credincioșii se închină la moaștele Sfântului Nectarie și la mormântul său, făcând din mănăstirea sa din insula Eghina cel mai iubit loc de pelerinaj din toată Grecia.

Sfântul Nectarie s-a arătat făcător de minuni încă din timpul vieții, asemenea tuturor sfinților, de unde și numele „Taumaturgul”, adică „Vindecătorul”. Este cunoscut ca fiind Sfântul ocrotitor al bolnavilor de cancer.

Insula Eghina este cunoscută ca fiind Țara fisticului și a turismului. Economia insulei se bazează pe pescuit și agricultură (se cultivă grâu, măsline, struguri, smochin și fistic, cultivat intensiv). În Eghina sunt numeroase magazine cu diverse mărfuri grecești și orientale. Ne oprim la ele și cumpărăm produse locale. Aici sunt și frumoase plaje care atrag turiști din toată lumea.

După amiază părăsim insula și ne îndreptăm spre Atena. În apropierea metropolei, vizităm o frumoasă mănăstire cu hramul *Sfinții Mucenici Ciprian și Iustina*. Este o biserică frumoasă în stil grecesc, impunătoare cu o catapeteasmă deosebită. La 2 octombrie, Biserica Ortodoxă sărbătorește pe Sfinții Mucenici Ciprian și Iustina. Acest mucenic a fost unul dintre cei mai mari vrăjitori ai timpului său, dar, încercând să facă magie asupra unei tinere fecioare pe nume Iustina, puterea diavolească nu a avut succes asupra credinței

statornice a acestei tinere. Văzând că vrăjile sale nu au efect, Ciprian s-a convertit la ortodoxie și a devenit mai târziu episcop al Antiohiei. Atât Sfântul Ciprian cât și Sfânta Iustina fecioara au suferit martiriul în Damasc. La plecarea din mănăstire starețul ne-a adus spre închinare moaștele celor doi sfinți.

Seara ne întoarcem spre Capitală, încercând să ne apropiem cât mai mult de Acropole și trecem prin apropierea celebrei piețe a Constituției, unde se află Parlamentul Republicii Elene.

Sâmbătă, dimineața plecăm din Atena și ne îndreptăm spre unul dintre cele mai cunoscute locuri de pelerinaj din Grecia de astăzi, *Mănăstirea Sfântului Efrem cel Nou*, care se află în apropierea localității Nea Makri, din regiunea Atica, la 30 de kilometri nord de Atena.

Această mănăstire a fost zidită în perioada bizantină, înainte ca peninsula grecească Atica să ajungă sub ocupație otomană. Mănăstirea este închinată Maicii Domnului, având hramul „Buna Vestire”, dar este cunoscută mai degrabă ca Mănăstirea Sfântului Efrem, deoarece în biserica mănăstirii se află moaștele *Sfântului Efrem cel Nou*, considerat ocrotitorul celor dependenți de droguri, al celor cuprinși de depresie și al celor deznădăjduiți.

Sfântul Mucenic Efrem cel Nou s-a născut la 14 septembrie, de Ziua Sfintei Cruci, în 1384, intrând la o vârstă fragedă în Mănăstirea Maicii Domnului de pe Colina Neprihăniților. În luna septembrie 1425, turcii au copleșit mănăstirea, ucigând mulți monahi, iar pe Efrem l-au luat prizonier. După ce l-au torturat timp de mai multe luni, Sfântul Efrem a murit la 5 mai 1426.

În ziua de 3 ianuarie 1950, prin revelație dumnezeiască, monahia Macaria a descoperit moaștele Sfântului Efrem cel Nou. A doua zi, maica Macaria a curățat sfintele moaște și le-a așezat în altarul bisericii mănăstirii, înaintea lor aprinzând o candelă. În aceeași noapte, Sfântul Efrem cel Nou i-a apărut maicii, în vis, spunându-i numele său, cât și cele despre viața lui.

După descoperirea sfintelor sale moaște, Sfântul Efrem a făcut nenumărate minuni și vindecări celor care i se adresau cu rugămintea de a primi tămăduire. Astfel, a tămăduit mulți oameni de cancer și alte boli, salvând oamenii aflați pe patul de moarte în timpul operațiilor.

Canonizarea Sfântului Efrem cel Nou a fost făcută de către Patriarhia Ecumenică în 1998 și este prăznuit atât în ziua mutării sale la Domnul, pe 5 mai, cât și în ziua aflării cinstitelor sale moaște, pe 3 ianuarie.

Mănăstirea este construită din piatră. În centru se găsește Biserica închinată Bunei-Vestiri. În partea dreaptă a bisericii se află racla cu moaștele întregi ale Sfântului Efrem, iar în partea stângă este o capelă unde o candelă stă de veghe la mormântul Sfântului. De asemenea, în curtea mănăstirii, într-un paraclis lateral se găsește o parte din copacul în care a fost martirizat acest Sfânt. Mănăstirea Buna Vestire este cunoscută

astăzi drept Mănăstirea Sfântul Efrem cel Nou

În aceeași zi mergem la *Mănăstirea Sfântul Ioan Rusu din Insula Evia*. Biserica mănăstirii adăpostește, cu mare bucurie, mult cinstitele Moaște ale Sfântului Ioan Rusu, un sfânt cunoscut și iubit în întreaga lume, atât pentru nenumăratele lui minuni, cât și pentru viața lui deosebită, închinată în Hristos. Sfântul Ioan Rusu s-a născut în Ucraina, în jurul anului 1690. Înrolat în armata țarului Petru cel Mare, într-o luptă împotriva turcilor, tânărul Ioan a fost capturat și vândut ca sclav. Este dus în Constantinopol, apoi în regiunea Prokopion din Asia Mică, unde a viețuit ca slugă la un ofițer turc din localitate. Ajuns în casa ofițerului, Sfântului Ioan i s-a impus să adopte religia musulmană, iar pentru că a refuzat să facă acest lucru în urma repetatelor încercări ale gazdelor, a fost umilit și chinuit, bătut, lovit și scuipat. Cu toate acestea, a rămas neclintit în credința sa, spunându-i stăpânului său: „Dacă mă lași liber în credința mea, îți voi împlini cu sânguință poruncile; dacă mă silești să-mi schimb credința, mai degrabă îți predau capul decât credința. Creștin m-am născut și creștin voi muri”. În cele din urmă, pentru refuzul său s-a ales cu „titulatura” de *kafir*, ceea ce înseamnă „om necredincios” și i-a fost încredințat grajdul de vite ca locuință și ascultare. Dar aceasta nu l-a mâhnit pe Ioan. Îl mulțumea lui Dumnezeu zi de zi că l-a învrednicit să înțeleagă virtutea smereniei și să fie credincios lui Hristos, Cel care s-a născut tot într-o iesle, lângă Bethleem. Uneori, sfântul reușea să termine munca zilnică și să meargă în Biserica „Sfântul Gheorghe” din sat, pentru a participa la priveghere.

Cunoscând ziua trecerii sale la cele veșnice, a cerut să fie împărțășit cu Trupul și Sângele Domnului. Sfânta Împărțășanie i-a fost adusă într-un măr, pentru a fi ferită de profanare. După ce a fost împărțășit, a trecut la cele veșnice în anul 1730, la vârsta de 40 de ani. Mai târziu, în urma unei descoperiri dumnezeiești, preotul care l-a împărțășit a luat sfintele sale moaște și le-a așezat în biserica „Sfântul Gheorghe”. Această biserică a fost jefuită în 1832 de Osman Pașa, cel care va arunca în foc sfintele sale moaște, din dorința de a se răzbuna pe creștini. Potrivit Tradiției, trupul sfântului neputrezit s-a mișcat în foc, rămânând nevătămat. Numai o negreală de la foc și fum a rămas întipărită pe sfintele sale moaște. După anul 1922, moaștele Sfântului Ioan Rusu au ajuns din Anatolia în insula Evia, în actualul oraș Procopie. Sfântul era venerat atât de greci, cât și de turci, armeni, protestanți și musulmani, mulți dintre cinstitorii săi fiind binecuvântați cu minuni, vindecări și ajutor. Biserica greacă unde se află acum racla este foarte frumoasă și ne închinăm la sfintele sale moaște înnegrite de fum. Lângă ele se află bastonul său, iar în apropierea bisericii, într-un mic paraclis sunt centura și fesul acestuia.

Sprea seară ne îndreptăm spre orașul Kalampaca și Meteora, fiind cazați la Hotelul Larissa Imperial.

Duminică, 10 noiembrie, mergem la *mănăstirile*

de la Meteora, unde „raiul este suspendat” între cer și pământ. Așezate în inima Greciei, stâncile Meteorei au pe vârfurile lor înalte, de peste 600 de metri, mai multe mănăstiri bizantine din secolul al XIV-lea „suspendate”. Te minunezi și astăzi cum au putut să construiască aceste biserici cu ziduri groase cu mijloacele și tehnica rudimentară din evul mediu. Cu ajutorul scripeților și alte mijloace s-au adus materialele și s-au construit aceste lăcașuri durabile în vârful stâncilor, pentru a fi ferite de invaziile turcești și a nu fi transformate în moschei. Am văzut acolo că și astăzi materialele și alimentele sunt aduse la aceste mănăstiri cu ajutorul scripeților, a cablurilor și a cabinelor suspendate. Călugării de aici au dat dovadă de jertfelnicie pentru credință, țară și neam.

La Meteora erau cândva 24 de mănăstiri, dar acum au rămas doar șase care pot fi vizitate. Mulți partizani greci se ascundeau în mănăstirile de aici și din păcate, multe au fost distruse de nemți în cel de-al Doilea Război Mondial. În ciuda împrejurărilor istorice nefavorabile, călugării au păstrat și au salvat până astăzi comorile neprețuite ale mănăstirii lor. Complexul monastic de la Meteora este al doilea din Grecia după cel de pe Muntele Athos și, din fericire, poate fi vizitat și de femei. Face parte din Patrimoniul UNESCO.

Din motive de timp, vizităm doar două mănăstiri din complexul Meteora.

Cea mai mare dintre mănăstirile de la Meteora este *Megaló Meteora* situată la 623 m înălțime. Aceasta a fost fondată în 1336 de un călugăr pe nume Athanasie Meteoritul. Biserica din interiorul mănăstirii are hramul „Schimbarea la față” a Mântuitorului, a fost ridicată la mijlocul secolului al XIV-lea. Vechea mănăstire a fost transformată în muzeu unde, printre altele, se pot vedea gravuri și tapiserii care ne prezintă viața austeră a călugărilor din Meteora. Aici se află una dintre cele mai bogate și mai remarcabile biblioteci monahale, osuarul cu osemintele călugărilor și scripeții cu care călugării aduceau proviziile în mănăstire.

Biserica a fost construită în stilul arhitectural al mănăstirilor de pe Muntele Athos. În timpul celui de-al doilea ctitor, Sfântul Iosif, biserica a fost decorată cu frescele unei biserici obișnuite cu Hristos Pantocrator, Cei trei Ierarhi, Fecioara Maria înscăunată, ctitorii mănăstirii și scene din Patimile lui Hristos. De-a lungul timpului s-au construit capelele mai mici, turnul și

scările care duc la el, bucătăria și un adăpost pentru bătrâni. Înainte de a intra în Mănăstire se vede schitul din peștera în care a trăit călugărul Athanasie.

Pe o altă stâncă abruptă se află Mănăstirea *Sfântul Ștefan*. Este menționată în arhive din secolul al XIV-lea, biserica veche fiind pictată cu fresce, așa cum arată inscripția de pe plăcuța lăcașului. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, mănăstirea a fost bombardată, fiind aproape distrusă. Din 1961 a devenit mănăstire de maici. Acum este un lăcaș deosebit de frumos unde putem admira bisericile renovate și muzeul modern cu obiecte, veșminte și vechi cărți bisericești.

Biserica centrală a fost construită în 1798 cu hramul Sf. Haralambie. Aici sunt păstrate sfintele moaște ale Sfinților Haralambie și Ștefan. De remarcat sunt pupitrele și jilțurile din lemn sculptat. Vechea bancă, construită în anul 1857, este acum muzeu. Aici sunt expuse manuscrise vechi, icoane post-bizantine, obiecte din argint și veșminte brodate cu fir de aur, cum sunt brâul și mânecile Episcopului Gavriil.

Nu doar mănăstirile de la Meteora atrag turiștii, ci și natura înconjurătoare. Stâncile în sine sunt impresionante, minuni ale naturii, ridicându-se ca niște ciuperci înalte cu aceste biserici din Tesalia.

După amiază plecăm din Meteora spre Salonic și seara suntem cazați la același hotel Anatolia de la începutul pelerinajului. În cursul dimineții de luni vizităm din nou orașul și Biserica Sfântului Dumitru-izvorătorul de mir. Și aici, ca la toate obiectivele religioase și turistice, întâlnim grupuri de pelerini români veniți din diferite zone ale țării.

La ora 11, în a șaptea zi, părăsim cu nostalgie orașul Salonic, îndreptându-ne spre casă pe același drum, trecând granița pentru a ajunge în Bulgaria. Ne oprim pe traseu la un magazin pentru a lua ultimele suveniruri. În după amiaza zilei de luni avem parte de o surpriză din partea părintelui Ștefan și vizităm *Mănăstirea Rila*, cea mai renumită biserică ortodoxă din Bulgaria. Aici cad primii fulgi de nea din această toamnă, vremea schimbându-se pe neașteptate.

Întemeiată în secolul al X-lea, Mănăstirea Rila este așezată în partea de nord-vest a Munților Rila, la o altitudine de 1147 de metri, în valea râului Rila, la 117 kilometri sud de capitală Sofia.

După tradiție, Mănăstirea Rila a fost ctitorită de Sfântul Ioan de Rila în vremea țarului Petru I (927-968). Cuviosul Ioan s-a nevoit într-o peșteră nu departe de

locul mănăstirii, iar mănăstirea a fost zidită de ucenicii săi.

Mănăstirea Rila a supraviețuit ocupației turcești și a fost restaurată prin osteneala fraților Ioan, David și Teofan din Granica. Ei au reușit să strângă în jurul lor o nouă comunitate de călugări. Una dintre cele mai mari realizări a celor trei frați este aducerea de la Târnovo la Rila a moaștelor Sfântului Ioan de Rila în anul 1469. Odată cu mutarea sfințelor moaște la Mănăstirea Rila, aceasta a ajuns să fie cunoscută în toată țara, cât și peste hotare.

Un incendiu, izbucnit în anul 1833, a cauzat multe daune, atât la corpul vechi al mănăstirii, cât și în părțile noi ale acesteia. Călugării au reușit cu greu să adune cele necesare reparațiilor. După Eliberarea Bulgariei (1878), Mănăstirea Rila a pierdut din importanță, nemaifiind văzută ca un loc central al țării, ci doar ca un loc de rugăciune. Odată cu instituirea regimului comunist, activitățile religioase au ajuns să fie limitate, bunurile și proprietățile acesteia i-au fost confiscate, iar mănăstirea a fost transformată în muzeu.

În anul 1976, Mănăstirea Rila a fost declarată monument istoric și arhitectural național, iar în anul 1983, aceasta a fost trecută pe lista Patrimoniului Mondial de Cultură UNESCO. În anul 1991, statutul inițial al mănăstirii a fost recunoscut printr-un decret special al Consiliului de Miniștri.

Astăzi, în Mănăstirea Rila se află singura comunitate monahală care mai păstrează în întregime tradițiile și spiritul culturii ortodoxe balcanice. Suntem impresionați de frumusețea lăcașului de cult, de catapeteasma acestuia, pictura și întreaga biserică fiind în curs de restaurare.

Noaptea trecem pe lângă Sofia, capitala Bulgariei, traversând Dunărea pe Podul Prieteniei, construit acum 70 de ani, îndreptându-ne rapid spre casă, încântați de obiectivele spirituale vizitate.

Așadar, după un pelerinaj de vis, de suflet, de care ne vom aduce aminte permanent, enoriașii, împreună cu părintele lor, au revenit în orașul Vaslui. Desigur, mai bogați sufletește, întrucât această vizită ne-a împlinit spiritual și cultural. Înțelegem mult mai bine istoria acestei zone frământate din inima Lumii Ortodoxe, ca fiind un spațiu al schimburilor culturale și comerciale, între Orient și Occident, întrucât grecii numiți și „cărăușii mărilor” sau „evreii Europei” au dat mari valori civilizației umane. Pelerinajul acesta ne aduce acea viață pașnică, spirituală, de legătură dintre cult și cultură, dintre identitatea românească și universalitate, ne ajută să înțelegem unele lucruri care până acum ne erau străine sau chiar să ai o altă concepție despre viață. Ne face să fim mai înțelepți, mai buni și generoși, într-o viață trecătoare și o lume agitată, stresantă, în schimbare, în care sunt pervertite valorile moral-creștine, credința, nădejdea și iubirea. De aceea, acest pelerinaj, cu alese trăiri spirituale, constituie o experiență deosebită care ne va marca toată viața.

Eugen DEUTSCH

Încerc să-mi scriu pe-un zmeu...

RONDEL MELANCOLIC

Aș scrie-o nouă poezie
Când serioasă, când hazlie
Și cu un strop de ironie
Ce-i al umorului solie.

Chiar după-o noapte de beție
Cuprins subit de „vitejie”,
Aș scrie-o nouă poezie
Când serioasă, când hazlie.

Râvnind o altă bucurie
În clipe de melancolie,
Spre a scăpa de nostalgie
Și a uita de pandemie...

Aș scrie-o nouă poezie!

RONDEL NOSTALGIC

Când rândunelele s-au dus,
Zburând spre sud sau spre apus,
Tentate de al orei fus,
Nostalgic eu privesc în sus.

Ieri, Brumărelul m-a sedus
Și-acum îl văd ca pe-un intrus
Când rândunelele s-au dus,
Zburând spre sud sau spre apus.

Cum azi bugetul mi-e redus
Și multe variante nu-s,
Să scriu rondeluri, mi-am propus,
Doar pentru un bănuț în plus

Când rândunelele s-au dus.

HOROSCOPIUL SĂPTĂMÂNII

Luni e-o zi cam dificilă,
Marți sunt multe ceasuri rele,
Miercuri, poți visa castele
Dacă ai acum o vilă.

Joi vor fi momente grele,
Căci destinu-i fără milă
Și de n-ai cumva o pilă,
Vineri vei dormi sub stele.

Sâmbăta, când se îmbată
Un vecin celibatar,
Amândoi o faceți lată,

Iar duminică, de-i soare,
Puneți micii pe grătar
Ca-ntr-o zi de sărbătoare.

SIMFONIA CULORILOR

Curcubeul vrea o poezie
Într-un roș aprins, extras din flori
Și-un oranj ce-oferă mici comori
Cu o tentă, cert, portocalie.

Galben este miezul unor sori
Radiind în lume bucurie,
Foaia verde-aduce veselie
Într-o doină ce-a-nceput din zori.

Marea cea drapată în albastru
Are-n centru punctul indigo
Ce marchează urma unui astru;

Iar poetul scrie un sonet,
Evident în stilul rococo,
Celebrând amurgul violet.

SCRISOARE DIN VIITOR

Nu folosim cărbuni și gaze,
Azi nu există vreun tiran,
Nici vreun ilustru grandoman
Căci am intrat în alte faze.

Am cam uitat ce e un ban,
Avem acum chiar alte baze,
Ne încălzim mereu la raze
Și nu există-un cleptoman.

E astăzi artificială
Inteligența cea savantă
Deci lumea pare ideală.

Robotul e autonom
Dar, întrebarea e stresantă:
Mai este loc și pentru om?!

SONETE ÎN MANIERĂ SHAKESPEAREANĂ

Notă. Sonetul shakespearian este compus din câte trei catrene și-un distih, cu versuri de câte 12 silabe care au cezură.

I. UN VIS ÎMPLINIT

Aș vrea să-l întâlnesc pe renumitul WILL,
Făcând un magic salt prin spațiu și prin timp,
Privind spre-acel înalt, numit de zei Olimp,
Fiindcă azi doresc să-l urc, de-aș fi agil.

Mă simt cel prinț danez, ținând în palmă-un glob,
Tot întrebând mereu ce-ar fi în viitor,
Știind că-i foarte greu să-naintăm cu spor;
Deci am un singur crez: rămâne-oricând un ciob.

Romeo m-a tentat să intru-n rolul său,
Dar Julieta-i star, ce vrea să ia averi
La nunta sa cu dar, ce-mi dă ceva temeri,
Așa c-am renunțat și scap de ceasul rău.

Mi-am împlinit un dor: să-l simt iar pe poet,
Un mare creator, maestru și-n sonet.

II. UN POEM ZBURĂTOR

Încerc să-mi scriu pe-un zmeu un viitor poem,
Spre-a fi citit cu spor, de sus și chiar de jos
De orice amator al versului voios:
O zână sau un zeu ori un poet boem.

Aș scrie pe un nor, cu slove mari de foc,
Un singuratic vers, subtil ca un atom
Ce-ascunde-un Univers, durat de-un simplu om
Ce-așteaptă răbdător filonul de noroc.

Aș scrie pe-un ghiozdan, purtat de un școlar,
Un stih mustind de haz, ce-ar fi azi învățat
C-un zâmbet pe obraz, dar care-ar fi uitat
În mai puțin de-un an, de orice mic hoinar.

Prinzând deci temerar o rază de argint
Mă simt precum Icar, zburând din Labirint.

III. UN CASTELAN EFEMER

Mi-aș face un castel din cel mai fin nisip,
Pe care l-aș orna cu scoici și cu mărgean
Și când m-aș instala, purtat de mult elan

Aș crede într-un fel că am ajuns un VIP.

Voi încerca apoi un altul, dar din nea,
Ce-i demn de un lapon sau de un urs polar,
Căci stratul de ozon e-acolo foarte rar
Și pot s-apară ploi, stricând banchiza mea.

Încerc și un palat făcut din cărți de joc,
Din dame și valeți, din rigi și cavaleri
Teribili de isteți și-avizi de mari plăceri,
Crezând neapărat că sunt destule-n stoc.

Dar astăzi sunt convins că n-ar dura prea mult
Fiind, e cert, învins de-acel regat ocult.

IV. UN VIS ÎNTRERUPT

Mi-aș prinde-o stea în piept, sperând să-mi fie ghid
Sau cel puțin un far, pe drumul sinuos,
Un picușor bizar ori trist sau chiar voios
Și ce m-ar duce drept spre-un invizibil zid.

M-ar aștepta în prag, pe-acel tărâm vrăjit
Extrem de sclipitor, pavat cu dale roz,
Celebrul vrăjitor născut cândva în Oz
Și-aș deveni un mag, desigur renumit,

Sau chiar m-aș strecura, în mod fraudulos,
Și fără pașaport în pielea lui Alice,
Trecând, c-un mic efort, prin vechi oglinzi de vis
Așa că aș intra în opul fabulos.

Mai fac un mic popas, căci nu-s deloc grăbit,
Dar se aude-un ceas și, gata... m-am trezit!

SONETE NONCORFOMISTE CULORILE ANOTIMPURILOR

Vara-i cam înfrigurată,
E cu dinți roșcatul Soare,
Deci spre-a te bronza la mare,
Să o lași pe altă dată...

Toamna e înfloritoare,
Lan de aur se arată,
De aceea-i chiar bogată,
Producând deci plus valoare...

Iarna, Albă ca Zăpada,
Ne strecoară frigu-n case,
Devorându-și astfel prada...

Primăvara-i energie
Verde; zile prea voioase
Vin c-o neagră comedie.

Gabriela Ana BALAN

Cunună de spini...

Eminescu, pentru inima mea

Pribeag pe meleaguri străine
Departate de codrii, izvoare, Carpați
Cu greu îmi astâmpăr într-o carte
Dorul de mamă, de tată, de frați.

Deodată sunt o floare albastră
Plop fără soț, luceafăr rătăcit
Doi ochi desenați pe fereastră
Deodată sunt un tei îndrăgostit.

Eminescu, pentru sufletul meu
Eminescu, pentru limba română
Eminescu, pentru cântecul meu
Eminescu, pentru patria mamă!

Și parcă văd în carte o filă albă
O mână din cer desenează pe ea
O linie șerpuită, drumul spre casă
Un contur cât inima mea

Deodată mă visez sub clar de lună
Sunt lebăda ce spune „noapte bună!”
Eminescu, pentru inima mea
Eminescu, pentru a fi împreună!

Cunună de spini pe cunună de laur

Lasă-mi, Dumnezeule, cuvântul
Singura armă cu care pot lupta
Să îmi rămână sufletul curat, precum mi-e gândul.

Orb când am fost, am văzut prin cuvânt.
Surd când am fost, am auzit prin cuvânt.
Flămând când am fost, m-ai hrănit prin cuvânt.

Nu mă lăsa, preasfinte, să uit să visez regește
Să trec indiferentă pe lângă apa care nu curge
Pe lângă pianul tăcut sub vremuri tulburi, demiurge
Pe lângă ramul care nu înflorește.

Vrednică sunt să-i cinstesc pe părinți
Nu îmi voi vinde sufletul pe arginți
Nu voi crede minciuni poleite cu aur
Port cunună de spini pe cununa de laur.

Totuși, dacă vreodată voi plânge
Lacrimile mele nu vor mai fi de sânge
Ci mir în care voi înmuia un colț de pâine
Cu care îmi hrănesc speranța zilei de mâine!

Mulțumesc, Doamne, că bați la poarta mea
Voi ști că azi îmi e un pic mai rău ca mâine!

Amintiri din altă copilărie

De câte ori treceam pe lângă magazinul Dumbrava
Mă învăluia mirosul pâinii aburinde - nu știam
De unde vine, căutam firimituri prin pasaje subterane

În cel mai frumos Ajun de Crăciun
Am descoperit manutanța, o cămăruță ascunsă
Într-o curte veche, intrau numai bogații orașului
Nu le ajungea jumătatea de pâine
De pe cartela partidului comunist
Primeau o pâine cât o roată de soare
În schimbul unei pungi de făină

În primii ani de viață îi spuneam surioarei
Că mama a primit-o de la o bătrână
În schimbul unei pungi de făină
În ziua de Crăciun cutreieram Sibiul
În căutarea femeii care cumpără copii

Nu am găsit-o și nimeni nu a vrut să îmi dea
O pungă de făină la schimb pe sora mea
Le-am spus că e cuminte, că știe poezii
Ce noroc pe noi că nu m-au crezut
Azi nu îmi dau sora pe toate lanurile de grâu
Pe toate comorile din lume, sora mea, abur de pâine

Coala de indigo

Azi am sunat-o pe mama
cu apel video
nu a știut ea să răspundă nu a nimerit butoanele
a apăsător pe tot ecranul
în cele din urmă am sunat-o normal
mi-a răspuns stânjenită „sunt bătrână”
eu și mai stânjenită i-am răspuns „mamă,
sunt copilul tău bătrân
pe mine m-a învățat fiica mea cum să sun!”

da, mamă, sunt copilul bătrân
îți amintești cum cutreieram librăriile
să căutăm coli de indigo
atunci când am început să scriu poezii?

vezi, mamă, primii fulgi de zăpadă
azi fericiți ne dansează prin păr
poate nici nu suntem chiar atât de bătrâne...
poate mai avem timp să îi spunem
fiicei mele cum puneam sub foaia albă
coala de indigo să scriu pentru amândouă
poate doar nu știm să apăsăm pe buton

Crez

Cred în poezia născută și nu făcută
Care pe toate le-a trăit
Le-a început și le-a sfârșit
Le-a sfințit și le-a reînviat.

Cred în poezia care plânge în locul meu
Râde, iubește, uită și iartă odată cu mine
Lacrimă pe coala de hârtie
Bob din cenușa pasării Phoenix
O mănăstire zidită în cuvânt, lumină vie.

În poezie mă încred ca într-un înger
Care îmi știe viața pe de rost
Îmi îngăduie să mă închin oricărui zeu
Și îmi este Dumnezeu, pe pământ și în cer.

Cred în poezia care nu îmi cere bir pe cuvânt
Nu îmi pune arginți la picioare
Îmi dăruiește aripi, pâine și sare
Mă lasă să scriu așa cum visez
Pe care nori, pe care cruci vreau eu.

Zi de martie cu vals și tango

Sunt oameni care parcă-s plămădiți dintr-un
aluat magic. Așa e și prietenul meu aproape
nonagenar dintr-un oraș moldovan. Oricând mă
sună, vocea sa reflectă un tonus bun, o poftă
imensă de viață și e mai mereu pus pe șotii.

Astă-seară m-a sunat și a început direct o
cântare din voce (alteori, cântă la muzicuță).
După ce și-a terminat cântecul, mi-a spus să
aștept, că mai urmează ceva, o melodie la CD.
M-au învăluit curând acordurile valsului numărul
2 de Șostacovici.

– Din cartea dumneavoastră – a adăugat
(„Înainte de magnolii” – n.m.) și să știți că eu
acum dansez în cinstea dumneavoastră. Vă invit
să faceți la fel.

Îhm... Eu stau răsturnată în balansoar, cu
picioarele pe masă și laptopul în brațe.

– Să nu închideți, că mai urmează ceva!

Nu închid. Acum ascult un tango. Oftează
din rărunchi și își exprimă regretul:

– Ce păcat că suntem așa departe!

– Că altfel?... dau glas unei întrebări al cărei
răspuns îl ghicisem deja.

– Altfel așa v-aș fi dansat vals și tango!

Închid ochii, ce mă costă, visatul e pe gratis,
văd o sală de bal, cucoane în rochii și volane,
domni eleganți, la frac, și mă pierd cu prietenul
meu printre dansatori.

Când tangoul se termină, îmi povestește
cum își va sărbători peste câteva luni cei 90 de
ani, câte persoane a invitat, unde vor merge, ce
vor face.

Și eu mă strofoc să-mi amintesc cu exactitate
ziua lui de naștere, nu reușesc, dar el n-o uită
niciodată pe a mea. Tinerețea, deh! Închid iar
ochii și-mi doresc ca omul acesta să trăiască
veșnic și la cei 90 de ani ai mei să mă sune,
să-mi cante, să mă invite la vals, să mă asigure
că sunt tânără și că viața e frumoasă. Și-mi mai
doresc ca toți oamenii să
fie așa. Ceea ce vă doresc și
dumneavoastră, celor care
citiți pe aici!

Slobozia, 29 martie 2025

**Florentina Loredana
DALIAN**

2025 – ANUL EMINESCU

Selecție de Nelu Vasile - NEVA

Lui Eminescu

Mulți scriitori pe-acest pământ,
Prin veacuri au stârnit ecou!
Noi ne-nchinăm la "Teiul sfânt"
De pe Copou!

Ion BINDEA

Luceafărului poeziei românești

Țara, unde mulți cu... escu
Onorează și azi glia,
România-i Eminescu,
Eminescu-i România.

Aurel SON

Eminescu

Ca-n Beetleemul cu porunci,
El da imagini veșniciei,
Dar nimeni nu știa atunci
Că e Iisus al poeziei.

Nicolae FULGA

Eminescu

Din foarte marea noastră gloată,
De muze primul fiind ales,
Tu nu poți a muri vreodată –
Dar nici ca să te naști prea des.

Eugen ALBU

Eminescu

I-a fost sortit lui să se nască
La noi, sub fericit augur,
Ca limba noastră strămoșească,
S-o-mbrace-n strai de aur pur!

Alexandru CLENCIU

Cu gândul la Eminescu

Spre el înalt un gând pios
Și astăzi, la sentința mea rămân,
Că Eminescu-i *Făt-Frumos*
Din lacrima poporului român!

Gheorghe CONSTANTINESCU

Eminescu

Geniu, Forță, Vis, Lumină,
Soare între aștrii mari,
La mormântul Tău se-nchină
Împărați și proletari.

Ionel IACOB-BENCEI

Marelui Poet

Eminescu, pururi zeu,
Ne privește din statui
Cum, schimbându-ne mereu,
Ne-nchinăm la steaua lui!

George CORBU

Pe urmele lui Eminescu

De la munte pân' la mare,
Unde pașii și-i purta,
Peste tot mereu răsare
Floare de nu mă uita.

Florina DINESCU

Lui Eminescu

Cântând cu lacrimi doina românească,
Prea încercată-n patimi și iubire,
Ne-a fost trimis de pronia cerească
Luceafăr viu, născut spre nemurire.

Stelian IONESCU-ASTRALUS

Perenitate eminesciană

Titan al poeziei noastre,
Tu ce-ai avut un singur dor
Și-ai preamărit florile-albastre,
Ești pentru noi nemuritor.

Gheorghe ENĂCHESCU

În Copou

Încununatele alei,
Datoare blândeii adieri,
Păstrează-nlăcrimatei seri
Mireasma florilor de tei.

Titu IONESCU-BOERU

Actualitatea lui Eminescu

Tu, *stea polară* între barzi,
Zidit din verbul bucuriei,
Ești un *luceafăr* care arzi
În neam și-n torța veșniciei.

Nicolae MIHU

Lui Eminescu

Un colț frumos ai rupt din Rai,
Din-naltul spațiu sideral
Și l-ai adus cu dulce grai,
Cu buciom, sara de pe deal.

Nicolae MUNTEAN

Lui Eminescu

Deși te-ai stins de mult în hău,
În noaptea cea adâncă,
Făclia geniului tău
Ne luminează încă.

Geo OLTEANU

Eminescu

A fost și va rămâne mare
Că prin puterea lui de-a fi
Tot aurul cules din floare
L-a transformat în poezii.

Gheorghe PENCIU

Lui Eminescu

La răspântie de veacuri,
Nasc luceferii din lacuri;
Codrule, Măria Ta,
Cine te-a știut cânta?

Viorel MARTIN

Lui Eminescu

În lumea noastră rea și rece
Pe rând uitările se-aștern;
Azi ce e val ca valul trece,
Tu-n lumea ta rămâi etern!

Ion MITICĂ

Ziaristului Eminescu

Slujind, cu scris imaculat,
O vatră seculară,
El pana sa și-a înmuiat
În lacrima de țară.

Corneliu COSTĂCHESCU

Unui denigrator al „Luceafărului” poeziei românești

Se spune că un poetastru,
Când a-ncecat, cu gând mișel,
S-arunce cu o piatră-n astru...
Ea s-a întors, căzând pe el!

Iulian BOSTAN-GOHR

Madrigal la Eminescu

Nefericitul dascăl Manolescu
Spurcat-a ani de-a răndu-nverșunat
Statuia sfântă a lui Eminescu
Dar chipul blând rămas-a ne-ntinat!

Nicolae Paul MIHAIL

Eminescu și detractorii săi

Poetul veșnică supapă
Culturii noastre, ne uimește:
În timp ce unii îl tot sapă,
Cu și mai multă forță, crește!

Ioan TODERAȘCU

Eminesciană

Am în suflet și pe buze,
Hrană – versuri din *Luceafăr*;
M-au format ca om, și-s muze.
De pigmei scăpat-am teafăr.

Valentin VIȘINESCU

Clepsidra infinită

Nisipul din clepsidra orișicui
Se scurge-așa cum se topește ceara
Și drept clepsidră pentru *timpu* lui
Doar Eminescu și-a ales Sahara.

Elis RÂPEANU

EPIGRAME pentru seniori

Prof. Maximilian OPAIȚ

AVERTISMENT GLOBAL

Planeta suferă-n tăcere;
(Ideea este obsedantă!)
Cu populația-n scădere,
Pe glob, prostia e... constantă!

UNUI MIRE DUPĂ NOAPTEA NUNȚII

Stând așa pe căpătâi,
Meditând, un gând l-apasă:
Dacă n-am fost cel dintâi,
N-oi fi eu nici cel din urmă!

PARADOX

Am fost și sunt dispus să-mi iert nevasta
Acuma c-a plecat, deși sunt stors,
Declar neliniștit (de data asta),
Că nu pot să o iert... că s-a întors!

EVOLUȚIE

În U.E. parcă-i tot mai bine,
Corupți și hoți sunt mai puțini;
Schimbarea-i mare-atunci când vine,
Dar evidentă-i la... vecini!

SOLUȚIE ÎNTR-UN CONFLICT DOMESTIC

Iscată cearta din senin,
Gândind ceva oricum să facă,
I-a dat soției cardul plin,
Sperând c-o face-așa să tacă!

ÎN DEMOCRAȚIE

Românu-a câștigat un pic;
Obişnuit, acum alege
Din două rele, cel mai mic,
Că-i tot ce are... după lege!

BILANȚ

Mă gândesc în Post la toate
Faptele ce-am petrecut;
Recunosc, sunt și păcate,
Dar păcat ... de ce-am pierdut!

„TOT RĂUL SPRE BINE!”

Amicul meu mi-a luat nevasta,
Dar nu știu dacă-i vina lui,
De-aceea, mai înghit și asta;
De-o ia, s-o ia pe banii lui!

POETUL

(sonet)

Au dat salcâmi din grădini în floare,
Căci primăvara este pe sfârșite
Și câmpurile verzi, nemărginite,
Sunt pline-acum de păsări călătoare.

Cutreierând cu gânduri infinite,
Poetul, tulburat ca fiecare,
Trăiește-acuma ca la sărbătoare
Atâtea sentimente rătăcite.

El caută-n mulțimea de cuvinte
Sintagme potrivite ca veșminte,
Și-n întuneric, într-o uniune,

Privind o stea pe cer, ca gentilomul
Înaltă către ea o rugăciune:
Preabinecuvântat să fie omul!

Serghei COLOȘENCO

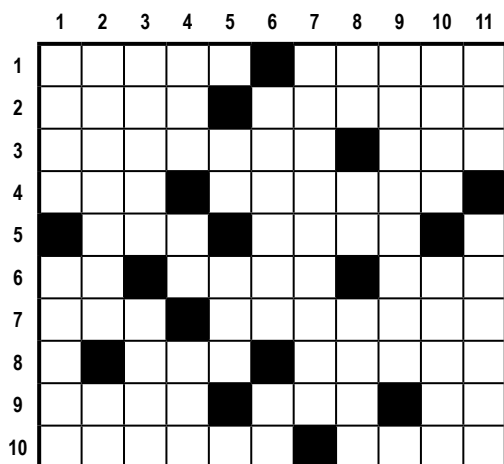
Rebus

FIRE de IARBĂ

ORIZONTAL: 1) Prozator originar din Timiș, autorul romanului „Dejunul pe iarbă” (Sorin) ■Iarba-dracului. 2)Iarbă-mare (reg.) ■Câmpie tropicală acoperită cu ierburi înalte. 3)Iarbă-roșie ■Baza clăii de fân (pop.). 4)Râu în Italia ■Voce lirică feminină, autoarea poeziei „Iarba” (Magda). 5)Pasăre răpitoare (reg.) ■„United Nations Interregional Seminar” (siglă). 6)Petrică Roșu ■Exemplare de iarbă ■Pe malurile acestui fluviu din „Egiptul”, de Mihai Eminescu, „sunt unite câmpii verzi”. 7)„Official International al viței-de-vie și al vinului” (siglă) ■Instrument muzical cu clape. 8)Răsare iarba! ■Întors. 9) Metaforă pentru iarba din „codrii de aramă” eminescieni ■Iarbă uscată ■Maria Olaru. 10)Mamifer din familia veverițelor ce trăiește în savanele din nordul Africii ■Liric român, autorul poeziei „Iarba, apele și pământul” (Ioan).

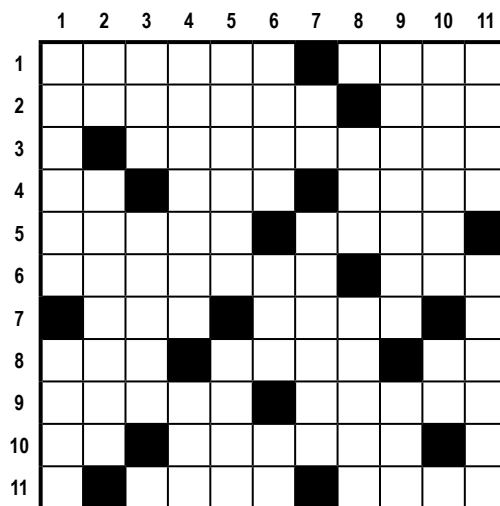
VERTICAL: 1)Specie de iarbă din India și Sri Lanka ■Cantitate de iarbă tăiată dintr-o singură mișcare de coasă. 2)Suprafețe cu iarbă de pășunat ■Mihai Eminescu. 3)Poeta-actriță, a publicat în 1972 „Epitaf pentru iarbă” (Cristina) ■Scriitor francez, autorul volumului „Iarba roșie” (1920-1959). 4)Boabe de ienupăr! ■Elena Farago ■Fire, nu de iarbă! 5)Cap de listă! ■Pir amestecat! 6) Suprafețe ierboase ■Florin Avram. 7)Iarba-băloasă. 8) În cuvă! ■Nina Ignat ■Nași. 9)Erbacee numită în popor „fața-măței”. 10)Localitate în Cuba ■„Vremea prierste/..., ierbii”, versuri din poezia „Iarba”, de Lucian Blaga (sg.; nom.). 11)Fânaș lăsat pe jos! ■Filozoful grec de la care am reținut că „Oamenii, ca firele de iarbă, se află în bătaia vântului.”.

Dictionar: ASO, UIE, ENU, IPR, UNAS.

BUCHET de FLORI

ORIZONTAL: 1)Floare exotică roz ■Autorul șlagărului „Lalele, lalele” (Temistocle). 2)Florile lui Ștefan Luchian ■Rozacee cu flori albe sau roz. 3)Floare albă cu discul galben. 4)Folosință ■Arburi cu flori albe-gălbui... ■...și verzui-roșietice. 5)Poezie de Mihai Eminescu cu nuferi galbeni ■Localitate în Elveția. 6)Zăpăceli ■Ghimpele de la trandafir. 7)Apelativ popular ■Florile de crin. 8)Băutura care face... floare ■„Sistema Nacional de Informacion Educativa”, Mexic (siglă) ■Carmen Trandafir. 9)A acoperi un obiect de metal cu zinc și cupru ■Soția lui Alecu Negrea din „Floare ofilită”, de Mihail Sadoveanu. 10)Roza din dreapta! ■Arbust tropical cu flori galbene sau albe, parfumate. 11)Erbacee cu flori roșii dispuse în capitule ■Plante decorative cu flori albe, răsucite în formă de cornete.

VERTICAL: 1)Lăptucă ■Vas de flori. 2)Floare albastră ■Liliacee cu flori albe, roz, violete sau albastre, plăcut mirositoare. 3)Literă feniciană ■Liric român, autorul poeziilor „Pârâul și floarea” și „Floare și genune” (Panait). 4)Ghiociei cu flori albe, mirositoare ■Floare roșie. 5)Flori de diferite culori, care se deschid diminețile ■Erbacee cu flori mici, albastrui sau roșietice, în formă de spiculețe. 6)Prefix medical pentru „vase” ■Holda cu maci ■Usturoi (reg.). 7)Fata cu laleaua! ■Arbust cu flori albe sau colorate, plăcut mirositoare. 8)Florile lui îi aparțin lui Ch. Baudelaire (nom.) ■Sat în județul Alba. 9)Creație muzicală căreia-i aparține lucrarea lui Paul Abraham „Floarea din Hawaii” (pl.) ■„Institutul de Economie Agrară” (siglă). 10)Alunecă pe gheață (pl.) ■Crin Costea. 11)Formă superioară de ozon ■Alcătuiesc corola unei flori.

Dictionar: LUEN, MEM, ANGI, ARAN.

Sezonul preferat al lumii este primăvara.

Toate lucrurile par posibile în Mai.

Edwin Way Teale - *Primăvară*

